

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله چهارم

پایه دهم

۱۶/ آبان/ ۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دهم
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ (درس ۱ و ۲) صفحه ۹ تا ۳۲
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ و ۲ صفحه ۱۰ تا ۲۵
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحه ۱ تا ۲۸
زبان عربی	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه	درس ۱ و ۲ (تا ابتدای اِعلَمُوا) صفحه ۱ تا ۲۱
تاریخ	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحه ۱ تا ۲۸
جغرافیا	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ و ۲ صفحه ۱ تا ۱۲
منطق	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ و ۲ صفحه ۱ تا ۱۹
اقتصاد	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحه ۱ تا ۳۳
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	—

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی
علوم و فنون ادبی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی
جامعه شناسی	الهام رضایی	فروغ نجمی تیموریان
عربی - زبان قرآن	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور
تاریخ	عارف گلی وری	عارف گلی وری
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - زهرا فروغی هریس - بهروز یحیی	مریم صالحی
منطق	نیما جواهری	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی نیا	علی محسنی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

مشاور محتوایی آزمون: مریم صالحی

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤالات، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرای، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

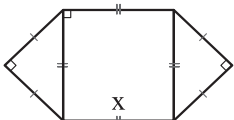
ریاضی و آمار دهم

 ۱- جواب معادله $(2x+1)^2 + 5x^2 = (3x-1)^2$ کدام است؟

- (۱) صفر (۲) $\frac{1}{2}$ (۳) $\frac{1}{3}$ (۴) -1

 ۲- در شکل زیر، مستطیل بزرگ از ۴ مربع یکسان تشکیل شده است. اگر مساحت مستطیل بزرگ از $\frac{2}{3}$ مساحت یکی از مربع‌ها ۱۰ واحد بیشتر باشد، مساحت هر کدام از مربع‌های کوچک چه قدر است؟

- (۱) $1/5$ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

 ۳- اگر شعاع دایره شکل زیر برابر $\frac{1}{\sqrt{3\pi}}x$ و مجموع مساحت‌های دو شکل برابر $5/5$ باشد، مساحت مربع کدام است؟

- (۱) $\sqrt{3}$ (۲) $\frac{3}{2}$ (۳) ۳ (۴) $\frac{9}{2}$

۴- ریشه‌های کدام معادله درجه دوم زیر ۲- و ۵-اند؟

$$(1) x^2 + 3x - 10 = 0 \quad (2) 2x^2 - 6x - 20 = 0$$

$$(3) x^2 - 3x + 10 = 0 \quad (4) 2x^2 + 6x + 20 = 0$$

 ۵- برای حل معادله $x^2 + 8x = 9$ به روش مربع کامل، عدد a را به دو طرف اضافه می‌کنیم که پس از آن، معادله به صورت $(x+b)^2 = c$ می‌شود. مقادیر a ، b و c به ترتیب کدام‌اند؟

- (۱) ۲۵ و ۴، ۱۶ (۲) ۸ و ۱، ۱۶ (۳) ۵ و ۴، ۸ (۴) ۸ و ۸، ۲۵

 ۶- معادله درجه دوم $3x^2 - 18x + a = 0$ به ازای کدام مقدار a ریشه مضاعف دارد؟

- (۱) ۹ (۲) ۱۸ (۳) ۲۷ (۴) ۵۴

 ۷- یکی از جواب‌های معادله $2x^2 + ax + 10 = 0$ برابر ۲- است. جواب دیگر کدام است؟

- (۱) ۵ (۲) -۵ (۳) $-\frac{5}{2}$ (۴) $\frac{5}{2}$

 ۸- درآمد شرکتی به ازای تولید x واحد از یک کالا از رابطه $R(x) = -x^2 + 30x + 90$ و هزینه آن از رابطه $C(x) = 20x + 15$ به دست می‌آید. نقطه سربه‌سر به ازای کدام مقدار x به دست می‌آید؟

- (۱) ۵ (۲) ۱۰ (۳) ۱۵ (۴) ۲۰

 ۹- در معادله درجه دوم $2x^2 + ax + b = 0$ ، می‌دانیم جواب‌ها α و $2 - \alpha$ هستند. مقدار a کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) -۲ (۳) ۴ (۴) -۴

 ۱۰- در معادله درجه دوم $x^2 + 2mx + m^2 + m = 0$ ، اگر حاصل ضرب ریشه‌ها ۶ باشد، مجموع ریشه‌ها کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۳ (۳) -۴ (۴) ۶

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱- با توجه به عبارت زیر، در کدام گزینه به تعداد بیشتری از کاربردهای کهن واژگان که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شوند، اشاره شده است؟

«هر که به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند، همچون آن مرد است که از پیش اُشتر مست بگریخت و به ضرورت، خویشتن در چاهی آویخت و دست در دو شاخ زد که بر بالای آن روییده بود.»

(۱) اشتر - بگریخت - شاخ	(۲) اشتر - ضرورت - شاخ
(۳) آخرت - اشتر - آویخت	(۴) سعادت - بگریخت - آویخت

۱۲- دربارهٔ طبقه‌بندی انواع ادبی به شیوهٔ یونانیان باستان، کدام گزینه درست است؟

- (۱) این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر شعر بود و جنبهٔ محتوایی داشت.
- (۲) این تقسیم‌بندی بیشتر بر پایهٔ نثر بود و جنبهٔ ظاهری داشت.
- (۳) این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر نثر بود و جنبهٔ محتوایی داشت.
- (۴) این تقسیم‌بندی بیشتر براساس شعر بود و جنبهٔ ظاهری داشت.

۱۳- در کدام گزینه، واژه‌ای با نشانهٔ «ان» جمع بسته شده که در فارسی امروز آن را با این نشانه جمع نمی‌بندیم؟

(۱) با عاشقان نشین و همه عاشقی گزین	با هر که نیست عاشق کم گوی و کم نشین
(۲) اگر عامه بد گویدم زان چه باک؟	رها کرده‌ام پیش موشان پنیر
(۳) آنان که گرفتار شدند از سپه تو	از بند به شمشیر تو یابند رهایی
(۴) همچو بر شاخ درختان اثر باد بهار	اثر نعمت او بر همه گیتی پیداست

۱۴- در کدام گزینه نشانهٔ منفی‌ساز فعل، به صورت جداگانه نوشته شده است؟

(۱) نمانده تو را نیز بر من عتابی	نه گفתי نه گویی نه قیلی نه قالی
(۲) چو من مرد دینم همی مرد دنیا	نه آید به کارم نه آیم به کارش
(۳) همی در گمان افتد از نام خویش	نه اندیشد از کار فرجام خویش
(۴) نه من نه یار اگر در میان وصل و فراق	مرا به جز غم او غمگسار خواهد بود

۱۵- در همهٔ گزینه‌ها «را» در معنی حرف اضافه به کار رفته است، به جز

(۱) مرا پهلوانی نیای تو داد	دلم را خرد مهر و رای تو داد
(۲) مرا گویی از راه یزدان بگرد	ز فرمان شاه جهانبان بگرد
(۳) پریشانم پریشانم خلاصم را رهی بنما	که زان ره تابه یار ما نباشد بیش از این منزل
(۴) مرا می‌بینی و هر دم زیادت می‌کنی دردم	تو را می‌بینم و میلم زیادت می‌شود هر دم

۱۶- کدام گزینه قطعاً در قالب شعری «مثنوی» سروده نشده است؟

(۱) گوش سوی همه سخن‌ها دار	هر چه زان به، درون جان بنگار
(۲) کوزه بودش آب می‌نامد به دست	آب را چون یافت خود کوزه شکست
(۳) ای گربه، تو را چه شد که ناگاه	رفتگی و نیامدی دگر بار
(۴) و گر بر رفیقان نباشی شفیق	به فرسنگ بگریزد از تو رفیق

۱۷- در کدام گزینه آرایه «کنایه» به چشم نمی‌خورد؟

- (۱) گفتا که اگر وصال ما می‌طلبی / گر می‌کشمت دم مزن و آه مکن
- (۲) ناصحم گوید که ترک عشق گوی / ای شگفت از عقل ناصح ای شگفت
- (۳) جهان تیره شد پیش آن نابکار / خروشید مانند ابر بهار
- (۴) همی‌رفت با مرز توران رسید / ز دشمن کسی را به ره بر ندید

۱۸- در میان عبارت‌های زیر، دربارهٔ سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، چند عبارت درست است؟
الف) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر «عاطفه» است.

ب) پس از عاطفه، مهم‌ترین و مؤثرترین عامل پیدایش شعر «وزن» است.

ج) وزن در شعر جنبهٔ تزئینی ندارد، بلکه جزء طبیعت شعر است.

د) وزن امری حسّی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد، وجود ندارد.

ه) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف لحن می‌شود.

(۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۳ (۴) ۲

۱۹- علت این‌که مخاطبان زبان و ادبیات معمولاً شعر را بیشتر از نثر می‌خوانند، چیست؟

(۱) شعر معمولاً دارای مطالب مفیدتر و آموزنده‌تری است.

(۲) شعر غالباً کوتاه‌تر از نثر است، برای همین خواندن و به خاطر سپردن آن آسان‌تر است.

(۳) دلیل استقبال بیشتر از شعر، شوق به زمزمه و آوازخوانی است.

(۴) علت این است که نثر قالب مناسبی برای بیان موضوعات حماسی یا عاشقانه نیست.

۲۰- در کدام گزینه موضوع مهم «تناسب وزن و آهنگ با محتوا» مورد توجه سراینده قرار نگرفته است؟

- (۱) زمین آمد از سَم اسپان به جوش / به ابر اندر آمد فغان و خروش
- (۲) ز هجرت شب و روز خون می‌خورم / فغان زان‌چه آمد ز تو بر سرم
- (۳) بزد تیر بر چشم اسفندیار / سیه شد جهان پیش آن نامدار
- (۴) یکی گرد برخاست از دشت جنگ / که بگرفت از روی خورشید رنگ

۲۱- معنی واژه «هم» در بیت زیر، مانند معنی این واژه در کدام گزینه است؟

- «زین نظم شد گشوده به رویم در الم»
(۱) گرفت بر دل بی‌طاقتش هم و غم زور
(۲) گرت کسی بپرستد ملامتش نکنم من
(۳) زین پیش بوده و پس از این نیز هم بود
(۴) عشق هم عاشق است و هم معشوق
- بر قلب من نشست ز مرهم هزار هم»
که اوفتاد ز پا و ز درد شد رنجور
تو هم در آینه بنگر که خوشتن بپرستی
او را به ملک و شاه جهان را بدو نظر
عشق دورویه نیست یک‌رویی است

۲۲- پیام بیت زیر را در کدام گزینه می‌یابید؟

- «به دل می‌گفت با دل نیست بازی»
(۱) با آن‌که دلم از غم هجرت خون است
(۲) بدین خردی که آمد حبهٔ دل
(۳) سخن گر نگویی مرا نم ز پیش
(۴) دل من نه مرد آن است که باغمش برآید
- کنون باید به کارم حيله‌سازی»
شادی به غم توام ز غم افزون است
خداوند دو عالم راست منزل
که من خود دلی دارم از درد ریش
مگسی کجا تواند که بیفکند عقابی

۲۳- کدام گزینه با مفهوم نهایی دو بیت زیر تناسب دارد؟

- «نهنگی بچه خود را چه خوش گفت: به دین ما حرام آمد کرانه
به موج آویز و از ساحل پرهیز همه دریاست ما را آشیانه»
(۱) بر کشتی عمر تکیه کم کن کاین نیل نشیمن نهنگ است
(۲) موج اشک ما کی آرد در حساب آن که کشتی راند بر خون قتیل
(۳) کرانه کن از کار دنیا که دنیا یکی ژرف دریاست بس بی کرانه
(۴) موجیم که آسودگی ما عدم ماست ما زنده به آنیم که آرام نگیریم

۲۴- کدام گزینه با بیت «شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها» قرابت

معنایی کم‌تری دارد؟

- (۱) با نیم‌پختگان نتوان گفت سوز عشق خام از عذاب سوختگان بی‌خبر بود
(۲) در این شب سیاهم گم گشت راه مقصود از گوشه‌ای برون آی ای کوکب هدایت
(۳) حدیث عشق نداند کسی که در همه عمر به سر نکوفته باشد در سرایی را
(۴) سوز دل یعقوب ستم‌دیده ز من پرس کاندوه دل سوختگان سوخته داند

۲۵- مفهوم کدام گزینه از مفهوم بیت زیر دورتر است؟

- «چون نخواهی کت ز دیگر کس جگر خسته شود دیگران را خیره خیره دل چرا باید خلید؟»
(۱) دل دادم و بد کردم یک درد به صد کردم وین جرم چو خود کردم، با خود چه توانم کرد؟
(۲) خراب مملکت از دست دزد خانگی است ز دست غیر چه نالیم؟ هر چه هست از ماست
(۳) چه جرم رفت که با ما سخن نمی‌گویی؟ جنایت از طرف ماست یا تو بدخویی؟
(۴) همی چه گویم و خود کرده را چه چاره توان؟ بدین حدیث که کردم خود اقتصار کنم

جامعه‌شناسی دهم

۲۶- در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

«الف»	به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد «کنش» می‌گویند.
اهمیت پیامدهای کنش	«ج»
«ب»	تا نباشد، هیچ کنشی صورت نمی‌گیرد.
پیامدهای ارادی و غیرارادی	«د»

- (۱) زبان فارسی - اراده - آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز / بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز - قطعی و حتمی
- (۲) علوم انسانی - آگاهی - آدمی در گرو عمل خویش است. - آدمیان در بسیاری از موارد با توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند.
- (۳) جامعه‌شناسی - هدف - هر ذره که هست اگر غباری است / در پرده مملکت به کاری است - احتمالی و طبیعی
- (۴) علوم اجتماعی - آگاهی - از لقمان حکیم پرسیدند حکمت از که آموختی؟ گفت از نابینایان - آدمیان در تمام موارد با توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند.

۲۷- به ترتیب هر یک از عبارات مشخص شده در جملات زیر به کدام مفهوم جامعه‌شناسی اشاره دارند؟

«الهی برای افزایش فالوور، هر روز در اینستاگرام پست آموزشی می‌گذارد؛ برخی از دوستانش نیز به تقلید از او صفحه آموزشی راه‌اندازی می‌کنند، اما یک روز وقتی مشغول تدوین ویدئو بود، گوشی‌اش از دستش می‌افتد و صفحه‌اش می‌شکند!»

- (۱) پیامد ارادی کنش - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر - کنشگر اجتماعی - کنش فردی
- (۲) پدیده اجتماعی - کنش ارادی - کنش هدفدار - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر
- (۳) پیامد غیرطبیعی کنش - کنش آگاهانه - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر - کنش اجتماعی
- (۴) پدیده اجتماعی - کنش هدفدار - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری - پیامد طبیعی

۲۸- کدام یک از موارد زیر به ترتیب به «کنش اجتماعی درونی» و «کنش فردی بیرونی» اشاره دارد؟

(الف) تصمیم‌گیری درباره رشته تحصیلی خود

(ب) احساس شرم در اثر قضاوت دیگران

(ج) پیاده‌روی در طبیعت بدون همراهی دیگران

(د) ترس از طرد شدن به خاطر متفاوت بودن

- (۱) «الف» - «ب» و «ج» (۲) «ب» - «الف» و «د» (۳) «ب» و «د» - «ج» (۴) «الف» و «ب» - «د»

۲۹- در کدام گزینه عبارت ذکر شده با اصطلاح روبه‌روی آن به درستی همخوانی دارد؟

- (۱) کنش اجتماعی: شیوه انجام هنجار اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوال‌پرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.
- (۲) ارزش‌های اجتماعی: آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش هستند، اما افراد یک جامعه به آن‌ها عمل نمی‌کنند.
- (۳) میزان رشد طبیعی جمعیت: میزان رشد مثبت جمعیت هر کشور که از طریق محاسبه میزان رشد طبیعی جمعیت در بازه‌های زمانی مختلف ارزیابی می‌شود.
- (۴) نرخ جایگزینی: به این معنی است که هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می‌آورد. جمعیت‌شناسان رقم جایگزینی را بین عدد ۲/۱ تا ۲/۲ تعیین می‌کنند.

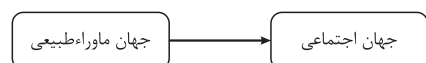
۳۰- به ترتیب «پیامد اجتماعی مسن شدن جمعیت»، «ویژگی خانواده‌های چندفرزند» و «پیامد یکسان‌پنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) افزایش هزینه‌ها، عمدتاً در بخش بهداشت و درمان - تنظیم انتظارات پدر و مادر با درک تفاوت‌های کودکان خود - نادیده گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی
- (۲) تعهد فرزند در حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین خود به تنهایی - حمایت و پشتیبانی زیاد والدین از فرزندان - اصل قرارگرفتن پدیده‌های اجتماعی و در حاشیه رفتن نیازها و سعادت انسان
- (۳) عدم وجود نیروی جوان کافی در کشور برای رفع نیازهای سالمندان - کاسته شدن از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان - مستقل شدن پدیده‌های اجتماعی از انسان و ایجاد فرصت و محدودیت
- (۴) افزایش جمعیت بالای ۶۵ سال در کشور - یادگرفتن تعاون، همکاری و تقسیم کار در فرزندان - تفاوت گذاشتن بین علوم انسانی و علوم اجتماعی

۳۱- در کدام گزینه تمامی موارد در مورد جهان اجتماعی درست هستند؟

- (۱) مجموعه پدیده‌های اجتماعی، جهان اجتماعی را شکل می‌دهند. - کارگران، کشاورزان، دانش‌آموزان و معلمان اعضای جهان اجتماعی هستند. - جهان اجتماعی و نظم آن قراردادی نیست، بلکه اعتباری است.
- (۲) مانند موجود زنده، اعضای مختلفی دارد. - نظم از ویژگی‌های مهم آن است. - ورود پدیده‌های طبیعی به جهان اجتماعی باعث گسترش آن می‌شود.
- (۳) بیشتر شبیه یک بازی گروهی است. - نهادهایی چون آموزش و پرورش و خانواده از اعضای جهان اجتماعی نیستند. - گستره جهان اجتماعی به اندازه پدیده‌های اجتماعی است.
- (۴) مرزهای جهان اجتماعی همان مرزهای دانش آن است. - آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی مشترک و عمومی نیست. - با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد.

۳۲- کدام گزینه در مورد نمودار زیر درست است، اما در مورد گستره جهان اجتماعی نادرست است؟

- (۱) سنت‌ها و قوانین الهی با انسان‌های شاکر و ناسپاس و جوامع عادل و ظالم یکسان عمل نمی‌کند. - فقط پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.
- (۲) شناخت جهان ماوراءطبیعی، کنش‌های اجتماعی آدمیان را دگرگون می‌سازد. - همه پدیده‌های اجتماعی و بخشی از پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی که با زندگی انسان ارتباط دارند.
- (۳) شناخت خداوند و فرشتگان، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد. - همه موجودات طبیعی و ماوراءطبیعی که درون جهان اجتماعی قرار دارند.
- (۴) آلودگی طبیعت و محیط زیست، نتیجه کارهای شتاب‌زده و نابردانه انسان‌هاست. - فقط پدیده‌های اجتماعی در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.

۳۳- کدام گزینه به ترتیب به «تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعت»، «فرهنگ» و «پدیده اعتباری» اشاره دارد؟

(۱) نابودی گونه‌های جانوری در اثر بمباران و استفاده از سلاح‌های شیمیایی - مجموعه آگاهی‌های مشترک - کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها

(۲) وقوع زلزله در کرمانشاه حس همبستگی را در میان مردم تقویت کرد. - مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است. - انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند.

(۳) برخی فرهنگ‌ها استفاده از پوست حیوانات برای لباس را ارزش می‌دانند. - همه اعضای یک جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند. - به واسطه ارتباطی که با زندگی انسان دارند، به جهان اجتماعی راه می‌یابند.

(۴) خشکسالی‌های پی‌درپی باعث افزایش مهاجرت و تغییر ساختارهای جمعیتی می‌شود. - شیوه زندگی گروهی از انسان‌ها که سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می‌کنند. - همان پدیده اجتماعی است.

۳۴- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرد؟

• آگاهی و شناخت جهان اجتماعی

• تداوم جهان اجتماعی

• عضویت اعضا در بدن موجود زنده و نظم آن

• جامعه‌پذیری

«الف»	تکوینی	مشترک و عمومی	«ج»
انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد	«د»	«ب»	انتقال فرهنگ به نسل‌های بعد

(۱) «د» - «الف» - «ب» - «ج»

(۳) «ب» - «الف» - «د» - «ج»

۳۵- چند عبارت نادرست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

• با توجه به ویژگی‌های آگاهانه، ارادی و هدفدار بودن، کنش انسان همانند سایر مخلوقات معنادار است.

• اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ یک از ارزش‌های اجتماعی مانند عدالت، امنیت و آزادی محقق نمی‌شوند.

• این که «پر خوری و کم خوری، پر گویی و کم گویی، پر خوابی و کم خوابی نداشته باشیم» هنجاری برای ارزش ادب است.

• اعضا پس از راه یافتن به جهان اجتماعی، نقشی را به عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند که خود و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن آگاهی ندارند.

(۱) چهار (۲) سه (۳) یک (۴) دو

عربی، زبان قرآن دهم

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجِمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۳۶ - ۴۳):

۳۶ - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾:

- (۱) ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید!
- (۲) ای مؤمنان! چرا آن‌چه می‌گویید خود به آن عمل نمی‌کنید!
- (۳) ای کسانی که مؤمن شدید چرا چیزی که گفتید انجام نمی‌دهید!
- (۴) ای کسانی که ایمان آوردید برای چه به گفته‌های خودتان عمل نکردید!

۳۷ - «هَذِهِ كَلِمَاتٌ تَجْرِي عَلَى لِسَانِي صَادِقَةٌ وَ يُصَدِّقُهَا قَلْبِي!»:

- (۱) این حرف‌ها را صادقانه بر زبان می‌آورم و قلبم به آن‌ها راست می‌گوید!
- (۲) این‌ها کلماتی هستند که صادقانه بر زبانی جاری می‌شوند و قلبم باورش می‌کند!
- (۳) این‌ها سخنانی هستند که بر زبان صادق می‌گذرند و قلبم آن‌ها را باور می‌کند!
- (۴) این کلمات صادقانه بر زبان من جاری می‌شوند و قلبم تصدیقشان می‌کند!

۳۸ - «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي زَانَ السَّمَاءَ بِالنُّجُومِ كَالدَّرَرِ الْمُتَنَشِّرَةِ وَ أَنْزَلَ أَنْعَمَهُ عَلَى الْعِبَادِ كَالْمَطَرِ!»:

- (۱) ستایش از آن خداوند زینت‌بخش آسمان با ستاره‌هایی است که مانند مرواریدهای پخش‌شده هستند و نعمت‌های خویش را مانند باران بر بندگان نازل کرد!
- (۲) خدا را سپاس می‌گویم، کسی که آسمان را با ستارگانی مانند مروارید پراکنده آراست و نعمت‌های مانند باران را بر بندگان فروفرستاد!
- (۳) حمد و سپاس برای خداوندی است که آسمان‌ها را با ستارگان مرواریدگون پراکنده زینت داد و نعمت‌هایش را مانند باران بر بندگان خویش نازل کرد!
- (۴) ستایش از آن خداوندی است که آسمان را با ستارگانی مانند مرواریدهای پخش‌شده آراست و نعمت‌های خود را مانند باران بر بندگان فروفرستاد!

۳۹ - «سَمِعَ الْمُعَلِّمُ اقْتِرَاحَ أَحَدِ الطُّلَّابِ حَوْلَ الصَّحِيفَةِ الْجِدَارِيَّةِ وَقَالَ: يَجِبُ عَلَى كُلِّ الطُّلَّابِ أَنْ يَتَعَاوَنُوا فِي هَذَا الْأَمْرِ الْمُهِّمِّ»:

- (۱) معلم شنید که یکی از دانش‌آموزان دربارهٔ روزنامه‌دیواری پیشنهاد داد و گفت: «بر همهٔ دانش‌آموزان واجب است که در این کار مهم همکاری کنند!»
- (۲) معلم پیشنهاد یکی از دانش‌آموزان را دربارهٔ روزنامه‌دیواری شنید و گفت: «همهٔ دانش‌آموزان باید در این کار مهم همکاری کنند!»
- (۳) پیرامون روزنامه‌دیواری معلم پیشنهاد یک دانش‌آموز را شنید و گفت: «هر یک از دانش‌آموزان در این کار مهم باید یکدیگر را یاری کنند!»
- (۴) معلم گفت: «پیشنهاد یکی از دانش‌آموزان را پیرامون روزنامه‌دیواری شنیدم پس بر کل دانش‌آموزان لازم است که در این کار مهم یاور یکدیگر باشند!»

۴۰ - عَيْنِ الْخَطَأِ:

- (۱) أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ يُحَافِظْنَ عَلَى الْمَرَافِقِ الْعَامَّةِ: این‌ها دانش‌آموزانی هستند که از تأسیسات عمومی نگهداری می‌کنند.
- (۲) وَ هِيَ الْأَمَاكِنُ الَّتِي تَمْتَلِكُهَا الدَّوْلَةُ وَ يَنْتَفِعُ بِهَا النَّاسُ جَمِيعًا: و آن، جاهایی است که دولت مالک آن‌هاست و مردم همگی از آن سود می‌برند!
- (۳) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾: پروردگارا، ما را با قوم ستمگر قرار نده!
- (۴) صَيَّرَ اللَّهُ الْأَرْضَ بِالْمَطَرِ بَعْدَ اغْتِرَارِ خَضِرَةٍ: خدا زمین را بعد از غبارآلودگی به وسیلهٔ باران سرسبز گردانید!

۴۱- عین الصّحیح:

- (۱) کانتِ الطّالِبَاتُ فِي انتِظَارِ سَمَاعِ جَرَسِ الْمَدْرَسَةِ بَعْدَ انْتِهَاءِ تَدْرِيسِ الْمَعْلَمِ: دانش‌آموزان پس از پایان تدریس معلم، منتظر بودند که زنگ مدرسه بخورد،
- (۲) وَ کَانَتْ بَعْضُ الْأُمّهَاتِ يَنْتَظِرْنَ أَنْ تَخْرُجَ الطّالِبَاتُ مِنَ الْمَدْرَسَةِ: و برخی از مادران انتظار می‌کشیدند که دانش‌آموزان از مدرسه خارج شوند،
- (۳) عِنْدِيذٍ تَسْمَعُ سَمِيَّةَ صَوْتِ مُكَيِّفِ الْهَوَاءِ مِنْ إِحْدَى الْحُجْرَاتِ: در این هنگام سَمِيَّة صدای کولر را از یکی از اتاق‌ها شنید،
- (۴) فَتَظُنُّ أَنَّ طَالِبَاتِ صَفِّ آخَرَ فِي حِصَّةِ تَقْوِيَّةٍ، أَوْ يُمَارِسْنَ نَشَاطًا حُرًّا! پس گمان کرد که دانش‌آموزان کلاسی دیگر در کلاس تقویتی هستند، یا فعالیت آزاد دارند!

۴۲- «این دانش‌آموز برای بستن شیر آبی که باز بود می‌رفت!»:

- (۱) هَذِهِ الطّالِبَةُ کَانَتْ تَذْهَبُ أَنْ تُغْلِقَ حَنْفِيَّةَ الْمَاءِ الَّتِي کَانَتْ مَفْتُوحَةً!
- (۲) هَذَا طَالِبٌ کَانَ يَذْهَبُ لِإِغْلَاقِ الْحَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي کَانَ مَفْتُوحَةً!
- (۳) کَانَ هَذَا الطّالِبُ يَذْهَبُ لِإِغْلَاقِ حَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي کَانَتْ مَفْتُوحَةً!
- (۴) تَذْهَبُ هَذِهِ الطّالِبَةُ لِإِغْلَاقِ حَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي کَانَتْ مَفْتُوحَةً!

۴۳- عَيْنَ غَيْرِ الْمُنَاسِبِ فِي مَفْهُومِ هَذَا الْحَدِيثِ «إِنِّي مَسْئُولٌ وَ أَنْكُمْ مَسْئُولُونَ!»:

- (۱) تو مسئولی از آن وقتی که خالق آفریدت چه می‌پرسی کسی دیدت، ندیدت
- (۲) نوبت کار است، اهل کار باش من چو خفتم، ساعتی بیدار باش
- (۳) دخمه بسیار است، این ویرانه را پاسبانی کن یک امشب، خانه را
- (۴) مرد افسونگر ز حرص کسب‌وکار درنیابد آن زمان افسون مار

• اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ (٤٤ - ٤٦):

الْأَرْضُ هِيَ الْكَوْكَبُ الْوَحِيدُ الْمَعْرُوفُ فِي هَذَا الْكَوْنِ أَنَّ الْحَيَاةَ فِيهَا مُمَكَّنَةٌ بِسَبَبِ الْمَاءِ وَ الْأَكْسِجِينِ. يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَحْفَظَ عَلَى الْمِيَاهِ الْعَذْبَةِ (شیرین)؛ لِأَنَّ نِسْبَةَ مِيَاهِ الشَّرْبِ عَلَى الْأَرْضِ صَغِيرَةٌ جِدًّا. لِذَلِكَ، يَجِبُ أَلَّا نَهْدِرَ الْمِيَاهَ النَّظِيفَةَ، بَلْ يَجِبُ أَنْ نُنْقُلَهَا إِلَى الْأَجْيَالِ الْقَادِمَةِ. عَلَيْنَا أَنْ نَغَيِّرَ عَادَاتِنَا السَّيِّئَةَ إِلَى عَادَاتٍ إِجَابِيَّةٍ، وَ أَنْ نَرْفَعَ عِلْمَنَا وَ الْآخَرِينَ عَنْ أَهْمِيَّةِ الْمِيَاهِ النَّظِيفَةِ. عَلَيْنَا أَنْ نُسَجِّعَ بَعْضَنَا الْبَعْضَ عَلَى الْإِقْتِصَادِ فِي اسْتِهْلَاكِ الْمِيَاهِ وَ أَنْ نَمْنَعَ تَلَوُّثَ (آلودگی) الْمِيَاهِ الْجَوْفِيَّةِ (زیرزمینی) بِمُعَالَجَةِ الْمِيَاهِ الْمُسْتَعْمَلَةِ فِي الْمَنَازِلِ وَ الْمَصَانِعِ حَتَّى تَسْتَمِرَّ الْحَيَاةُ عَلَى الْأَرْضِ.

۴۴- عَلَى حَسَبِ النَّصِّ يَجِبُ عَلَى الْبَشَرِ أَنْ ... لِحَفِظِ الْحَيَاةِ عَلَى الْأَرْضِ! عَيْنِ الْخَطَأِ:

- (۱) يَرْفَعُوا عِلْمَهُمْ عَنْ أَهْمِيَّةِ الْمِيَاهِ النَّظِيفَةِ!
- (۲) يَسْتَهْلِكُوا كَمِيَّاتٍ كَبِيرَةً مِنَ الْمَاءِ النَّظِيفِ!
- (۳) يُعَالِجُوا الْمِيَاهَ الْمُسْتَعْمَلَةَ فِي الْمَنَازِلِ وَ الْمَصَانِعِ!
- (۴) يُغَيِّرُوا عَادَاتِهِمُ السَّيِّئَةَ إِلَى عَادَاتٍ إِجَابِيَّةٍ!

۴۵- عَيْنِ الصّحیح حسب مفهوم النص:

- (۱) تَوْجَدُ كَمِيَّاتٌ كَبِيرَةٌ مِنْ مِيَاهِ الشَّرْبِ فِي الْعَالَمِ!
- (۲) هُنَاكَ كَوْكَبٌ آخَرُ غَيْرِ الْأَرْضِ يَحْتَوِي عَلَى الْمَاءِ وَ الْأَكْسِجِينِ!
- (۳) رُبَّمَا يَكُونُ كَوْكَبٌ غَيْرٌ مَعْرُوفٍ يُنَاسِبُ الْحَيَاةَ!
- (۴) الْأَجْيَالُ الْقَادِمَةُ لَا تَحْتَاجُ إِلَى تَخْزِينِ الْمِيَاهِ!

٤٦- عَيْنُ الْخَطَا لِلْكَلِمَاتِ الْمَعْنِيَةِ فِي النَّصِّ:

- (١) تَسْتَمِرُّ: فعلٌ مضارعٌ - مصدره «استمرار» - مفردٌ مذكرٌ مخاطبٌ
- (٢) تُشَجِّعُ: فعلٌ مضارعٌ - حروفه الأصلية: ش ج ع - صيغته متكلم مع الغير
- (٣) تَلَوْتُ: مصدرٌ على وزن «تَفَعَّلَ» - مفرد - مذكرٌ
- (٤) الْمُسْتَعْمَلَةُ: اسمٌ على وزن «مُسْتَفْعَلَةٌ» - مؤنث - صفة

• عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٤٧ - ٥٠):

٤٧- عَيْنُ مَا جَاءَ فِيهِ مُتَضَادٌّ:

- (١) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾
- (٢) سُمِّيَتْ أَطْفَافُ الْمُكَيِّفِ وَ فَاطِمَةُ أَنْارَتْ الْمَصَابِيحَ!
- (٣) لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ ... وَلَكِنْ انظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ!
- (٤) عِنْدَمَا نَظَرَتِ الطَّالِبَةُ بِدِقَّةٍ، وَجَدَتِ الْحُجْرَةَ فَارِغَةً، وَ بَابَهَا مُغْلَقًا!

٤٨- عَيْنُ اسْمِ الْإِشَارَةِ لِلْجَمْعِ يُتْرَجَمُ الْمَفْرَدُ:

- (١) هُوَ لَا بَنَاتٍ تُسَاعِدُ أُمَّهُنَّ فِي نِظَافَةِ الْمَنْزِلِ!
- (٢) تُزْرَعُ الْبُذُورُ بِهَؤُلَاءِ الْفَلَاحِينَ!
- (٣) هَذَانِ الْمُعَلِّمَانِ يُدَرِّسَانِ التَّلْمِيزَ يَوْمَيْنِ فِي الْأُسْبُوعِ!
- (٤) أُولَئِكَ أَوْلَادٌ يَمْنَحُونَ هَدَايَاهُمْ فِي مِيلَادِ وَالِدَيْهِمْ!

٤٩- عَيْنُ الْفِعْلِ يُعَادِلُ الْمَاضِيَ الْإِسْتِمْرَارِي:

- (١) هَؤُلَاءِ فَائِزُونَ يُمَارِسُونَ نَشَاطًا حُرًّا!
- (٢) كَانَ نَصًّا عَرَبِيًّا فِي الْإِنْتَرْنِتِ فَتَرَجَّمَتْهُ إِلَى الْفَارِسِيَّةِ مُسْتَعِينًا بِمُعْجَمٍ عَرَبِيٍّ - فَارِسِيٍّ!
- (٣) هَؤُلَاءِ يَعْمَلْنَ بِوَاجِبَاتِهِنَّ كَمُوَاطِنَاتٍ يَشْعُرْنَ بِالْمَسْئُولِيَّةِ!
- (٤) تِلْكَ الَّتِي نَصَحَ مَنْ كَانَ يَرْمِي النُّفَايَاتِ فِي غَيْرِ مَكَانِهَا بِكَلَامٍ طَيِّبٍ!

٥٠- عَيْنُ فِعْلِ النَّهْيِ:

- (١) لَا يَرْحَمْ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ!
- (٢) كَانَ الطُّلَّابُ لَا يَسْمَعُونَ صَوْتَ مُكَيِّفِ الْهَوَاءِ!
- (٣) لَا تَزْرَعِ الْعُدُونَ لِأَنَّكَ تَحْصِدُ الْخُسْرَانَ!
- (٤) قَالَتْ مُدِيرَةُ الْمَدْرَسَةِ: لَمْ لَا تُخْبِرِينَنِي بِمَا تُشَاهِدِينَ!

تاریخ دهم

۵۱- کدام عبارت‌ها دربارهٔ یک تاریخ‌نگار که با شیوهٔ تاریخ‌نگاری نوین مشغول به پژوهش است، همخوانی ندارد؟

- (الف) علم تاریخ همهٔ ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و هنری جوامع گذشته را در بر می‌گیرد.
(ب) برای بررسی واقعهٔ مهمی مانند سقوط امپراتوری روم، فقط به توصیف جنگ‌هایی که رخ داد، اکتفا می‌شود.
(ج) براساس این شیوه، علم تاریخ فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل می‌کند.
(د) در این تاریخ‌نگاری از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود.

(۱) «الف» - «ج» (۲) «الف» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۵۲- در کدام گزینه به راهکار ساسانیان برای حل مشکل عقب‌ماندن سال از سال حقیقی در گاه‌شماری اوستایی اشاره شده است؟

- (۱) بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می‌کردند.
(۲) پنج روز اضافی را به نام اندرگاه به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند.
(۳) هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند.
(۴) در هر چهار سال، یک سال به عنوان کبیسه در نظر گرفته می‌شد.
۵۳- کدام گزینه مطلب نادرستی دربارهٔ نقشه‌های تاریخی ذکر می‌کند؟

- (۱) اهمیت یافتن این نقشه‌ها در مطالعهٔ تاریخ، از پیامدهای ارتباط جغرافیا و تاریخ است.
(۲) پیشرفت و تکامل شیوه‌های پژوهش در تاریخ در دو قرن اخیر باعث شده است تا مورخان به اهمیت استفاده از نقشه‌ها پی ببرند.
(۳) امروزه از نقشه‌های تاریخی برای ارائهٔ اطلاعات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و دیگر جلوه‌های حیات اجتماعی انسان در گذشته استفاده می‌شود.
(۴) به وسیلهٔ آن‌ها می‌توان رویدادهای یک دوره یا دوران‌های مختلف تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آن‌ها نشان داد.

۵۴- کدام موارد دربارهٔ هرودت مطلب صحیحی را بیان می‌کنند؟

- (الف) به منظور نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر سفر و شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین‌ها را بررسی کرده است.
(ب) پس از او، دیگر نویسندگان یونانی و سپس رومی، راهی را که او آغازکنندهٔ آن بود، ادامه دادند و فن تاریخ‌نویسی را تکامل بخشیدند.
(ج) بخشی از مقدمهٔ کتاب تاریخی خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است.
(د) کتاب تاریخ او یک منبع دست دوم در مورد جنگ‌های ایران و یونان به شمار می‌رود.
(۱) «ب» - «د» (۲) «ب» - «ج» (۳) «الف» - «د» (۴) «الف» - «ب»

۵۵- کدام موارد دربارهٔ گاه‌شماری رومیان مطالب درستی را بیان کرده‌اند؟

- (الف) تا سال ۴۶ ق. م. رومیان گاه‌شماری دقیقی نداشتند.
(ب) حدود دو قرن بعد از رسمیت یافتن دین مسیحیت در قلمرو امپراتوری روم، تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری رومیان تعیین شد.
(ج) حدود ۱۰۰۰ سال بعد از رسمیت یافتن دین مسیحیت در روم، پاپ گرگوار سیزدهم، به کمک منجمان، گاه‌شماری مسیحیان را اصلاح کرد.

(د) امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه‌شماری رومی براساس گاه‌شماری بابلی اصلاح شود.

(۱) «ب» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «ب» (۴) «الف» - «د»

۵۶- کدام مورد دربارهٔ گاه‌شماری در تاریخ ایران درست است؟

- (۱) در دورهٔ اشکانیان، گاه‌شماری‌های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود.
(۲) گاه‌شماری هجری قمری که از سال ۱۳۰۴ ش. در ایران رسمیت یافت، براساس گاه‌شماری جلالی تنظیم شده است.
(۳) در ایران دوران اسلامی، گاه‌شماری هجری خورشیدی به عنوان گاه‌شماری اصلی در این کشور رایج شد.
(۴) محتوای کتاب‌های تاریخی عصر هخامنشی نشان می‌دهند که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو این سلسله رواج داشته است.

۵۷- کدام گزینه به ترتیب، مطالبی دربارهٔ مراحل اول تا سوم کار باستان‌شناسان ارائه می‌دهد؟

- (۱) یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان که نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است. - باستان‌شناسان به کتاب‌های تاریخی و سفرنامه‌ها رجوع می‌کنند. - باستان‌شناسان از طریق مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون، روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهند.
- (۲) باستان‌شناسان به کتاب‌های تاریخی و سفرنامه‌ها رجوع می‌کنند. - یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان که نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است. - باستان‌شناسان با مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف، می‌کوشند سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک کنند.
- (۳) باستان‌شناسان از روش‌های الکترومغناطیسی که قابلیت زیادی در نقشه‌برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه‌ها و آثار باستانی دارند، استفاده می‌کنند. - باستان‌شناسان در این مرحله نقشهٔ بناهای کشف‌شده را مشخص می‌کنند. - یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان که نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است.
- (۴) باستان‌شناسان از طریق مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون، روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهند. - باستان‌شناسان در این مرحله نقشهٔ بناهای کشف‌شده را مشخص می‌کنند. - باستان‌شناسان از روش‌های الکترومغناطیسی که قابلیت زیادی در نقشه‌برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه‌ها و آثار باستانی دارند، استفاده می‌کنند.

۵۸- در کدام گزینه به دلایل سودمندی باستان‌شناسی برای مورخان اشاره شده است؟

- (۱) عدم کفایت منابع غیرمکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - محدودیت موضوعات بررسی‌شده در منابع غیرمکتوب
- (۲) عدم کفایت منابع مکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - کفایت موضوعات بررسی‌شده در منابع غیرمکتوب
- (۳) عدم کفایت منابع غیرمکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - کفایت موضوعات بررسی‌شده در منابع مکتوب
- (۴) عدم کفایت منابع مکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - محدودیت موضوعات بررسی‌شده در منابع مکتوب

۵۹- در کدام گزینه شهر محل قرارگیری موزه‌ها به درستی عنوان شده‌اند؟

- (۱) آرمیتاژ: سن‌پترزبورگ - متروپولیتن: نیویورک - بریتانیا: پاریس
- (۲) لوور: پاریس - بریتانیا: لندن - متروپولیتن: سن‌پترزبورگ
- (۳) آرمیتاژ: سن‌پترزبورگ - متروپولیتن: نیویورک - لوور: پاریس
- (۴) لوور: پاریس - بریتانیا: سن‌پترزبورگ - متروپولیتن: نیویورک

۶۰- توضیحات ارائه‌شده دربارهٔ کدام مفاهیم، نادرست است؟

- الف) باستان‌شناسی: علمی است که به مطالعهٔ جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته به منظور شناخت فرهنگ و شیوهٔ زندگی انسان‌ها و جوامع می‌پردازد.
- ب) آثار باستانی و تاریخی: به تمامی اشیاء، ابزارها، بناها و مکان‌هایی می‌گویند که ساختهٔ دست بشر و محصول اندیشهٔ او هستند.
- ج) جغرافیای تاریخی: به مطالعهٔ فرهنگ انسان‌ها و جوامع و سرزمین‌های مختلف در گذشته می‌پردازد و تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای مختلف مطالعه می‌کند.
- د) مکان باستانی: به جاهایی که باستان‌شناسان در آن‌جا آثار باستانی و تاریخی را مطالعه و در مواردی کشف می‌کنند، گفته می‌شود.

- (۱) «الف» - «ج» (۲) «الف» - «د» (۳) «ب» - «د» (۴) «ب» - «ج»

جغرافیای دهم

۶۱- کدام مورد جاهای خالی در عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها در هر مکان به صورت ادامه دارد و سبب می‌شود.»

(۱) جریانی پیوسته در مکان - تبدیل محیط طبیعی به محیط جغرافیایی

(۲) ترکیبی یا کل‌نگری - تغییر شکل مکان‌ها

(۳) ترکیبی یا کل‌نگری - تبدیل محیط طبیعی به محیط جغرافیایی

(۴) جریانی پیوسته در مکان - تغییر شکل مکان‌ها

۶۲- کدام گزینه دلیل مناسبی برای عبارت زیر است؟

«شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.»

(۱) جغرافیا با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کند.

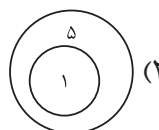
(۲) جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند.

(۳) جغرافیا علم مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان است.

(۴) جغرافیا به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی آشنا شود.

۶۳- اشتراک علوم و فنون مختلف و ارتباط آن‌ها با «علم جغرافیا» در کدام شکل نمایش داده شده است؟

(۱) GIS (۲) کارتوگرافی (۳) هندسه (۴) علوم فضایی (۵) سنجش از دور

۶۴- علم مرتبط با هر یک از مثال‌ها در مقابل کدام یک به درستی بیان شده است؟

(الف) منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد: اقتصاد

(ب) با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، دما ۶ درجه کاهش می‌یابد: آب‌وهواشناسی

(ج) جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات جغرافیایی: آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات

(د) ارتباط فعالیت‌های اقتصادی با دریا در شهرهای شمالی: جغرافیای اقتصادی

(ه) در معماری شهرهای مرکزی ایران از بادگیر استفاده می‌شود: آب‌وهواشناسی

(۱) الف - ب (۲) ج - د - ه (۳) ب - د (۴) الف - ج - د

۶۵- با توجه به شکل‌های داده‌شده، کدام گزینه درست است؟

(ب)

(الف)

(۱) شکل (الف) برخلاف شکل (ب) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است.

(۲) شکل (الف) همانند شکل (ب) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازهاست.

(۳) شکل (الف) همانند شکل (ب) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است.

(۴) شکل (الف) برخلاف شکل (ب) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازهاست.

۶۶- کدام مورد ارتباط سؤالات کلیدی در جغرافیا را با متن زیر که به «بررسی تشدید بیابان‌زایی» می‌پردازد، به ترتیب از «الف» تا «د» به درستی مطرح کرده است؟

«تداوم خشکسالی‌ها در سال‌های اخیر در پی تخریب پوشش گیاهی و برداشت بی‌رویه آب در جنوب ایران موجب شده است که خاک به تدریج فرسایش یابد، قابلیت کشاورزی خود را از دست بدهد و در نهایت پدیده بیابان‌زایی تشدید شود.»

الف) چه چیزی؟ ب) چه کسانی؟ ج) چرا؟ د) چه طور؟

۱) تشدید بیابان‌زایی - تخریب پوشش گیاهی - از دست رفتن قابلیت کشاورزی خاک - فرسایش خاک

۲) بیابان‌زایی - برداشت بی‌رویه آب - تخریب پوشش گیاهی - از دست رفتن قابلیت کشاورزی خاک

۳) تشدید بیابان‌زایی - برداشت بی‌رویه آب - تداوم خشکسالی‌ها - فرسایش خاک

۴) بیابان‌زایی - تخریب پوشش گیاهی - فرسایش خاک - تداوم خشکسالی‌ها

۶۷- در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر در افزایش ریزگردها در جنوب ایران» موارد زیر مطرح شده است. در این میان کدام گزینه به مطالب درستی اشاره کرده است؟

الف) به نظر می‌رسد عامل افزایش این پدیده طبیعی، بادهایی باشد که از سمت عربستان به ایران می‌وزد.

ب) تداوم خشکسالی در خطه جنوب ایران به خصوص استان خوزستان عامل افزایش این پدیده بوده است.

۱) اگر «الف» مرحله اول و «ب» نتیجه‌گیری باشد، لازم است قبل از این دو، پژوهش دیگر محققان مطالعه شود.

۲) اگر «الف» فرضیه و «ب» مرحله آخر باشد، لازم است حد فاصل این دو، پژوهش دیگر محققان مطالعه شود.

۳) اگر «ب» نتیجه‌گیری و «الف» فرضیه باشد لازم است قبل از این دو، پژوهش دیگر محققان مطالعه شود.

۴) اگر «الف» مرحله اول و «ب» نتیجه‌گیری باشد، لازم است حد فاصل این دو، اهمیت پژوهش بررسی شود.

۶۸- در کدام گزینه به ترتیب عبارتی در خصوص سه گام آخر (سوم، چهارم و پنجم) مراحل پژوهش در جغرافیا آمده است؟

الف) ارائه پیشنهاد و راهکار حاصل از تحقیق به سازمان مدیریت بحران استان برای کنترل بحران وارونگی دما

ب) گفت‌وگو با پزشکان متخصص درباره تأثیر این بحران بر سلامت شهروندان

ج) تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از گزارش‌های پزشکی برای شناسایی الگوهای تأثیر آلودگی بر سلامت شهروندان

۱) ج - ب - الف ۲) ب - ج - الف ۳) ج - الف - ب ۴) الف - ج - ب

۶۹- در کدام گزینه با توجه به عبارت زیر گام دوم پژوهش جغرافیایی به درستی تدوین شده است؟

«آلودگی دریاها در چرخه اکوسیستم اختلال ایجاد می‌کند.»

۱) چه عواملی نقش قابل توجهی در ایجاد آلودگی دریاها دارد؟

۲) دخل و تصرف زیاد انسان در ایجاد این اختلال اکوسیستمی کاملاً مشهود است.

۳) افزایش روزافزون ورود زباله‌های صنعتی به دریاها ممکن است باعث ایجاد این اختلال شده باشد.

۴) تأثیر چرخه طبیعی دریا در بروز این اختلال را می‌توان منتفی دانست.

۷۰- متن زیر به «رشد تغییر روش‌های نوین آبیاری محصولات کشاورزی» اشاره دارد. با توجه به آن کدام گزینه به ترتیب سؤالات کلیدی را تدوین کرده است؟

«افزایش دمای جهانی موجب کاهش بارندگی در مناطق استوایی شده است، به گونه‌ای که کشاورزان برای جبران این مشکل، به روش‌های جدید آبیاری روی آورده‌اند.»

۱) چه‌طور - چرا - چه چیز ۲) چرا - چه چیز - چه‌طور

۳) چه چیز - چرا - چه‌طور ۴) چه‌طور - چه چیز - چرا

منطق دهم

۷۱- کدام گزینه درباره مغالطه‌ها قابل پذیرش است؟

- (۱) توسط ذهن منطق‌دانان طراحی شده‌اند.
- (۲) با مطالعه دانش منطق از آن‌ها رها می‌شویم.
- (۳) تعریف‌ها و استدلال‌هایی با ظاهر نادرست‌اند.
- (۴) ممکن است از دچار شدن به آن‌ها آگاه نباشیم.

۷۲- کدام گزینه درباره ضرورت یادگیری دانش منطق صحیح است؟

- (۱) ما انسان‌ها گاهی در معرض خطاهای اندیشه یا همان مغالطات هستیم.
- (۲) ضرورت دانش منطق برای کاستن از مغالطات، فقط به دانشمندان اختصاص ندارد.
- (۳) در صورت مطالعه دانش منطق، می‌توانیم با فکر کردن و اندیشیدن زندگی کنیم.
- (۴) همه انسان‌ها ذاتاً با دانش منطق آشنا هستند و در طول زندگی آن را فرامی‌گیرند.

۷۳- کدام مورد درباره دانش منطق نادرست است؟

- (۱) منطق همانند سیستم‌های کنترلی خودرو است که باعث حرکت آن رو به جلو می‌شوند.
- (۲) منطق علمی کاربردی است که مهارت و تبحر در آن نیازمند تمرین و تکرار است.
- (۳) بدون به کار بستن علم منطق نمی‌توانیم خطاهای اندیشه را دقیق‌تر و سریع‌تر بیابیم.
- (۴) منطق به محتوای علوم کاری ندارد، همانند شاقول بنایی که آجرها را در اختیار ما نمی‌گذارد.

۷۴- همه موارد زیر به واسطه فرایند استدلال روشن می‌شوند، به جز

- (۱) تأثیر عادات شخصی بر موفقیت شغلی
- (۲) نیازمندی درمان سرطان به شیمی‌درمانی
- (۳) ارتباط بین عرضه و تقاضا در اقتصاد
- (۴) مفاهیم استعلایی در قوه فاعله انسان

۷۵- در کدام عبارت، احتمال برداشت معانی متعدد وجود ندارد؟

- (۱) شاید به خواب شیرین فرهاد رفته باشد.
- (۲) منم که دیده به دیدار دوست کردم باز.
- (۳) ای بی‌خبر ز لذت شرب مدام ما.
- (۴) بر باد اگر رود دل ما زان هوا رود.

۷۶- در کدام یک از استدلال‌های زیر مغالطه اشتراک لفظ وجود ندارد؟

- (۱) عشق نوعی هوا است؛ هوا قابل تنفس است؛ در نتیجه می‌توان عشق را تنفس کرد.
- (۲) نوازنده داشت تار می‌زد؛ هر چه را بزنی می‌شکند؛ در نتیجه نوازنده تار را می‌شکند.
- (۳) پهلوان شیر است؛ هر شیری قوه شکار دارد؛ در نتیجه پهلوان قوه شکار دشمنانش را دارد.
- (۴) مجنون راه بادیه در پیش گرفت؛ بادیه عامل مستی و سرخوشی است؛ در نتیجه او راه مستی را برگزید.

۷۷- در کلمات مشخص شده کدام عبارت، هر سه دلالت لفظ بر معنا دیده می‌شود؟

- (۱) او با آثار زیبایی که پدید آورد، جهان را حیرت‌زده و مبهوت خود کرد.
- (۲) می‌توان گفت که کلید محبوبیت این نمایش‌نامه، وصف روزگار تاریک اوست.
- (۳) در پرده پایانی، قهرمان داستان، چاقوی خونین را به سالن نشان می‌دهد.
- (۴) تراژدی این داستان به حدی است که قلب همگان را به اندوه دچار می‌کند.

۷۸- در کدام عبارت واژه مشخص شده نمی تواند باعث مغالطه نگارشی کلمات شود؟

(۱) وزیر گفت: «من آن چه را می خواهم که صلاح دید ملک باشد.»

(۲) خداوند در چنان مرتبه ای است که سنای او در تصور نمی گنجد.

(۳) تحقق بزرگ ترین آرزوها برای خداوند قدیر آسان است.

(۴) زنگار گناه پای انسان را سست و او را به زلّت دچار می کند.

۷۹- در کدام عبارت «ابهام در مرجع ضمیر» دیده نمی شود؟

(۱) سعید مداد حسین را به برادرش قرض داد.

(۲) پلیس در تعقیب دزد بود که ناگهان او شلیک کرد.

(۳) نمی توانید با دروغ هایتان من و او را ناراحت کنید.

(۴) انسان چگونه یک دایناسور را در زمان حیاتش ببیند؟

۸۰- در کدام گزینه موارد زیر به ترتیب مغالطه های «نگارشی کلمات - ابهام در مرجع ضمیر - توسل به معنای ظاهری» ذکر شده اند؟

الف) پژوهشی درباره نیازهای رفاهی دانشجویان در دانشگاه تهران آغاز شد.

ب) طبیعی بود که علی رتبه ای بهتر از حسن بیاورد. من سال قبل گفتم که فرد با استعداد نتیجه بهتری می گیرد!

ج) من گفتم که دست هایت را باز می کنم، نگفتم که تو را آزاد می کنم!

(۱) الف - ب - ج (۲) ج - الف - ب

(۳) الف - ج - ب (۴) ج - ب - الف

اقتصاد دهم

۸۱- هیئت مدیره یک بانک خصوصی تصمیم دارد تعداد شعبات موجود خود را در ایران گسترش دهد، ولی در حال حاضر به نتیجه قطعی نرسیده است که در هر استان چه تعداد شعبه جدید تأمین کند و از بین مناطق مختلف در هر استان کدام منطقه را انتخاب کند. از طرفی تأسیس شعبه در برخی از شهرستان‌ها برای بانک مذکور، توجیه اقتصادی ندارد و هیئت مدیره مجبور است بین شهرستان‌های هر استان فقط یک شهرستان را انتخاب و در آنجا تأسیس کند. هیئت مدیره بانک مذکور از کدام قوانین مربوط به انتخاب در کسب و کار باید تبعیت کند؟

(۱) قانون دوم (۲) قانون اول و سوم (۳) قانون پنجم (۴) قانون سوم و چهارم

۸۲- اگر کل سرمایه اولیه یک شرکت تولیدی (تعداد کل سهام) برابر ۲۰۰,۰۰۰ باشد، سرمایه‌گذاری که مالک ۲۰ درصد شرکت است، چند سهم خریده است؟

(۱) ۴۰,۰۰۰ (۲) ۵۰,۰۰۰ (۳) ۶۰,۰۰۰ (۴) ۳۰,۰۰۰

۸۳- ویژگی‌های زیر مربوط به کدام نوع از کسب و کارها هستند؟

(الف) مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی و دعاوی

(ب) قرض از دوستان و خانواده

(ج) افزایش سرمایه از طریق وام‌های بانکی

(د) با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

(۱) (الف) شخصی / (ب) شرکت / (ج) شرکت / (د) تعاونی

(۲) (الف) شخصی / (ب) شخصی / (ج) شرکت / (د) تعاونی

(۳) (الف) شرکت / (ب) شخصی / (ج) تعاونی / (د) شرکت

(۴) (الف) شرکت / (ب) شخصی / (ج) شرکت / (د) تعاونی

۸۴- به مشاغلی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان و هنرمندان، اصطلاحاً مشاغل می‌گویند.

(۱) کوچک‌مقیاس (۲) خویش‌فرما

(۳) خدماتی (۴) مالکیت شخصی و کارآفرینی

۸۵- عده از افراد می‌توانند کسب و کار جدید راه‌اندازی کنند. کسی که بخواهد کارآفرین باشد باید را داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم کالا یا خدمتی را تولید کند.

(۱) خاصی - مهارت ابتکار عمل

(۲) کمی - ویژگی‌های ریسک‌پذیری و نوآوری

(۳) زیادی - انگیزه کافی و ریسک‌پذیری مناسبی

(۴) خاصی - مهارت‌های سازمان‌دهی، نوآوری و ریسک‌پذیری

۸۶- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

- الف) اساسنامه شرکت مشخص می کند که شرکت چگونه منحل می شود.
 ب) مؤسسه غیرانتفاعی نهادی قانونی است و با هدفی تجاری شکل گرفته است.
 ج) مقایسه منافع و هزینه ها بخشی از تصمیم گیری منطقی است، اما بهترین تصمیم به نوع رویکرد شما بستگی دارد.
 د) ارزش گذاری ذهنی یک کالا می تواند براساس هویت و زیبایی انجام گیرد.

- ۱) الف) نادرست / ب) درست / ج) درست / د) درست
 ۲) الف) درست / ب) نادرست / ج) درست / د) درست
 ۳) الف) درست / ب) نادرست / ج) نادرست / د) درست
 ۴) الف) نادرست / ب) درست / ج) درست / د) نادرست

۸۷- چه تعداد از عبارتهای زیر صحیح است؟

- الف) دو نوع گسترده از تصمیمات وجود دارد و اولین دسته به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره می کند.
 ب) تخصصی که یک فرد در جهت فروش محصولات خود دارد، به عنوان نیروی انسانی محسوب می شود.
 ج) مسئولیت محدود برای سهامداران بدان معناست که سود و زیان سهامداران به صورت محدود تقسیم می شود.
 د) فردی که در کسب و کارش، ۵ نیرو را استخدام می کند و از ۶ نفر از دوستان خود کمک می گیرد، کسب و کار شخصی راه اندازی کرده است.

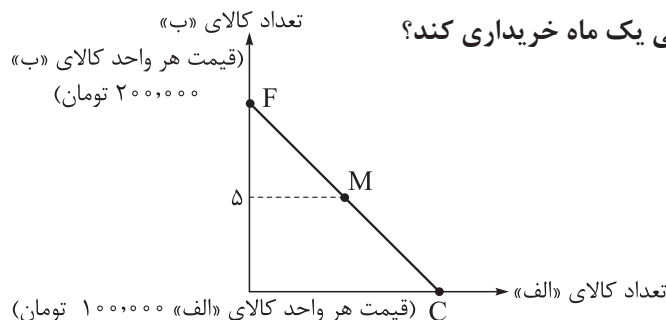
- ۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

۸۸- زوج جوانی که قصد دارند جشن عروسی خود را در یک محیط بسیار گران قیمت برگزار کنند و بابت هزینه برگزاری این جشن از دیگران مبالغ زیادی پول قرض گرفته اند، دچار کدام اشتباه رایج در تصمیم گیری شده اند؟

- ۱) بی صبری زیاد و عدم بررسی گزینه های دیگر با رویکرد منطقی هزینه - فایده
 ۲) اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن
 ۳) خوش بینی زیاد درباره درآمد آینده و بی صبری زیاد
 ۴) بی صبری زیاد در تصمیم گیری

۸۹- اگر میزان بودجه یک شخص در طی یک ماه برای خرید دو کالای «الف» و «ب»، ۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان باشد و قید بودجه وی به صورت زیر باشد:

- الف) در نقطه F چند واحد کالای «ب» می تواند در طی یک ماه خریداری کند؟
 ب) در نقطه M چند واحد کالای «الف» می تواند در طی یک ماه خریداری کند؟
 ج) در نقطه C چند واحد کالای «الف» می تواند در طی یک ماه خریداری کند؟

- ۱) الف) ۱۰ / ب) ۱۰ / ج) ۲۰
 ۲) الف) ۱۰ / ب) ۲۰ / ج) ۱۰
 ۳) الف) ۲۰ / ب) ۲۰ / ج) ۱۰
 ۴) الف) ۱۰ / ب) ۲۰ / ج) ۲۰

۹۰- یک کارگاه تولیدی سالیانه ۲۰۰۰ قطعه فرضی به ارزش هر قطعه ۹۶۰,۰۰۰ تومان تولید می کند. اطلاعات زیر در مورد این شرکت در دسترس است. وضعیت سود یا زیان شرکت تولیدی با احتساب هزینه پنهان چگونه است؟

۱	هزینه مواد اولیه سالیانه	۳۰۰ میلیون تومان
۲	حقوق ماهانه هر کارمند	۳ میلیون تومان (جمعاً ۳۰ کارمند)
۳	هزینه آب، برق و گاز ماهانه	۶۰ میلیون تومان
۴	مجموع عوارض شهرداری و مالیات	$\frac{5}{3}$ حقوق سالیانه
۵	میزان درآمد ماهانه مدیر شرکت اگر به جای کار در شرکت، در یک اداره دولتی مشغول به کار می شد.	۶ میلیون تومان

(۲) سود ۲,۵۰۲,۰۰۰,۰۰۰

(۱) سود ۲,۰۵۲,۰۰۰,۰۰۰

(۴) زیان ۲,۵۲۰,۰۰۰,۰۰۰

(۳) زیان ۲,۰۵۲,۰۰۰,۰۰۰

پاسخ نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۲:۳۰ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheylisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید از طریق آیدی @Kheylisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

دانشود رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان پژوهش و آموزش کشور

سند

گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

آکا

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

زبختار

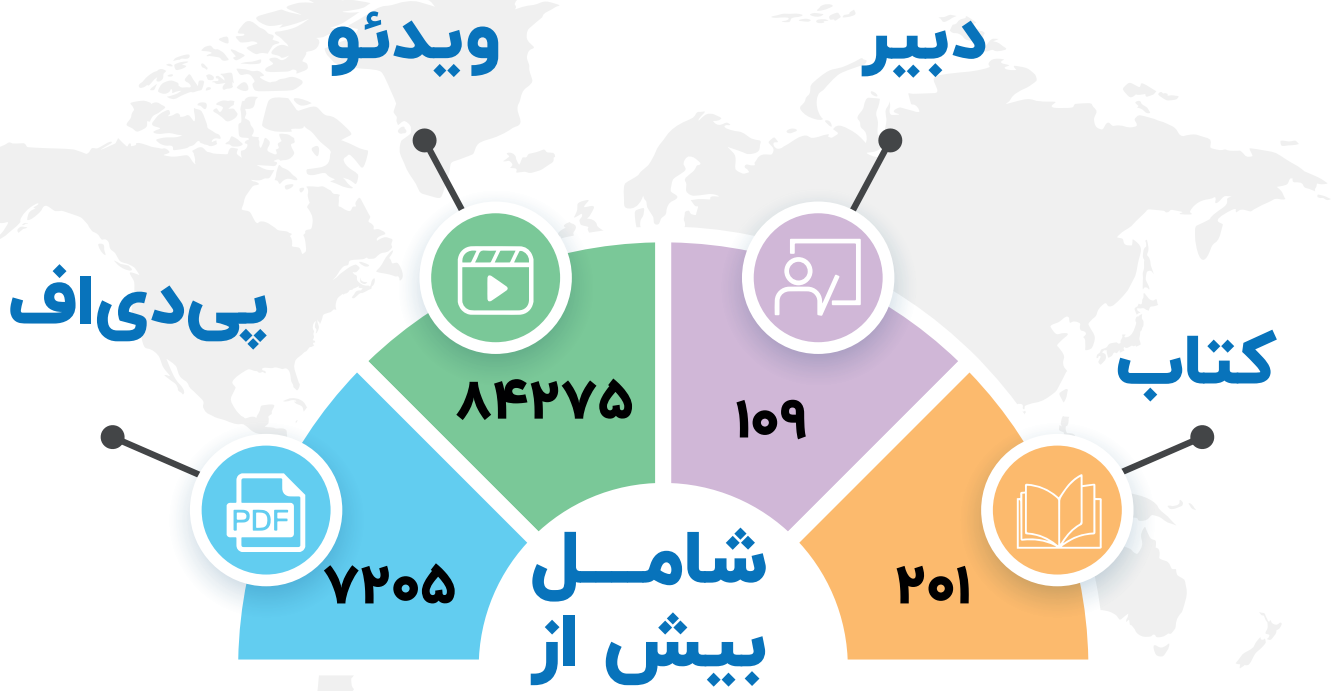

join us ...

مُنیاز اولین نشر آنلاین کنکور کشور

از سال ۹۷ تا کنون

برترین دبیران کنکور کشور در نشر آنلاین مُنیاز

<https://www.moniaz.ir>

باسخ نامه آزمون آزمائشی خیلی سبز

مرحله چهارم

پایه دهم

۱۴۰۴/آبان/۱۶

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور
تاریخ	عارف گلی وری
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - زهرا فروغی هریس - بهروز یحیی
منطق	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی نیا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی	علیرضا کاظمی بقا	علی شهرابی	زهرا فتحی ماهان فنی فر
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	عماد فیض آبادی	صادق محرمی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	نگار کاتبی آزاده میرزایی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	پروانه حسینی فرد	منیژه خسروی
تاریخ	عارف گلی وری	عارف گلی وری	عارف گلی وری	وجیهه صادقی مالواجردی	یاسین ساعدی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	بهروز یحیی	کیانا یوسف زاده
منطق	نیما جواهری	نیما جواهری	نیما جواهری	علی سلوکی	محمد مهدی بادامه
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	رؤیا غفاری ساری قیه	شاهین محمدی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

مشاور محتوایی آزمون: مریم صالحی

مسئول پروژه: فرناز سلیمانی

آزمون آزمائشی خیلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی الهه صفری - زهرا صفری - فاطمه علی اکبری محیا غنی فرد - زهرا فرهادی مهر - مهر آسا قدیری نادره ناز آوری - ساعده نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه آرایی	صدف امام - مریم حسین زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد مائده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهدیه گل پور - دریا لطفی

۱ جواب معادله $(3x-1)^2 = (2x+1)^2 + 5x^2$ کدام است؟

۱) صفر

۲) $\frac{1}{2}$

۳) $\frac{1}{3}$

۴) -۱

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

اتحاد مربع دوجمله‌ای:

$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

$$(a-b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: با توجه به اتحاد مربع دوجمله‌ای، معادله را ساده‌تر می‌کنیم:

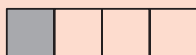
$$\underbrace{(3x-1)^2}_{9x^2-6x+1} = \underbrace{(2x+1)^2}_{4x^2+4x+1} + 5x^2 \Rightarrow 9x^2 - 6x + 1 = 4x^2 + 4x + 1 + 5x^2$$

گام دوم: حال معادله را مرتب و آن را حل می‌کنیم:

$$9x^2 - 6x + 1 = 4x^2 + 4x + 1 + 5x^2 \Rightarrow 9x^2 - 6x + 1 = 9x^2 + 4x + 1$$

$$\xrightarrow{\text{همه را به یک طرف می‌بریم}} 9x^2 - 9x^2 - 6x - 4x + 1 - 1 = 0 \Rightarrow -10x = 0 \Rightarrow x = 0$$

۲ در شکل زیر، مستطیل بزرگ از ۴ مربع یکسان تشکیل شده است. اگر مساحت مستطیل بزرگ از $\frac{2}{3}$ مساحت یکی از مربع‌ها ۱۰ واحد بیشتر باشد، مساحت هر کدام از مربع‌های کوچک چه قدر است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱/۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

طول ضلع هر مربع را x در نظر بگیرید و رابطه $4x^2 = \frac{2}{3}(x^2) + 10$ را تشکیل دهید.

Hint

گام اول: ابتدا طول ضلع هر مربع را x در نظر می‌گیریم و خواهیم داشت:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$x \times x = x^2 = \text{مساحت هر مربع}$$

$$4x^2 = 4x \times x = \text{مساحت مستطیل بزرگ}$$

گام دوم: مساحت مستطیل بزرگ از $\frac{2}{3}$ مساحت یکی از مربع‌ها ۱۰ واحد بیشتر است، یعنی:

$$4x^2 = \frac{2}{3}(x^2) + 10 \Rightarrow 4x^2 = \frac{2}{3}x^2 + 10 \xrightarrow{\text{دو طرف را در ۳ ضرب می‌کنیم}} 12x^2 = 2x^2 + 30$$

$$\Rightarrow 12x^2 - 2x^2 = 30 \Rightarrow 10x^2 = 30 \Rightarrow x^2 = 3$$

x^2 همان مساحت مربع کوچک است، پس پاسخ سؤال، گزینه (۳) است.

در شکل زیر، مستطیل بزرگ از ۳ مربع یکسان تشکیل شده است. اگر مساحت مستطیل بزرگ از $\frac{2}{3}$ مساحت یکی از مربع‌ها ۱۴ واحد بیشتر باشد، اختلاف طول و عرض مستطیل بزرگ کدام است؟ (سوال آنکسور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

$\sqrt{6}$ (۲)

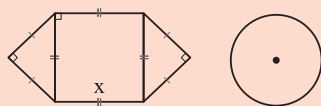
$2\sqrt{6}$ (۱)

$\sqrt{3}$ (۴)

$2\sqrt{3}$ (۳)

کنکور

۳ اگر شعاع دایره شکل زیر برابر $\frac{1}{\sqrt{3}\pi}x$ و مجموع مساحت‌های دو شکل برابر $5/5$ باشد، مساحت مربع کدام است؟

(۱) $\sqrt{3}$

(۲) $\frac{3}{2}$

(۳) ۳

(۴) $\frac{9}{2}$

مشاوره در کنکورهای اخیر رشته انسانی، مساحت شکل‌ها مورد توجه طراحان بوده است، فرمول‌های آن‌ها را بلد باشید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

اگر طول وتر مثلث قائم‌الزاویه متساوی‌الساقین برابر x باشد، طول اضلاع قائم آن برابر $\frac{\sqrt{2}}{2}x$ است، در نتیجه مساحت آن برابر می‌شود با:

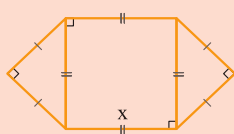
$$S = \frac{\frac{\sqrt{2}}{2}x \times \frac{\sqrt{2}}{2}x}{2} = \frac{1}{4}x^2$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ابتدا مساحت دایره را به دست می‌آوریم:

$$S_{\text{دایره}} = \pi \left(\frac{1}{\sqrt{3}\pi}x \right)^2 = \pi \left(\frac{1}{3\pi}x^2 \right) = \frac{1}{3}x^2$$

گام دوم: شکل سمت چپ از یک مربع و دو مثلث قائم‌الزاویه متساوی‌الساقین تشکیل شده است. مساحت مربع برابر x^2 است و مساحت هر کدام از مثلث‌های قائم‌الزاویه طبق نکته برابر می‌شود با:

$$S_{\text{مربع}} = x^2$$

$$S_{\text{یکی از مثلث‌ها}} = \frac{\frac{\sqrt{2}}{2}x \times \frac{\sqrt{2}}{2}x}{2} = \frac{1}{4}x^2$$

$$S_{\text{کل شکل}} = \frac{1}{4}x^2 + x^2 + \frac{1}{4}x^2 = \frac{3}{2}x^2$$

گام سوم: مجموع مساحت دایره و شکل سمت چپ را برابر $5/5$ قرار می‌دهیم:

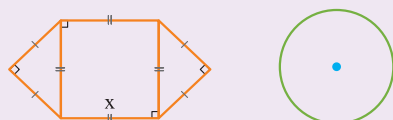
$$S_{\text{دایره}} + S_{\text{شکل سمت چپ}} = 5/5 \Rightarrow \frac{1}{3}x^2 + \frac{3}{2}x^2 = 5/5$$

$$\xrightarrow{\text{دو طرف را در ۶ ضرب می‌کنیم}} 2x^2 + 9x^2 = 33 \Rightarrow 11x^2 = 33 \Rightarrow x^2 = 3$$

بنابراین مساحت مربع برابر $x^2 = 3$ است.

اگر شعاع دایره شکل زیر برابر $\frac{1}{\sqrt{2}\pi}x$ و مجموع مساحت‌های دو شکل برابر ۱۶ باشد، محیط دایره کدام است؟

(سؤال آنگور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

(۱) $\sqrt{\pi}$

(۲) $2\sqrt{\pi}$

(۳) $3\sqrt{\pi}$

(۴) $4\sqrt{\pi}$

ریشه‌های کدام معادله درجه دوم زیر ۲- و ۵-اند؟

$$2x^2 - 6x - 20 = 0 \quad (2)$$

$$x^2 + 3x - 10 = 0 \quad (1)$$

$$2x^2 + 6x + 20 = 0 \quad (4)$$

$$x^2 - 3x + 10 = 0 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۲

درس Box

اگر x_1 و x_2 ریشه‌های معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ باشند، آن‌گاه مجموع و حاصل ضرب ریشه‌ها برابر است با:

$$x_1 + x_2 = \frac{-b}{a}$$

$$x_1 x_2 = \frac{c}{a}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: حاصل ضرب و مجموع ریشه‌های داده شده برابر است با:

$$\text{مجموع} = (-2) + (5) = 3$$

$$\text{حاصل ضرب} = (-2)(5) = -10$$

گام دوم: حال با توجه به رابطه‌های $x_1 + x_2 = \frac{-b}{a}$ و $x_1 x_2 = \frac{c}{a}$ ، مجموع و حاصل ضرب ریشه‌های معادله‌های موجود در گزینه‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\text{گزینه (۱): } x^2 + 3x - 10 = 0 \Rightarrow x_1 + x_2 = \frac{-(3)}{1} = -3, \quad x_1 x_2 = \frac{-10}{1} = -10$$

$$\text{گزینه (۲): } 2x^2 - 6x - 20 = 0 \Rightarrow x_1 + x_2 = \frac{-(-6)}{2} = 3, \quad x_1 x_2 = \frac{-20}{2} = -10$$

$$\text{گزینه (۳): } x^2 - 3x + 10 = 0 \Rightarrow x_1 + x_2 = \frac{-(-3)}{1} = 3, \quad x_1 x_2 = \frac{10}{1} = 10$$

$$\text{گزینه (۴): } 2x^2 + 6x + 20 = 0 \Rightarrow x_1 + x_2 = \frac{-(6)}{2} = -3, \quad x_1 x_2 = \frac{20}{2} = 10$$

در بین معادله‌های داده شده، حاصل ضرب و مجموع ریشه‌های معادله گزینه (۲) با مجموع و حاصل ضرب ریشه‌های داده شده در سؤال یکسان است، پس پاسخ همین گزینه است.

برای این که ۲- و ۵ ریشه‌های یک معادله درجه دوم باشند، آن معادله را به صورت زیر می‌نویسیم:

$$2x^2 - 6x - 20 = 0 \xrightarrow{\text{دو طرف ضرب در } 2} x^2 - 3x - 10 = 0 \Rightarrow (x - 5)(x + 2) = 0$$

پس گزینه (۲) درست است.

په‌چور دیگه

(سؤال ۳ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

معادله درجه دومی بنویسید که ریشه‌های آن ۴- و ۳ باشد.

امتحان
نهایی

۵

برای حل معادله $x^2 + 8x = 9$ به روش مربع کامل، عدد a را به دو طرف اضافه می‌کنیم که پس از آن، معادله به صورت $(x + b)^2 = c$ می‌شود. مقادیر a ، b و c به ترتیب کدام‌اند؟

۲) ۱۶، ۸ و ۵

۱) ۱۶، ۴ و ۲۵

۴) ۸، ۸ و ۲۵

۳) ۸، ۴ و ۵

مشاوره مراحل حل معادله درجه دوم به روش مربع کامل می‌تواند مورد توجه هر طراحی قرار بگیرد، بر روی آن مسلط شوید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

کارت Box

حل معادله درجه دوم به روش مربع کامل

برای حل معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ به این روش، باید مراحل زیر را طی کنیم:

۱) عدد ثابت c را به سمت راست معادله منتقل می‌کنیم.

۲) ضریب x^2 را باید به ۱ تبدیل کنیم، برای این کار دو طرف معادله را بر ضریب x^2 تقسیم می‌کنیم. (اگر ضریب x^2 برابر ۱ بود که چه بهتر، یک مرحله جلو هستیم.)

۳) حال مربع نصف ضریب x را به دو طرف اضافه می‌کنیم.

۴) سمت چپ را به کمک اتحاد مربع دو جمله‌ای به مربع کامل تبدیل می‌کنیم و سپس ریشه‌گیری می‌کنیم.

مثال معادله $x^2 - 6x - 4 = 0$ را به این روش حل می‌کنیم:

$$x^2 - 6x - 4 = 0 \xrightarrow{\text{مرحله ۱}} x^2 - 6x = 4$$

ضریب x^2 برابر یک است. حال، مربع نصف ضریب x یعنی $(-\frac{6}{2})^2 = 9$ را به دو طرف اضافه می‌کنیم:

$$x^2 - 6x + 9 = 4 + 9 \Rightarrow x^2 - 6x + 9 = 13 \Rightarrow (x - 3)^2 = 13 \Rightarrow \begin{cases} x - 3 = \sqrt{13} \Rightarrow x = \sqrt{13} + 3 \\ x - 3 = -\sqrt{13} \Rightarrow x = -\sqrt{13} + 3 \end{cases}$$

گام اول: برای حل این معادله به روش مربع کامل، عدد ثابت به سمت راست منتقل شده و ضریب x^2 هم برابر یک است. حال باید مربع نصف ضریب x یعنی $(\frac{8}{2})^2 = 16$ را به دو طرف اضافه کنیم:

$$x^2 + 8x = 9 \xrightarrow{\text{۱۶ را به دو طرف اضافه می‌کنیم}} x^2 + 8x + 16 = 9 + 16 \Rightarrow x^2 + 8x + 16 = 25$$

پس $a = 16$.

گام دوم: حال سمت چپ را به کمک اتحاد مربع دو جمله‌ای به مربع کامل تبدیل می‌کنیم:

$$x^2 + 8x + 16 = 25 \Rightarrow (x + 4)^2 = 25$$

پس $b = 4$ و $c = 25$.

در نتیجه a ، b و c به ترتیب برابر ۱۶، ۴ و ۲۵ هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای حل معادله $x^2 + 6x = 7$ به روش مربع کامل، عدد را به دو طرف اضافه می‌کنیم.

(سوال ۳ قسمت الف) - امتحان نهایی فردار ۱۴۰۳

امتحان
نهایی

معادله درجه دوم $3x^2 - 18x + a = 0$ ، به ازای کدام مقدار a ریشه مضاعف دارد؟

۵۴ (۴)

۲۷ (۳)

۱۸ (۲)

۹ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

معادله درجه دومی که ریشه مضاعف داشته باشد، پس از ساده شدن به فرم $a(x+b)^2 = 0$ درمی آید.

در سمت چپ از ۳ فاکتور بگیرید و یک عبارت مربع کامل بسازید.

گام اول: ابتدا در سمت چپ از ۳ فاکتور می گیریم:

$$3\left(x^2 - 6x + \frac{a}{3}\right) = 0$$

گام دوم: با توجه به نکته، عبارت $x^2 - 6x + \frac{a}{3}$ باید مربع کامل باشد، به کمک اتحاد مربع دو جمله ای قابل تشخیص است که

$$x^2 - 6x + \frac{a}{3} \text{ همان } x^2 - 6x + 9 \text{ است، پس:}$$

$$x^2 - 6x + \frac{a}{3} = x^2 - 6x + 9 \Rightarrow \frac{a}{3} = 9 \Rightarrow a = 27$$

۷

یکی از جواب‌های معادله $2x^2 + ax + 10 = 0$ برابر -2 است. جواب دیگر کدام است؟

۵ (۲)

۵ (۱)

$\frac{5}{2}$ (۴)

$-\frac{5}{2}$ (۳)

مشاوره این سؤال مشابه یکی از تمرینات کتاب درسی است، به تمرینات کتاب درسی توجه ویژه‌ای داشته باشید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

درس Box

حل معادله درجه دوم به روش دلتا

برای حل معادله $ax^2 + bx + c = 0$ به روش Δ ، ابتدا Δ را از رابطه $\Delta = b^2 - 4ac$ به دست می‌آوریم و سپس ریشه‌ها را به شکل زیر محاسبه می‌کنیم:

$$x_1, x_2 = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a}$$

گام اول: $x = -2$ که جواب معادله است را در $2x^2 + ax + 10 = 0$ جای‌گذاری می‌کنیم تا a به دست آید:

$$2(-2)^2 + a(-2) + 10 = 0 \Rightarrow 8 - 2a + 10 = 0 \Rightarrow 18 - 2a = 0 \Rightarrow 2a = 18 \Rightarrow a = 9$$

پس معادله به صورت $2x^2 + 9x + 10 = 0$ است.

گام دوم: حال معادله $2x^2 + 9x + 10 = 0$ را به روش Δ حل می‌کنیم:

$$2x^2 + 9x + 10 = 0 \xrightarrow{\Delta = (9)^2 - 4(2)(10) = 1} x_1, x_2 = \frac{-9 \pm \sqrt{1}}{2(2)} = \frac{-9 \pm 1}{4} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = -2 \\ x_2 = \frac{-10}{4} = -\frac{5}{2} \end{cases}$$

پس ریشه دیگر معادله، $x = -\frac{5}{2}$ است.

معادله به صورت $2x^2 + 9x + 10 = 0$ است، مجموع ریشه‌های آن برابر $-\frac{9}{2}$ است، یکی از ریشه‌ها برابر -2 است، پس ریشه دیگر برابر می‌شود با:

$$-2 + x_2 = -\frac{9}{2} \Rightarrow x_2 = -\frac{9}{2} + 2 \Rightarrow x_2 = -\frac{5}{2}$$

پاسخ خیلی تشریحی

یه جور دیگه

درآمد شرکتی به ازای تولید x واحد از یک کالا از رابطه $R(x) = -x^2 + 30x + 90$ و هزینه آن از رابطه $C(x) = 20x + 15$ به دست می‌آید. نقطه سربه‌سر به ازای کدام مقدار x به دست می‌آید؟

۲۰ (۴)

۱۵ (۳)

۱۰ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

کاربرد معادله درجه دوم

در هر مسئله اقتصادی، اگر x تعداد محصول باشد سه رابطه مهم به صورت زیر تعریف می‌شود:

رابطه هزینه یا $C(x)$: هزینه تولید x واحد کالا

رابطه سود یا $P(x)$: سود حاصل از فروش x واحد کالا

رابطه درآمد یا $R(x)$: درآمد حاصل از فروش x واحد کالا

میان سه رابطه بالا ارتباط زیر برقرار است:

$$P(x) = R(x) - C(x) \quad \text{یا} \quad \text{هزینه} - \text{درآمد} = \text{سود}$$

نقطه سربه‌سر جایی است که به ازای فروش x واحد کالا فقط هزینه برمی‌گردد و سود برابر صفر است، به عبارت دیگر در نقطه سربه‌سر داریم:

$$R(x) - C(x) = \underbrace{P(x)}_0 \Rightarrow R(x) - C(x) = 0$$

گام اول: رابطه درآمد به صورت $R(x) = -x^2 + 30x + 90$ و رابطه هزینه به صورت $C(x) = 20x + 15$ است، می‌دانیم که در نقطه سربه‌سر، سود برابر صفر است، پس:

$$R(x) - C(x) = \underbrace{P(x)}_0 \Rightarrow R(x) - C(x) = 0 \Rightarrow -x^2 + 30x + 90 - (20x + 15) = 0$$

$$\Rightarrow -x^2 + 30x + 90 - 20x - 15 = 0 \Rightarrow -x^2 + 10x + 75 = 0$$

گام دوم: حال معادله به دست آمده را حل می‌کنیم:

$$-x^2 + 10x + 75 = 0 \xrightarrow{\text{دوطرف ضرب در } (-1)} x^2 - 10x - 75 = 0 \Rightarrow (x - 15)(x + 5) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x - 15 = 0 \Rightarrow x = 15 \checkmark \\ x + 5 = 0 \Rightarrow x = -5 \times \text{ (X نمی‌تواند منفی باشد) } \end{cases}$$

پس نقطه سربه‌سر، به ازای تولید $x = 15$ واحد کالا به دست می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۹

در معادله درجه دوم $2x^2 + ax + b = 0$ ، می‌دانیم جواب‌ها α و $2 - \alpha$ هستند. مقدار a کدام است؟

-۴ (۴)

۴ (۳)

-۲ (۲)

۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

Hint

جمع ریشه‌ها برابر $2 - \alpha + \alpha = 2$ است، از رابطه مجموع ریشه‌های معادله درجه دوم استفاده کنید.

پاسخ خیلی تشریحی

جمع ریشه‌ها برابر $2 - \alpha + \alpha = 2$ است، از طرفی می‌دانیم مجموع ریشه‌های معادله $2x^2 + ax + b = 0$ برابر $-\frac{a}{2}$ است، در نتیجه:

$$-\frac{a}{2} = 2 \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} -a = 4 \Rightarrow a = -4$$

۱۰ در معادله درجه دوم $x^2 + 2mx + m^2 + m = 0$ ، اگر حاصل ضرب ریشه‌ها ۶ باشد، مجموع ریشه‌ها کدام است؟

۶ (۴)

-۴ (۳)

۳ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

Hint

نکته

پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به رابطه بین حاصل ضرب ریشه‌های معادله درجه دوم و ضرایب آن معادله، رابطه $\frac{m^2 + m}{1} = 6$ را تشکیل دهید.

اگر در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ ، دلتای معادله منفی باشد ($\Delta < 0$)، آن معادله ریشه ندارد.

گام اول: می‌دانیم که حاصل ضرب ریشه‌های معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ ، برابر است با $\frac{c}{a}$ پس در معادله درجه دوم $x^2 + 2mx + m^2 + m = 0$ که حاصل ضرب ریشه‌ها برابر ۶ است داریم:

$$\frac{m^2 + m}{1} = 6 \Rightarrow m^2 + m = 6 \Rightarrow m^2 + m - 6 = 0 \Rightarrow (m + 3)(m - 2) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} m + 3 = 0 \\ m - 2 = 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} m = -3 \checkmark \\ m = 2 \times \end{cases}$$

معادله به ازای $m = 2$ به صورت $x^2 + 4x + 6 = 0$ درمی‌آید، در این جا دلتای معادله منفی است ($\Delta = 4^2 - 4(1)(6) = -8$) و معادله اصلاً ریشه‌ای ندارد که بخواهیم در مورد حاصل ضرب آن‌ها صحبت کنیم.

پس $m = -3$ قابل قبول است که به ازای آن، معادله به صورت $x^2 - 6x + 6 = 0$ می‌شود.

گام دوم: در معادله $x^2 - 6x + 6 = 0$ مجموع ریشه‌ها برابر می‌شود با:

$$x^2 - 6x + 6 = 0 \xrightarrow[b=-6]{a=1} \text{مجموع ریشه‌ها} = \frac{-(-6)}{1} = 6$$

۱۱ با توجه به عبارت زیر، در کدام گزینه به تعداد بیشتری از کاربردهای کهن واژگان که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شوند، اشاره شده است؟

«هر که به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند، همچون آن مرد است که از پیش اُشتر مست بگریخت و به ضرورت، خویشتن در چاهی آویخت و دست در دو شاخ زد که بر بالای آن روییده بود.»

- (۱) اُشتر - بگریخت - شاخ
(۲) اُشتر - ضرورت - شاخ
(۳) آخرت - اُشتر - آویخت
(۴) سعادت - بگریخت - آویخت

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در عبارت باید به دنبال «کاربردهای کهن واژگان که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شوند» بگردیم؛ یعنی واژه‌های مورد نظر، هم باید قدیمی باشند و هم این‌که در زبان فارسی امروز به شکل دیگری وجود داشته باشند:
اُشتر: امروزه به شکل «شتر» به کار می‌رود.
بگریخت: امروزه به شکل «گریخت» به کار می‌رود.
شاخ: امروزه به شکل «شاخه» به کار می‌رود.

دقت کنید که منظور از واژه کهن معمولاً واژه‌ای است که دیگر در زبان امروز به کار نمی‌رود؛ بنابراین هر واژه دشواری، واژه کهن نیست. **گول نخوری**

در کدام بیت کاربرد واژگان کهن را که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شوند، نمی‌توان یافت؟

(سؤال ۲۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

(۱) همراه خود نسیم صبا می‌برد مرا	یا رب چو بوی گل به کجا می‌برد مرا؟
(۲) زان‌که آواز تو را در بند کرد	خویشتن مرده پی این پند کرد
(۳) حرم آل رسول است تو را جای که هیچ	دیو را راه نبوده است در این شهره حریم
(۴) بنگر، پیوستی آن‌چه گفت بپیوند؟	بنگر، بگسستی آن‌چه گفت که بگسل؟

کنکور

دربارهٔ طبقه‌بندی انواع ادبی به شیوهٔ یونانیان باستان، کدام گزینه درست است؟

- ۱) این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر شعر بود و جنبهٔ محتوایی داشت.
- ۲) این تقسیم‌بندی بیشتر بر پایهٔ نثر بود و جنبهٔ ظاهری داشت.
- ۳) این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر نثر بود و جنبهٔ محتوایی داشت.
- ۴) این تقسیم‌بندی بیشتر براساس شعر بود و جنبهٔ ظاهری داشت.

مشاوره در مبحث تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، همهٔ اطلاعات کتاب درسی، با جزئی‌ترین واژه‌ها و اشاره‌ها اهمیت دارند. این پرسش از پاورقی درس یکم طرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قدیمی‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی مربوط به یونان باستان است. یونانی‌ها انواع ادبی را به چهار نوع تقسیم کرده‌اند: حماسی، غنایی، نمایشی و تعلیمی. تقسیم‌بندی انواع ادبی به این صورت، بیشتر مبتنی بر شعر بود و جنبهٔ محتوایی داشت؛ به عبارت دیگر، یونانی‌ها این تقسیم‌بندی را براساس ویژگی‌های شعر انجام دادند و در این مورد، به محتوای شعر نظر داشتند و نه به ظاهر آن.

در کدام گزینه، واژه‌ای با نشانه «ان» جمع بسته شده که در فارسی امروز آن را با این نشانه جمع نمی‌بندیم؟

با هر که نیست عاشق کم گوی و کم نشین	(۱) با عاشقان نشین و همه عاشقی گزین
رها کرده‌ام پیشش موشان پنیر	(۲) اگر عامه بد گویدم زان چه باک؟
از بند به شمشیر تو یابند رهایی	(۳) آنان که گرفتار شدند از سپه تو
اثر نعمت او بر همه گیتی پیداست	(۴) همچو بر شاخ درختان اثر باد بهار

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نشانه‌های جمع در زبان فارسی «ان» و «ها» است. نشانه «ان» در قدیم با برخی واژه‌ها به کار می‌رفته که امروز کاربرد ندارد؛ مانند جمع‌بستن واژه «موش» با «ان» به صورت «موشان» که در گزینه (۲) نمونه آن را می‌بینیم. در سایر گزینه‌ها، واژه‌هایی که با «ان» جمع بسته شده‌اند، امروز هم، در متون رسمی و ادبی به همین صورت به کار می‌روند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): عاشقان: عاشق + ان

گزینه (۳): آنان: آن + ان

گزینه (۴): درختان: درخت + ان

در کدام گزینه نشانه منفی ساز فعل، به صورت جداگانه نوشته شده است؟

۱) نمانده تو را نیز بر من عتابی	نه گفתי نه گویی نه قیلی نه قالی
۲) چو من مرد دینم همی مرد دنیا	نه آید به کارم نه آیم به کارش
۳) همی در گمان افتد از نام خویش	نه اندیشد از کار فرجام خویش
۴) نه من نه یار اگر در میان وصل و فراق	مرا به جز غم او غمگسار خواهد بود

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در شیوه نوشتاری (رسم الخط) فارسی قدیم، گاهی نشانه منفی ساز فعل، یعنی «ن» را به صورت «نه» پیش از فعل می نوشتند. این «نه» را که در واقع پیشوند جداشده فعل است، نباید با واژه «نه» که یک کلمه مستقل در زبان فارسی است، اشتباه بگیریم. در گزینه (۳) «نه اندیشد» شکل دیگری از «نیندیشد» است و «نه» واژه جداگانه ای نیست. در سایر گزینه ها «نه» واژه ای جداگانه است. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): نه گفתי نه گویی: واژه های جداگانه (نه سخنی و نه حرفی)

گزینه (۲): نه آید ... نه آیم: واژه های جداگانه

گزینه (۴): نه من نه یار: واژه های جداگانه

دقت کنید که وجود «نه» قبل از فعل (مانند «آید» و «آیم» در گزینه (۲)) یا قبل از کلماتی که به فعل شباهت دارند (مانند «گفت» و «گوی» در گزینه (۱)) را با پیشوند «ن» منفی ساز اشتباه نگیرید.

گول نخوری ✗

در همهٔ گزینه‌ها «را» در معنی حرف اضافه به کار رفته است، به جز

(۱) مرا پهلوانی نیای تو داد	دلم را خرد مهر و رای تو داد
(۲) مرا گویی از راه یزدان بگرد	ز فرمان شاه جهانبان بگرد
(۳) پریشانم پریشانم خلاصم را رهی بنما	که زان ره تا به یار ما نباشد بیش از این منزل
(۴) مرا می‌بینی و هر دم زیادت می‌کنی دردم	تو را می‌بینم و میلیم زیادت می‌شود هر دم

مشاوره در این‌طور سؤالات، ابتدا شعر را به نثر ساده و روان تبدیل می‌کنیم. با این کار، نشانهٔ «را» به همان حرف اضافه‌ای تبدیل می‌شود که دنبالش می‌گردید!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبث: درس ۱

نشانهٔ «را» در زبان فارسی، به‌ویژه در فارسی گذشته، معانی و کارکردهای گسترده‌ای دارد. یکی از آن‌ها کاربرد «را» به عنوان یک حرف اضافه است. «را» گاهی در ابیات و عبارات به عنوان معادلی برای برخی حروف اضافه مانند «از، به، با، بر، برای و ...» به کار می‌رفته است.

نمونه‌ها:

- هدیه‌ها می‌داد هر درویش را / تا بیابد نطق مرغ خویش را («را» در مصراع اول به معنی «به»)
- آب بریز آتش بیداد را / زیرتر از خاک نشان باد را («را» در مصراع اول به معنی «بر»)
- بدو گفت پردخته کن سر ز باد / که جز مرگ را کس ز مادر نژاد («را» به معنی «برای»)

در همهٔ گزینه‌ها به جز گزینهٔ (۴)، «را» در معنی یکی از حروف اضافه به کار رفته است. در گزینهٔ (۴)، «را» در هر دو مصراع نشانهٔ مفعولی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مرا: به من / دلم را: به دلم

گزینهٔ (۲): مرا: به من

گزینهٔ (۳): خلاصم را: برای خلاصم

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درس Box

کدام گزینه قطعاً در قالب شعری «مثنوی» سروده نشده است؟

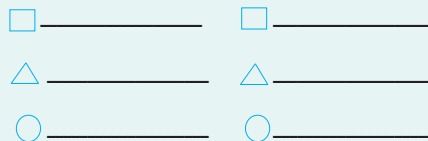
۱) گوش سوی همه سخن‌ها دار	هر چه زان به، درون جان بنگار
۲) کوزه بودش آب می‌نامد به دست	آب را چون یافت خود کوزه شکست
۳) ای گربه، تو را چه شد که ناگاه	رفتی و نیامدی دگر بار
۴) وگر بر رفیقان نباشی شفیق	به فرسنگ بگریزد از تو رفیق

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

شعرها براساس شیوه قرارگیری قافیه در ابیات، به دسته‌های مختلفی تقسیم‌بندی می‌شوند و هر دسته را یک قالب شعری می‌نامیم. یکی از این قالب‌ها، مثنوی است. مثنوی قالبی است که در آن، هر بیت، قافیه جداگانه‌ای دارد که با بیت بعد متفاوت است. این قالب برای سرودن داستان‌ها یا مطالب طولانی که از نظر تعداد بیت‌ها محدودیت ندارند، بسیار مناسب است. آرایش قافیه‌ها در قالب مثنوی را در نمودار زیر می‌بینید:

نمونه ابیات و محل قرارگیری قافیه‌ها در قالب شعری مثنوی:

شب یاد دارم که چشم <u>نخفت</u>	شنیدم که پروانه با شمع <u>گفت</u>
که من عاشقم گر بسوزم <u>رواست</u>	تو را گریه و سوز باری <u>چراست</u> ؟
بگفت ای هوادار <u>مسکین</u> من	برفت انگبین یار <u>شیرین</u> من
چو شیرینی از من به <u>در</u> می‌رود	چو فرهادم آتش به <u>سر</u> می‌رود
همی‌گفت و هر لحظه سیلاب <u>درد</u>	فرومی‌دویدش به رخسار <u>زرد</u>
که ای مدعی عشق کار تو <u>نیست</u>	که نه صبر داری نه یارای <u>ایست</u>
تو بگریزی از پیش یک شعله <u>خام</u>	من استفاده‌ام تا بسوزم <u>تمام</u>

در گزینه (۳)، دو مصراع، هم‌قافیه نیستند: ناگاه، بار؛ بنابراین قالب شعری این گزینه مثنوی نیست. گزینه‌های دیگر در قالب مثنوی سروده شده‌اند. واژه‌های قافیه را در گزینه‌های دیگر ببینید:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دار، بنگار

گزینه (۲): دست، شکست

گزینه (۴): شفیق، رفیق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام گزینه آرایه «کنایه» به چشم نمی‌خورد؟

- (۱) گفتا که اگر وصال ما می‌طلبی
 - (۲) ناصحم گوید که ترک عشق گوی
 - (۳) جهان تیره شد پیش آن نابکار
 - (۴) همی‌رفت با مرز توران رسید
- گر می‌کشمت دم مزن و آه مکن
ای شگفت از عقل ناصح ای شگفت
خروشید مانند ابر بهار
ز دشمن کسی را به ره بر ندید

مشاوره برای پیدا کردن کنایه، دنبال عبارتی بگردید که معنی ظاهری آن در بیت، مورد نظر نیست.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: درس ۱

آرایه کنایه:

کنایه ترکیب یا عبارتی است که دو معنی جداگانه دارد؛ یکی معنی ظاهری که در بیت معمولاً مورد نظر نیست و دیگری معنی باطنی که منظور گوینده همان است.

نمونه	تحلیل
مگوی آن‌چه هرگز نگفته است کس	به مردی مکن باد را در قفس
سپر تیر حوادث سپر انداختن است	خاک شو تا دم شمشیر قضا برگردد
بانگ برداشته مرغ سحری	کرده بر خفته دلان پرده‌دري
دید روی زرد ما در ماهتاب	کرد روی زرد ما از اشک تر
حدیث عشق آتش بار باید	زبان آتشین در کار باید
	آتشین بودن زبان: کنایه از تأثیرگذاری سخن

در درس یکم کتاب علوم و فنون دهم در بخش تحلیل ادبی متون، نمونه‌هایی از آرایه کنایه در متن نشان داده شده است:

«ترک غم گرفتن»، «دم‌زدن» و «جهان بر چشم او شد تیره»

در گزینه (۴)، آرایه کنایه به چشم نمی‌خورد و واژه‌ها و عبارات در بیت، در معنی حقیقی خودشان به کار رفته‌اند. آرایه کنایه در گزینه‌های دیگر را ببینید:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دم‌زدن: کنایه از سخن گفتن

گزینه (۲): ترک گفتن: کنایه از رها کردن

گزینه (۳): جهان بر کسی تیره شدن: کنایه از وخامت اوضاع

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در میان عبارتهای زیر، دربارهٔ سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، چند عبارت درست است؟

(الف) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر «عاطفه» است.

(ب) پس از عاطفه، مهم‌ترین و مؤثرترین عامل پیدایش شعر «وزن» است.

(ج) وزن در شعر جنبهٔ تزیینی ندارد، بلکه جزء طبیعت شعر است.

(د) وزن امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد، وجود ندارد.

(ه) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف لحن می‌شود.

۲ (۴)

۳ (۳)

۴ (۲)

۵ (۱)

مشاوره در سؤالات شمارشی،

امکان رد گزینه وجود ندارد. در این سؤالات، گزینه‌ها، تعداد ابیات و عبارات درست یا نادرست یا تعداد موارد و نمونه‌های خواسته‌شده در صورت سؤال را می‌پرسند. به این نوع پرسش تنها با یادگرفتن و به خاطر سپردن دقیق همهٔ اطلاعات کتاب درسی و گاهی صورت دقیق عبارت‌ها می‌توانید پاسخ بدهید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

همهٔ اطلاعاتی که در عبارت‌های مورد سؤال آمده، درست است:

(الف) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر «عاطفه» است.

(ب) پس از عاطفه، مهم‌ترین و مؤثرترین عامل پیدایش شعر «وزن» است.

(ج) وزن در شعر جنبهٔ تزیینی ندارد، بلکه جزء طبیعت شعر است.

(د) وزن امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد، وجود ندارد.

(ه) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف لحن می‌شود.

(سؤال ۹ - امتحان نهایی فردا ۱۴۰۳)

اساسی‌ترین عامل پیدایش شعر است.

امتحان نهایی

علت این که مخاطبان زبان و ادبیات معمولاً شعر را بیشتر از نثر می‌خوانند، چیست؟

- (۱) شعر معمولاً دارای مطالب مفیدتر و آموزنده‌تری است.
- (۲) شعر غالباً کوتاه‌تر از نثر است، برای همین خواندن و به خاطر سپردن آن آسان‌تر است.
- (۳) دلیل استقبال بیشتر از شعر، شوق به زمزمه و آوازخوانی است.
- (۴) علت این است که نثر قالب مناسبی برای بیان موضوعات حماسی یا عاشقانه نیست.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درباره تأثیر وزن در شعر، می‌دانیم که اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر «عاطفه» و بعد از آن «وزن» است. بدون وزن، کم‌تر می‌توانیم عواطف را تحت تأثیر قرار بدهیم. به طور کلی انتظاری که از شعر داریم، این است که انسان بتواند آن را زمزمه کند و اصلاً علت این که شعر را بیشتر از نثر می‌خوانیم، همین شوق به زمزمه و آوازخوانی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مضمون، محتوا و پیام، ربطی به شعر یا نثر بودن قالب سخن ندارد؛ اگرچه شاید بعضی موضوعات را در قالب شعر و بعضی را در قالب نثر بهتر و مؤثرتر بتوان بیان کرد، ولی به طور کلی، هم شعر و هم نثر می‌توانند سرشار از مطالب مفید و آموزنده باشند.

گزینه (۲): شعر و نثر هر دو می‌توانند کوتاه یا بلند باشند و این‌طور نیست که شعر غالباً کوتاه‌تر از نثر باشد؛ به‌عکس، بسیاری از منظومه‌های شعری، دارای چند هزار بیت هستند.

گزینه (۴): اولاً هر موضوعی، از جمله موضوعات حماسی یا عاشقانه، می‌تواند در قالب نثر بیان شود؛ به علاوه، عبارت سؤال به طور کلی درباره دلیل استقبال بیشتر از شعر نسبت به نثر می‌پرسد و محدود به موضوعات حماسی یا عاشقانه نیست.

یکی از موضوعات مهم در پاسخ به سؤالاتی که از تعریف‌ها، نظریه‌ها و ویژگی‌ها می‌پرسند، شیوه برخورد با گزینه‌هایی است که ظاهر فریبنده‌ای دارند. این گزینه‌ها اطلاعات نادرست را طوری بیان می‌کنند که مخاطب تصور می‌کند این اطلاعات کاملاً درست است! این ظاهرسازی و فریب را طراح با شگردهای ظریف و گوناگونی انجام می‌دهد؛ مانند آوردن قید «معمولاً» در گزینه (۱) و «غالباً» در گزینه (۲)، دلیل تراشیدن و تظاهر به این که اطلاعات سؤال مستند است و دلیل قابل قبولی دارد («برای همین» در گزینه (۲)) و مانند این‌ها.

گول‌نخوری ✗

۲۰ در کدام گزینه موضوع مهم «تناسب وزن و آهنگ با محتوا» مورد توجه سراینده قرار نگرفته است؟

(۱) زمین آمد از سَم اسپان به جوش	به ابر اندر آمد فغان و خروش
(۲) ز هجرت شب و روز خون می خورم	فغان زان چه آمد ز تو بر سرم
(۳) بزد تیر بر چشم اسفندیار	سیه شد جهان پیش آن نامدار
(۴) یکی گرد برخاست از دشت جنگ	که بگرفت از روی خورشید رنگ

مشاوره برای تشخیص «تناسب وزن و آهنگ با محتوا» در یک شعر، لازم است هم به وزن و هم به محتوا توجه کنیم و نشانه‌های این هماهنگی یا ناهماهنگی را پیدا کنیم. در این مورد، از موضوع بیت و همین‌طور از واژه‌های کلیدی که بیانگر محتوای بیت هستند، غافل نشوید، به‌ویژه وقتی همه ابیات هم‌وزن هستند؛ مثل همین سؤال.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

موضوع «تناسب وزن و آهنگ با محتوا» یکی از ویژگی‌های ضروری برای سرودن شعر است که برخورداری از آن ارزش شعر را تا حد زیادی بالا می‌برد و به‌عکس، بی‌توجهی به آن از سوی شاعر، برای شعر، نوعی ضعف و نقص و ناهمخوانی به شمار می‌آید. مثلاً وزن‌های کوتاه و کوبنده، برای سرودن حماسه بسیار مناسب‌اند؛ وزن‌های آهنگین و نشاط‌آور، برای موضوعات شاد، مانند توصیف وصال معشوق و نیز شور و شوق عارفانه و مانند این‌ها مناسب‌اند و وزن‌های آرام، کشدار و غمگین، برای سروده‌های سوزناک. برای این‌که مشخص کنیم وزن یک شعر با محتوای آن تناسب دارد یا نه، روشن است که هم باید به وزن دقت کنیم و هم به محتوا. وزن را با گوش و با درک و هوش موسیقایی باید بفهمیم، اما محتوا را براساس حس و حال و فضایی که با شنیدن شعر به ما دست می‌دهد، مشخص می‌کنیم. در تشخیص محتوا، توجه به واژه‌های کلیدی بیت‌ها هم نقش دارد. این واژه‌ها را در بررسی گزینه‌های سؤال نشان داده‌ایم.

در گزینه (۲) موضوع غمناک بیت، یعنی توصیف غم هجران و جدایی از یار، تناسبی با وزن حماسی و کوبنده آن ندارد. در سایر گزینه‌ها، محتوای ابیات (توصیف رزم و جنگاوری و میدان نبرد) با وزن کوتاه، کوبنده و حماسی آن‌ها کاملاً هماهنگ است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱):

زمین آمد از سَم اسپان به جوش به ابر اندر آمد فغان و خروش

گزینه (۲):

ز هجرت شب و روز خون می خورم فغان زان چه آمد ز تو بر سرم

گزینه (۳):

بزد تیر بر چشم اسفندیار سیه شد جهان پیش آن نامدار

گزینه (۴):

یکی گرد برخاست از دشت جنگ که بگرفت از روی خورشید رنگ

۲۱ معنی واژه «هم» در بیت زیر، مانند معنی این واژه در کدام گزینه است؟

- «زین نظم شد گشوده به رویم در الم
(۱) گرفت بر دل بی طاقتش هم و غم زور
(۲) گرت کسی بپرستد ملامتش نکنم من
(۳) زین پیش بوده و پس از این نیز هم بود
(۴) عشق هم عاشق است و هم معشوق
- بر قلب من نشست ز مرهم هزار هم
که اوفتاد ز پا و ز درد شد رنجور
تو هم در آینه بنگر که خویشتن بپرستی
او را به ملک و شاه جهان را بدو نظر
عشق دورویه نیست یکرویی است

مشاوره در سؤالاتی که از واژه‌های چندمعنایی طرح می‌شود، برای این که بدانیم کدام معنی واژه در بیت مورد نظر است، باید به «رابطهٔ همنشینی»، یعنی ارتباط واژهٔ مورد سؤال با واژه‌های دوروبرش توجه کنیم و از آن‌ها برای کشف معنی واژهٔ چندمعنایی کمک بگیریم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یکی از معانی واژهٔ «هم»، غم و رنج و اندوه است. واژهٔ «هم» در بیت سؤال به همین معنی است و واژهٔ «هم» را در این معنی، در بسیاری از موارد، همراه با واژهٔ «غم» به کار می‌برده‌اند؛ مانند گزینهٔ (۱): هم و غم؛ غم و اندوه.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): تو هم ...: تو نیز ...

گزینهٔ (۳): پس از این نیز هم: بعد از این نیز

گزینهٔ (۴): هم عاشق و ... هم معشوق: عاشق و ... نیز معشوق

کنون باید به کارم حيله‌سازی
شادی به غم توام ز غم افزون است
خداوند دو عالم راست منزل
که من خود دلی دارم از درد ریش
مگسی کجا تواند که بیفکند عقابی

«به دل می‌گفت با دل نیست بازی
(۱) با آن که دلم از غم هجرت خون است
(۲) بدین خردی که آمد حبه دل
(۳) سخن گر نگویی مرانم ز پیش
(۴) دل من نه مرد آن است که باغمش برآید

مشاوره برای پاسخ درست و مطمئن به سؤالات قرابت معنایی، نشانه‌های مشترک میان بیت سؤال و گزینه درست را پیدا کنید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۲): ارزشمندبودن دل

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): غم‌دوستی عاشق

گزینه (۳): توصیه به محبت و مدارا و نکوهش طردکردن شخص آزرده و ستم‌دیده

گزینه (۴): غلبه و تسلط عشق، زاری و تسلیم عاشق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

واژه‌های کلیدی در سؤالات قرابت معنایی، یک راهنمای بسیار مهم و مؤثرند، اما گاهی همین واژه‌های کلیدی به عنوان شباهت فریبنده به کار رفته‌اند. مراقب باشید فریب غلطاندازها را نخورید! مثلاً در همه گزینه‌ها ظاهراً صحبت از «دل» است، اما تنها در گزینه (۲) است که به ارزشمندی دل اشاره شده و دل خانه خداوند دانسته شده است.

۲۳ کدام گزینه با مفهوم نهایی دو بیت زیر تناسب دارد؟

به دین ما حرام آمد کرانه
همه دریاست ما را آشیانه»
کاین نیل نشیمن نهنگ است
آن که کشتی راند بر خون قتیل
یکی ژرف دریاست بس بی کرانه
ما زنده به آنیم که آرام نگیریم

«نهنگی بچه خود را چه خوش گفت:
به موج آویز و از ساحل بهره‌یز
(۱) بر کشتی عمر تکیه کم کن
(۲) موج اشک ما کی آرد در حساب
(۳) کرانه کن از کار دنیا که دنیا
(۴) موجیم که آسودگی ما عدم ماست

مشاوره برای درک مفهوم درست بیت و عبارت، باید جزئیات را کنار بگذارید و به پیام کلی متن برسید. این پیام ممکن است با یک یا چند واژه کلیدی نشان داده شود و ممکن است واژه مشخصی نشان‌دهنده مفهوم نباشد، بلکه مفهوم و پیام کلی بیت، از مجموع واژه‌ها فهمیده شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

مفهوم مشترک ابیات سؤال و گزینه (۴): توصیه به تلاش و نکوهش سستی و ترس بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): غیر قابل اعتماد بودن عمر و ناپایداری دنیا
گزینه (۲): زاری عاشق و بی‌توجهی معشوق به رنج او
گزینه (۳): توصیه به ترک دنیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه با بیت «شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبک‌باران ساحل‌ها» قرابت معنایی کم‌تری دارد؟

(۱) با نیم‌پختگان نتوان گفت سوز عشق	خام از عذاب سوختگان بی‌خبر بود
(۲) در این شب سیاهم گم گشت راه مقصود	از گوشه‌ای برون آی ای کوكب هدایت
(۳) حدیث عشق نداند کسی که در همه عمر	به سر نکوفته باشد در سرایی را
(۴) سوز دل یعقوب ستم‌دیده ز من پرس	کاندوه دل سوختگان سوخته داند

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم گزینه (۲): سردرگمی و حیرانی عاشق و طلب کمک و راهنمایی
مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: حال عاشق را تنها عاشق می‌فهمد.

در گزینه (۲) هم، ظاهراً حرف از شب است و از حیرت و سردرگمی، اما در این گزینه به «افراد بی‌خبر از عشق» که این حیرت را نمی‌فهمند، اشاره‌ای نشده است.

گول نخوری ✗

۲۵

مفهوم کدام گزینه از مفهوم بیت زیر دورتر است؟

«چون نخواهی کت ز دیگر کس جگر خسته شود

(۱) دل دادم و بد کردم یک درد به صد کردم

(۲) خراب مملکت از دست دزد خانگی است

(۳) چه جرم رفت که با ما سخن نمی‌گویی؟

(۴) همی چه گویم و خود کرده را چه چاره توان؟

دیگران را خیره‌خیره دل چرا باید خلید؟»

وین جرم چو خود کردم، با خود چه توانم کرد؟

ز دست غیر چه نالیم؟ هر چه هست از ماست

جنایت از طرف ماست یا تو بدخویی؟

بدین حدیث که کردم خود اقتصار کنم

مشاوره در سؤالات قرابت معنایی، همان‌طور که عنوان این سؤالات نشان می‌دهد، باید دنبال نزدیکی گزینه‌ها و مفهوم و پیام مشترک آن‌ها باشید، نه یکسانی گزینه‌ها! هر گزینه ممکن است علاوه بر مفهوم مشترک با گزینه‌های دیگر، یک یا چند مفهوم دیگر هم داشته باشد. مهم این است که مفهوم مشترک را پیدا کنید و با توجه به آن، گزینه درست را تشخیص بدهید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

مفهوم گزینه (۳): بی‌اعتنایی معشوق به عاشق

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: از ماست که بر ماست.

در بیت سؤال، «نکوهش مردم‌آزاری و دعوت به خوش‌رفتاری با دیگران» هم، از مفاهیم مورد توجه در این بیت است، اما چیزی که تناسب آن را با گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) نشان می‌دهد، مفهوم مشترک آن‌هاست؛ یعنی: از ماست که بر ماست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول‌نخوری ✗

۲۶ در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

الف	به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد «کنش» می‌گویند.
اهمیت پیامدهای کنش	«ج»
«ب»	تا نباشد، هیچ کنشی صورت نمی‌گیرد.
پیامدهای ارادی و غیرارادی	«د»

- (۱) زبان فارسی - اراده - آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز / بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز - قطعی و حتمی
(۲) علوم انسانی - آگاهی - آدمی در گرو عمل خویش است. - آدمیان در بسیاری از موارد با توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند.
(۳) جامعه‌شناسی - هدف - هر ذره که هست اگر غباری است / در پرده مملکت به کاری است - احتمالی و طبیعی
(۴) علوم اجتماعی - آگاهی - از لقمان حکیم پرسیدند حکمت از که آموختی؟ گفت از نابینایان - آدمیان در تمام موارد با توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

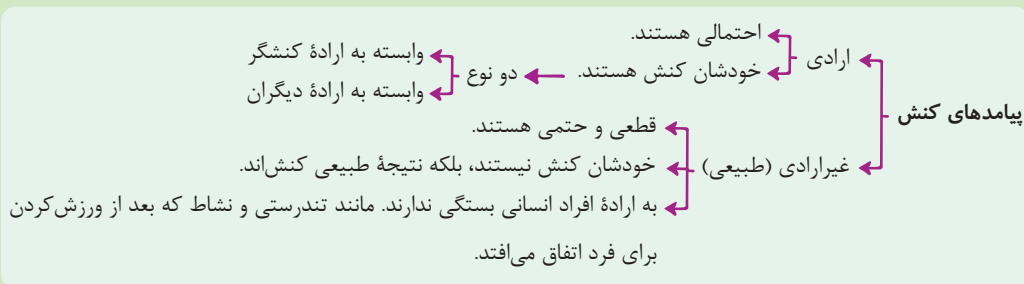
الف) در علوم انسانی، به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد «کنش» می‌گویند.

ب) تا آگاهی نباشد، هیچ کنشی صورت نمی‌گیرد.

ج) عبارت‌های «آدمی در گرو عمل خویش است»، «آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز / بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز» و «حکایت لقمان حکیم» هر سه به اهمیت پیامدهای کنش اشاره دارند.

«هر ذره که هست اگر غباری است / در پرده مملکت به کاری است» به خود کنش اشاره دارد.

د) آدمیان در بسیاری از موارد، کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن‌ها انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

یک مورد تفاوت میان پیامدهای ارادی کنش و پیامدهای غیرارادی کنش بنویسید. (سؤال ۳ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

۲۷

به ترتیب هر یک از عبارتهای مشخص‌شده در جملات زیر به کدام مفهوم جامعه‌شناسی اشاره دارند؟

«الهی برای افزایش فالوور، هر روز در اینستاگرام پست آموزشی می‌گذارد؛ برخی از دوستانش نیز به تقلید از او صفحه آموزشی راه‌اندازی می‌کنند، اما یک روز وقتی مشغول تدوین ویدئو بود، گوشی‌اش از دستش می‌افتد و صفحه‌اش می‌شکند!»

- (۱) پیامد ارادی کنش - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر - کنشگر اجتماعی - کنش فردی
- (۲) پدیده اجتماعی - کنش ارادی - کنش هدفدار - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر
- (۳) پیامد غیرطبیعی کنش - کنش آگاهانه - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر - کنش اجتماعی
- (۴) پدیده اجتماعی - کنش هدفدار - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری - پیامد طبیعی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درس‌Box

کنش‌ها دارای پیامدهای ارادی و غیرارادی هستند، پیامدهای ارادی خودشان به دو دسته وابسته به اراده کنشگر و وابسته به اراده دیگری تقسیم می‌شوند. مثلاً پست آموزشی گذاشتن در اینستاگرام یک کنش ارادی است که فرد می‌تواند هر روز این کار را انجام دهد یا هفته‌ای یک بار. این کار به اراده کنشگر یا فرد وابسته است، اما تقلید کردن از او، تحسین کردن یا مورد نکوهش قرار دادن یا انتقاد کردن وابسته به اراده دیگری است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- اینستاگرام ← پدیده اجتماعی
 - پست آموزشی گذاشتن در اینستاگرام برای افزایش فالوور ← کنش هدفدار
 - راه‌انداختن صفحه آموزشی توسط دیگران به تقلید از یک شخص ← پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری
 - شکستن صفحه گوشی هنگامی که به زمین می‌افتد ← پیامد طبیعی و غیرارادی کنش
- پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید، زیرا فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود؛ اگرچه ممکن است همیشه به آن نرسد.

نکته

در کنش افراط در استفاده از فضای مجازی، به ترتیب «پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر»، «پیامد غیرارادی» «پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری» کدام است؟

(سوال ۵۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) ترک یا معتاد شدن به آن - آسیب و بیماری روانی - پنهان کردن کنش از دیگران
- (۲) کاهش استفاده از فضای مجازی - آسیب‌زدن به خود - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن
- (۳) دوری از آسیب‌های ناشی از آن - معتاد شدن به آن - توصیه به کاهش استفاده از فضای مجازی
- (۴) آسیب و بیماری جسمی و روانی - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن - فاصله گرفتن دیگران از فرد

کنکور

کدام یک از موارد زیر به ترتیب به «کنش اجتماعی درونی» و «کنش فردی بیرونی» اشاره دارد؟

الف) تصمیم‌گیری درباره رشته تحصیلی خود

ب) احساس شرم در اثر قضاوت دیگران

ج) پیاده‌روی در طبیعت بدون همراهی دیگران

د) ترس از طردشدن به خاطر متفاوت بودن

۲) «ب» - «الف» و «د»

۱) «الف» - «ب» و «ج»

۴) «الف» و «ب» - «د»

۳) «ب» و «د» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

کنش‌ها انواعی دارند. برخی مانند تفکر و تخیل کنش درونی و برخی مانند راه رفتن و نشستن کنش بیرونی هستند. برخی از آن‌ها فردی و برخی اجتماعی‌اند.

مسائلی مانند احساس خوشحالی، ترس یا شرم و یا تصمیم‌گیری کردن، فکر کردن، نگرانی و مواردی از این قبیل کنش درونی هستند.

ولی شانه‌زدن مو، پیاده‌روی کردن و راه رفتن شامل کنش‌های بیرونی می‌باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) تصمیم‌گیری درباره رشته تحصیلی خود ← کنش فردی درونی

ب) احساس شرم در اثر قضاوت دیگران ← کنش اجتماعی درونی

ج) پیاده‌روی در طبیعت بدون همراهی دیگران ← کنش فردی بیرونی

د) ترس از طردشدن به خاطر متفاوت بودن ← کنش اجتماعی درونی

۲۹

در کدام گزینه عبارت ذکرشده با اصطلاح روبه‌روی آن به درستی همخوانی دارد؟

- (۱) کنش اجتماعی: شیوه انجام هنجار اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوال‌پرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.
- (۲) ارزش‌های اجتماعی: آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش هستند، اما افراد یک جامعه به آن‌ها عمل نمی‌کنند.
- (۳) میزان رشد طبیعی جمعیت: میزان رشد مثبت جمعیت هر کشور که از طریق محاسبه میزان رشد طبیعی جمعیت در بازه‌های زمانی مختلف ارزیابی می‌شود.
- (۴) نرخ جایگزینی: به این معنی است که هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می‌آورد. جمعیت‌شناسان رقم جایگزینی را بین عدد ۲/۱ تا ۲/۲ تعیین می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه (۱): هنجار اجتماعی: شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوال‌پرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.
- گزینه (۲): ارزش‌های اجتماعی: آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش هستند و افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.
- گزینه (۳): میزان رشد طبیعی جمعیت: میزان تغییرات جمعیتی هر کشور از طریق محاسبه میزان رشد طبیعی جمعیت در بازه‌های زمانی معین ارزیابی می‌شود.

نکته

- میزان رشد طبیعی جمعیت از دو عامل «تعداد تولد» و «تعداد مرگ‌ومیر» و اختلاف بین آن‌ها به دست می‌آید.
- اگر تعداد تولد به نسبت مرگ‌ومیر رقم بالایی باشد ← رشد جمعیت مثبت
- اگر در زمان و مکان معین، مرگ‌ومیر افراد در مقابل تولد افزایش یابد ← رشد جمعیت منفی
- در حال حاضر در برخی کشورها، به‌ویژه کشورهای صنعتی، رشد جمعیت منفی است. در این کشورها، به دلیل عدم تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری، تعداد موالید در مقایسه با مرگ‌ومیر کم‌تر است.
- در توضیح نرخ جایگزینی، این مسئله که هر زن در طول عمر خود باید حداقل دو فرزند به دنیا بیاورد تا روند طبیعی جمعیت دچار اختلال نشود، دارای اهمیت می‌باشد.

به ترتیب «پیامد اجتماعی مسن‌شدن جمعیت»، «ویژگی خانواده‌های چندفرزند» و «پیامد یکسان‌پنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) افزایش هزینه‌ها، عمدتاً در بخش بهداشت و درمان - تنظیم انتظارات پدر و مادر با درک تفاوت‌های کودکان خود - نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی
- ۲) تعهد فرزند در حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین خود به تنهایی - حمایت و پشتیبانی زیاد والدین از فرزندان - اصل قرارگرفتن پدیده‌های اجتماعی و در حاشیه رفتن نیازها و سعادت انسان
- ۳) عدم وجود نیروی جوان کافی در کشور برای رفع نیازهای سالمندان - کاسته‌شدن از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان - مستقل‌شدن پدیده‌های اجتماعی از انسان و ایجاد فرصت و محدودیت
- ۴) افزایش جمعیت بالای ۶۵ سال در کشور - یادگرفتن تعاون، همکاری و تقسیم کار در فرزندان - تفاوت‌گذاشتن بین علوم انسانی و علوم اجتماعی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● پدیده مسن‌شدن جمعیت، تبعات فراوانی به همراه دارد. افزایش جمعیت سالمند کشور، افزایش هزینه‌ها را در بر دارد. این هزینه‌ها عمدتاً به هزینه‌های بهداشت و درمان مربوط می‌شود. برای ارائه خدمات و رفع نیازهای سالمندان، به اندازه کافی نیروی جوان در کشور وجود نخواهد داشت.

تبعات مسن‌شدن جمعیت در سطح فردی:

فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند، ناچارند علاوه بر مسائل شخصی، به تنهایی تعهدات فرزند، حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین خود را انجام دهند.

● در خانواده‌هایی که چندین فرزند دارند:

۱) از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می‌شود.

۲) پدر و مادر با درک تفاوت‌های کودکان خود، انتظاراتشان را تنظیم می‌کنند.

۳) فرزندان در تعامل با یکدیگر، ارتباط‌گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را یاد می‌گیرند.

● نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی از جمله آثار و پیامدهای همانندپنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: نادرست: مربوط به سطح فردی است. - نادرست: مربوط به خانواده‌های تک‌فرزند است - نادرست: پیامد نیست.

گزینه ۳: درست - درست - نادرست: پیامد نیست.

گزینه ۴: نادرست: تعریف سالمندی و پیری جمعیت است. - درست - نادرست: نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی درست است.

۳۱

در کدام گزینه تمامی موارد در مورد جهان اجتماعی درست هستند؟

- (۱) مجموعه پدیده‌های اجتماعی، جهان اجتماعی را شکل می‌دهند. - کارگران، کشاورزان، دانش‌آموزان و معلمان اعضای جهان اجتماعی هستند. - جهان اجتماعی و نظم آن قراردادی نیست، بلکه اعتباری است.
- (۲) مانند موجود زنده، اعضای مختلفی دارد. - نظم از ویژگی‌های مهم آن است. - ورود پدیده‌های طبیعی به جهان اجتماعی باعث گسترش آن می‌شود.
- (۳) بیشتر شبیه یک بازی گروهی است. - نهادهایی چون آموزش و پرورش و خانواده از اعضای جهان اجتماعی نیستند. - گستره جهان اجتماعی به اندازه پدیده‌های اجتماعی است.
- (۴) مرزهای جهان اجتماعی همان مرزهای دانش آن است. - آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی مشترک و عمومی نیست. - با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

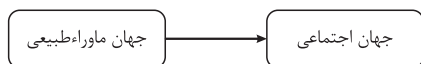
بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): درست - درست: جهان اجتماعی و نظم آن **تکوینی (طبیعی)** نیست، بلکه اعتباری (قراردادی) است.
- گزینه (۳): درست - نادرست: نهادهایی چون آموزش و پرورش و خانواده از اعضای جهان اجتماعی **هستند**. - نادرست: گستره جهان اجتماعی به اندازه دانش و آگاهی آن است.
- گزینه (۴): درست - نادرست: آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، **آگاهی فردی و خصوصی** نیست. - درست: هر چه جهان اجتماعی شناخت صحیح بیشتری از پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی داشته باشد و اعضای آن براساس این شناخت‌های صحیح زندگی کنند، زندگی اجتماعی بشر در مسیر خوشبختی و سعادت بیشتری قرار می‌گیرد.

نکته

کدام گزینه در مورد نمودار زیر درست، اما در مورد گستره جهان اجتماعی نادرست است؟

- (۱) سنت‌ها و قوانین الهی با انسان‌های شاکر و ناسپاس و جوامع عادل و ظالم یکسان عمل نمی‌کند. - فقط پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.
- (۲) شناخت جهان ماوراءطبیعی، کنش‌های اجتماعی آدمیان را دگرگون می‌سازد. - همه پدیده‌های اجتماعی و بخشی از پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی که با زندگی انسان ارتباط دارند.
- (۳) شناخت خداوند و فرشتگان، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد. - همه موجودات طبیعی و ماوراءطبیعی که درون جهان اجتماعی قرار دارند.
- (۴) آلودگی طبیعت و محیط زیست، نتیجه کارهای شتاب‌زده و نابخراندۀ انسان‌هاست. - فقط پدیده‌های اجتماعی در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): نادرست: این مطالب به تأثیر مشخصی اشاره نمی‌کند. - نادرست: پدیده‌های اجتماعی نیز در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.
- گزینه (۲): درست - درست
- گزینه (۳): درست - نادرست: تنها موجودات طبیعی و ماوراءطبیعی (بیرون از جهان اجتماعی) که به واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند، در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.
- گزینه (۴): نادرست: تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی - نادرست: پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی هم می‌توانند در گستره جهان اجتماعی قرار بگیرند.

جهان اجتماعی شامل دو دسته پدیده زیر است:

«پدیده‌های اعتباری» کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها	«پدیده‌های تکوینی (طبیعی و ماوراءطبیعی)» پدیده‌هایی که انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند، ولی به واسطه ارتباطی که با زندگی انسان دارد به جهان اجتماعی راه می‌یابد.
خانواده، ترافیک و ...	دریا، شیطان، فرشته و ...

جهان هر فرد به اندازه وسعت فکر اوست. گستره جهان اجتماعی به اندازه دانش و آگاهی آن است. هر چه جهان اجتماعی شناخت صحیح بیشتری از پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی داشته باشد و اعضای آن براساس این شناخت‌های صحیح زندگی کنند، زندگی اجتماعی بشر در مسیر خوشبختی و سعادت بیشتری قرار می‌گیرد.

نکته

کدام گزینه به ترتیب به «تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعت»، «فرهنگ» و «پدیده اعتباری» اشاره دارد؟

- (۱) نابودی گونه‌های جانوری در اثر بمباران و استفاده از سلاح‌های شیمیایی - مجموعه آگاهی‌های مشترک - کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها
- (۲) وقوع زلزله در کرمانشاه حس همبستگی را در میان مردم تقویت کرد. - مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است. - انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند.
- (۳) برخی فرهنگ‌ها استفاده از پوست حیوانات برای لباس را ارزش می‌دانند. - همه اعضای یک جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند. - به واسطه ارتباطی که با زندگی انسان دارند، به جهان اجتماعی راه می‌یابند.
- (۴) خشکسالی‌های پی‌درپی باعث افزایش مهاجرت و تغییر ساختارهای جمعیتی می‌شود. - شیوه زندگی گروهی از انسان‌ها که سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می‌کنند. - همان پدیده اجتماعی است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

- فرهنگ: شیوه زندگی گروهی از انسان‌ها که سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می‌کنند. / مجموعه آگاهی‌های مشترک جهان اجتماعی
- فرهنگ عمومی: آن بخش از فرهنگ که همه اعضای یک جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند.
- خرده‌فرهنگ: بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است.
- انواع خرده‌فرهنگ‌ها:
 - (۱) خرده‌فرهنگ موافق: خرده‌فرهنگ‌های سازگار و مخالف با فرهنگ عمومی
 - (۲) ضدفرهنگ: خرده‌فرهنگ‌های ناسازگار با فرهنگ عمومی
- عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن، با اراده و آگاهی انسان‌ها تعریف می‌شود و با قرارداد آن‌ها به وجود می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۲): نادرست: به تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی اشاره دارد. - نادرست: به خرده‌فرهنگ اشاره دارد. - نادرست: مربوط به پدیده‌های تکوینی است.
- گزینه (۳): درست - نادرست: به فرهنگ عمومی اشاره دارد. - نادرست: مربوط به پدیده‌های تکوینی است.
- گزینه (۴): نادرست: به تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی اشاره دارد. - درست - درست

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرد؟

- آگاهی و شناخت جهان اجتماعی
- تداوم جهان اجتماعی
- عضویت اعضا در بدن موجود زنده و نظم آن
- جامعه‌پذیری

«الف»	تکوینی	مشترک و عمومی	«ج»
انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد	«د»	«ب»	انتقال فرهنگ به نسل‌های بعد

۱) «د» - «الف» - «ب» - «ج»

۲) «ب» - «ج» - «د» - «الف»

۳) «ب» - «الف» - «د» - «ج»

۴) «د» - «ب» - «ج» - «الف»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جامعه‌پذیری	تکوینی	مشترک و عمومی	تداوم جهان اجتماعی
انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد	عضویت اعضا در بدن موجود زنده و نظم آن	آگاهی و شناخت جهان اجتماعی	انتقال فرهنگ به نسل‌های بعد

- آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست، بلکه نوعی آگاهی مشترک و عمومی است.
- ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌یابند و پدیده‌های «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت و تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند.
- افراد با عمل کردن براساس هنجارها و ارزش‌ها موجب تداوم و استمرار آن‌ها می‌شوند.
- جهان اجتماعی و نظم آن تکوینی نیست، بلکه اعتباری است، یعنی با آگاهی و اراده انسان‌ها شکل می‌گیرد و آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست، بلکه نوعی آگاهی مشترک و عمومی است.

چند عبارت نادرست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

- با توجه به ویژگی‌های آگاهانه، ارادی و هدفدار بودن، کنش انسان همانند سایر مخلوقات معنادار است.
- اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی مانند عدالت، امنیت و آزادی محقق نمی‌شوند.
- این‌که «پر خوری و کم خوری، پر گویی و کم گویی، پر خوابی و کم خوابی نداشته باشیم» هنجاری برای ارزش ادب است.
- اعضا پس از راه یافتن به جهان اجتماعی، نقشی را به عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند که خود و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن آگاهی ندارند.

(۴) دو

(۳) یک

(۲) سه

(۱) چهار

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲ و ۳

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- با توجه به ویژگی‌های آگاهانه، ارادی و هدفدار بودن، کنش انسان برخلاف سایر مخلوقات معنادار است.
- اعضا پس از راه یافتن به جهان اجتماعی، نقشی را به عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند که خود و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن آگاهی دارند.

به فرایند زیر در ارتباط افراد با جهان اجتماعی دقت کنید:

پذیرش عضویت در جهان اجتماعی ← راه یافتن به جهان اجتماعی ← بر عهده گرفتن نقش ← برخورداری از حقوق و تکالیف متناسب با نقش خود ← آگاهی خود فرد و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن

● عَنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٣٦ - ٤٣):

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾:

۳۶

- (۱) ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید!
- (۲) ای مؤمنان! چرا آن چه می‌گویید خود به آن عمل نمی‌کنید!
- (۳) ای کسانی که مؤمن شدید چرا چیزی که گفتید انجام نمی‌دهید!
- (۴) ای کسانی که ایمان آوردید برای چه به گفته‌های خودتان عمل نکردید!

مشاوره توی آزمون‌های تستی اولین سؤال آیه است پس باید ترجمه آیه‌های فصل یا فصل‌های مشخص‌شده از کتاب درسی رو بخونی؛ به طور کلی برای پاسخ به تست‌های ترجمه، باید به نوع فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...) و صیغه‌اش (غایب، مخاطب و متکلم)، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسر، ضمیر به‌ویژه ضمیرای متصل دقت شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

ترجمه فعل‌های آیه رو بررسی کن!

Hint

درس Box

در ترجمه فعل‌ها به نوع و صیغه آن‌ها توجه شود.

● فعل ماضی = ماضی ساده منفی

● مثال دَهَبَ: رفت كَتَبْنَا: نوشتیم جَلَسْتُ: نشستم

● فعل مضارع = مضارع اخباری فارسی

● مثال يَذْهَبُ: می‌رود نَكْتُبُ: می‌نویسیم يَجْلِسُونَ: می‌نشینند

● «لا»ی نفی + فعل مضارع = مضارع اخباری منفی فارسی

● مثال لَا يَذْهَبُ: نمی‌رود لَا نَكْتُبُ: نمی‌نویسیم لَا يَجْلِسُونَ: نمی‌نشینند

یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، ای کسانی که ایمان آوردید، ای کسانی که مؤمن شدید («الَّذِينَ» و فعل ماضی

«آمَنُوا»؛ رد گزینه (۲) - تَقُولُونَ (فعل مضارع، جمع مذکر مخاطب): می‌گویید (رد گزینه‌های (۳) و (۴)) - ما: چیزی که، آن چه

(رد گزینه (۴)) - لَا تَفْعَلُونَ: انجام نمی‌دهید، عمل نمی‌کنید (رد گزینه (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): «ای مؤمنان» برای «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا» خطاست. - «خود به آن» اضافه آمده است.

گزینه (۳): «گفتید» برای «تَقُولُونَ» خطاست.

گزینه (۴): «به گفته‌های خودتان عمل نکردید» برای «تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ» خطاست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«هذه کلمات تجری علی لسانی صادقۀ و یصدّقها قلبی!»:

۳۷

- (۱) این حرف‌ها را صادقانه بر زبان می‌آورم و قلبم به آن‌ها راست می‌گوید!
- (۲) این‌ها کلماتی هستند که صادقانه بر زبانم جاری می‌شوند و قلبم باورشان می‌کند!
- (۳) این‌ها سخنانی هستند که بر زبان صادق می‌گذرند و قلبم آن‌ها را باور می‌کند!
- (۴) این کلمات صادقانه بر زبان من جاری می‌شوند و قلبم تصدیقشان می‌کند!

مشاوره ترجمه اسم‌های اشاره با توجه به موقعیتشون در تشخیص گزینه درست خیلی کمک می‌کنه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

اسم اشاره را با توجه به اسم بعدش بررسی کن. فعل و ضمیر رو هم بررسی کن.

اسم اشاره مفرد مؤنث بر سر جمع غیرعاقل بدون «آله» به صورت جمع ترجمه می‌شود.

مثال هذه کُتُبٌ مفیدة: این‌ها کتاب‌های مفیدی هستند.

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

هذه کلمات تجری (اسم اشاره مفرد مؤنث + جمع غیر انسان بدون «آله» که بعدش فعل آمده): این‌ها کلماتی هستند که جاری می‌شوند، این‌ها سخنانی هستند که می‌گذرند (رد گزینه‌های (۱) و (۴)) - لسانی (اسم + ضمیر): زبانم، زبان من (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - صادقۀ: صادقانه (قید حالت؛ رد گزینه‌های (۳) و (۴)) - یصدّقها (فعل مضارع + ضمیر): باورشان می‌کند، آن‌ها را باور می‌کند، تصدیقشان می‌کند (رد گزینه (۱))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «این حرف‌ها» برای «هذه کلمات» - «می‌آورم» برای «تجری» و «راست می‌گوید» برای «یصدّق» خطا هستند.

گزینه (۳): «زبان صادق» برای «لسانی صادقۀ» خطاست.

گزینه (۴): «این کلمات صادقانه» برای «هذه کلمات ... صادقۀ» خطاست.

(سؤال ۱۰۰ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

عین ما فيه مفعول مطلق للتّوع:

- (۱) لقد نرى في الصحراوات الحارّة عدداً من الحشرات العجيبة كثيراً.
- (۲) هذه الكلمات التي تجری علی لسانی صادقۀ تصدّق قلباً یحبّ الخیر.
- (۳) لیلاً لما كنتُ فی نوم عمیقٍ، شاهدتُ مشاهدَ جميلةً من المحيط الأرق.
- (۴) لقد انتشرت أخبارٌ مفرّحةٌ عن نجاحِ فريقٍ من اللاعبين فی العالمِ انتشاراً واسعاً.

کنکور

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي زَانَ السَّمَاءَ بِأَنْجُمٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ وَ أَنْزَلَ أَنْعَمَهُ عَلَى الْعِبَادِ كَالْمَطَرِ!»:

- (۱) ستایش از آن خداوند زینت‌بخش آسمان با ستاره‌هایی است که مانند مرواریدهای پخش‌شده هستند و نعمت‌های خویش را مانند باران بر بندگان نازل کرد!
- (۲) خدا را سپاس می‌گویم، کسی که آسمان را با ستارگانی مانند مروارید پراکنده آراست و نعمت‌های مانند باران را بر بندگان فروفرستاد!
- (۳) حمد و سپاس برای خداوندی است که آسمان‌ها را با ستارگان مرواریدگون پراکنده زینت داد و نعمت‌هایش را مانند باران بر بندگان خویش نازل کرد!
- (۴) ستایش از آن خداوندی است که آسمان را با ستارگانی مانند مرواریدهای پخش‌شده آراست و نعمت‌های خود را مانند باران بر بندگان فروفرستاد!

مشاوره تشخیص نوع و صیغه فعل، اسم مفرد و جمع، به‌ویژه جمع مکسر، ضمیر به‌ویژه ضمیرای متصل توی انتخاب گزینه درست کمک می‌کنن.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

فعل‌ها و ضمایر رو بررسی کن.

Hint

درسی Box

فعل ماضی به صورت ماضی ساده ترجمه می‌شود.

مثال کَتَبَ: نوشت خَرَجْتُ: خارج شدید

ضمایر متصل (ه/هـ/ها... كَ / كُنَّ / ي / نا) به هر سه نوع کلمه (اسم / فعل / حرف) متصل می‌شوند.

مثال كِتَابُكَ: کتاب تو، كِتَابَتُ: کتابت تو، شَاهِدْتُكَ: تو را دیدم. إِلَيْكَ: به سوی تو، به سویت

پاسخ خیلی تشریحی

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي: ستایش از آن خداوندی است که، حمد و سپاس برای خداوندی است که (رد گزینه‌های (۱) و (۲)) - زَانَ السَّمَاءَ: آسمان را آراست، آسمان را زینت داد (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - أَنْجُمٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ: ستارگانی مانند مرواریدهای پخش‌شده (رد سایر گزینه‌ها) - أَنْعَمَهُ كَالْمَطَرِ: نعمت‌هایش را مانند باران، نعمت‌های خود را مانند باران، نعمت‌های خویش را مانند باران (رد گزینه (۲)) خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «زینت‌بخش آسمان با ستاره‌هایی است که مانند مرواریدهای پخش‌شده هستند» برای «زَانَ السَّمَاءَ بِأَنْجُمٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ» خطاست.

گزینه (۲): «خدا را سپاس می‌گویم» برای «الْحَمْدُ لِلَّهِ» - «مروارید» برای «الدَّرَر» و «نعمت‌های مانند باران» برای «أَنْعَمَهُ كَالْمَطَرِ» خطا هستند.

گزینه (۳): «آسمان‌ها را با ستارگان مرواریدگون پراکنده» برای «السَّمَاءَ بِأَنْجُمٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ» خطاست. کلمه «خویش» بعد از «بندگان» اضافه آمده است.

«سَمِعَ الْمُعَلِّمُ اقْتِرَاحَ أَحَدِ الطُّلَابِ خَوْلَ الصَّحِيفَةِ الْجِدَارِيَّةِ وَقَالَ: يَجِبُ عَلَى كُلِّ الطُّلَابِ أَنْ يَتَعَاقَبُوا فِي هَذَا الْأَمْرِ الْمُهِّمِ!»:

- (۱) معلم شنید که یکی از دانش‌آموزان دربارهٔ روزنامه‌دیواری پیشنهاد داد و گفت: «بر همهٔ دانش‌آموزان واجب است که در این کار مهم همیاری کنند!»
- (۲) معلم پیشنهاد یکی از دانش‌آموزان را دربارهٔ روزنامه‌دیواری شنید و گفت: «همهٔ دانش‌آموزان باید در این کار مهم همیاری کنند!»
- (۳) پیرامون روزنامه‌دیواری معلم پیشنهاد یک دانش‌آموز را شنید و گفت: «هر یک از دانش‌آموزان در این کار مهم باید یکدیگر را یاری کنند!»
- (۴) معلم گفت: «پیشنهاد یکی از دانش‌آموزان را پیرامون روزنامه‌دیواری شنیدم پس بر کل دانش‌آموزان لازم است که در این کار مهم باور یکدیگر باشند!»

مشاوره تشخیص نوع و صیغهٔ فعل، اسم مفرد و جمع، به‌ویژه جمع مکسر، بازی ترجمه در فعل و مصدر، ترکیب وصفی و اضافی و ضمائر متصل توی انتخاب گزینهٔ درست کمکت می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

ترجمهٔ فعل‌ها رو بررسی کن! به مصدر توجه کن! ترکیب اضافی رو هم ببین!

Hint

دروس Box

- «يَجِبُ + عَلَيَّ + ضمير / اسم = بر ... لازم است، بر واجب است، ... باید
- «أَنْ + مضارع = که + مضارع التزامی (ب + بن مضارع + شناسه)
- **مثال** أَنْ تَكْتُبُوا: که بنویسید
- در ترجمهٔ ترکیب اضافی، میان مضاف و مضاف‌إلیه نباید فاصله بیفتد.
- **مثال** جاءَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ: مدیرِ مدرسه آمد. رَأَيْتُ مُعَلِّمَنَا: معلممان را دیدم.

سَمِعَ (ماضی، مفرد مذکر غایب): شنید (رد گزینهٔ (۴)) - اقْتِرَاحَ أَحَدِ الطُّلَابِ (ترکیب اضافی): پیشنهاد یکی از دانش‌آموزان (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - وَقَالَ: و گفت (رد گزینهٔ (۴)) - كُلُّ الطُّلَابِ (كُلَّ + اسم «آله» دار): همهٔ دانش‌آموزان، کل دانش‌آموزان (رد گزینهٔ (۳)) - أَنْ يَتَعَاقَبُوا: همیاری کنند (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «معلم شنید که یکی از دانش‌آموزان ... پیشنهاد داد» برای «سَمِعَ الْمُعَلِّمُ اقْتِرَاحَ أَحَدِ الطُّلَابِ» خطاست.
گزینهٔ (۳): «یک دانش‌آموز» برای «أَحَدِ الطُّلَابِ» - «هر یک از دانش‌آموزان» برای «كُلِّ الطُّلَابِ» و «یکدیگر را یاری کنید» برای «أَنْ يَتَعَاقَبُوا» خطا هستند.
گزینهٔ (۴): «گفت» در جای نامناسب آمده است. - «شنیدم» برای «سَمِعَ» و «یاور یکدیگر باشند» برای «أَنْ يَتَعَاقَبُوا» خطا هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ۱) أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ يُحَافِظْنَ عَلَى المَرَافِقِ الْعَامَّةِ: این‌ها دانش‌آموزانی هستند که از تأسیسات عمومی نگهداری می‌کنند.
- ۲) وَ هِيَ الْأَمَاكُنُ الَّتِي تَمْتَلِكُهَا الدَّوْلَةُ وَ يَنْتَفِعُ بِهَا النَّاسُ جَمِيعًا: و آن، جاهایی است که دولت مالک آن‌هاست و مردم همگی از آن سود می‌برند!
- ۳) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾: پروردگارا، ما را با قوم ستمگر قرار نده!
- ۴) صَيَّرَ اللَّهُ الْأَرْضَ بِالْمَطَرِ بَعْدَ اغْبَارِ خَصْرَةٍ: خدا زمین را بعد از غبارآلودگی به وسیله باران سرسبز گردانید!

مشاوره از تست‌های چهاربه‌چهار نترس! به خورده زمان‌بره ولی خوبیش اینه برای هر عبارت، به ترجمه اومده که یا درسته یا غلط؛ اگه تمرین و تکرار کنی می‌شه نقطه قوتت.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

به اسم اشاره و اسم بعد از آن دقت کن!

Hint

کریس Box

- «هذا/ هذه: این - هذان / هذین: این دو، این‌ها - هؤلاء: این‌ها، اینان» اسم اشاره نزدیک و «ذَلِكَ / تِلْكَ: آن - أُولَئِكَ: آن‌ها، آنان» اسم اشاره دور هستند.
- اگر بعد از اسم اشاره مثنی و جمع، اسم «آله» دار بیاید، اسم اشاره به صورت مفرد ترجمه می‌شود و اگر اسم بدون «آله» بیاید، اسم اشاره طبق صیغه خودش ترجمه می‌شود.
- مثال** هؤلاء، طُلَّابٌ نَاجِحُونَ: این‌ها، دانش‌آموزانی موفق هستند.
- مثال** هؤلاء الطُّلَّابُ، نَاجِحُونَ: این دانش‌آموزان، موفق هستند.
- فعل نهی مخاطب = امر منفی
- مثال** لَا تَكْتُبْ: ننویس لَا تَخْرُجُوا: خارج نشوید

شکل درست ترجمه: «أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ (اسم اشاره جمع دور + اسم «آله» دار) يُحَافِظْنَ عَلَى المَرَافِقِ الْعَامَّةِ: آن دانش‌آموزان از تأسیسات عمومی نگهداری می‌کنند!»

پاسخ خیلی تشریحی

- (۱) كَانَتِ الطَّالِبَاتُ فِي انتِظَارِ سَمَاعِ جَرَسِ الْمَدْرَسَةِ بَعْدَ انْتِهَاءِ تَدْرِيسِ الْمَعْلَمِ،: دانش‌آموزان پس از پایان تدریس معلم، منتظر بودند که زنگ مدرسه بخورد،
- (۲) وَ كَانَتْ بَعْضُ الْأُمّهَاتِ يَنْتَظِرْنَ أَنْ تُخْرِجَ الطَّالِبَاتِ مِنَ الْمَدْرَسَةِ،: و برخی از مادران انتظار می‌کشیدند که دانش‌آموزان از مدرسه خارج شوند،
- (۳) عِنْدَئِذٍ تَسْمَعُ سَمِيَّةٌ صَوْتَ مُكَيِّفِ الْهَوَاءِ مِنْ إِحْدَى الْحُجُرَاتِ،: در این هنگام سمیه صدای کولر را از یکی از اتاق‌ها شنید،
- (۴) فَتَنْظُرُ أَنَّ طَالِبَاتٍ صَفٍّ آخَرَ فِي حِصَّةٍ تَقْوِيَّةٍ، أَوْ يُمَارِسْنَ نَشَاطاً حُرّاً: پس گمان کرد که دانش‌آموزان کلاسی دیگر در کلاس تقویتی هستند، یا فعالیت آزاد دارند!

مشاوره شناخت و ترجمه فعل‌ها همیشه مورد توجه طراحه. پس بهتره نوع و صیغه و معادل فارسی فعل‌ها رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

به فعل‌ها توجه کن!

Hint

درس Box

ماضی = ماضی ساده

مثال کَتَبَ: نوشت جَلَسُوا: نشستند

مضارع = مضارع اخباری (می + بن مضارع + شناسه)

مثال يَذْهَبُ: می‌رود تَكْتُبُونَ: می‌نویسید نَكْتُبُ: می‌نویسیم

كَانَ + مضارع = ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه)

مثال كَانَ يَكْتُبُ: می‌نوشت

شکل درست ترجمه در سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): كَانَتِ الطَّالِبَاتُ فِي انتِظَارِ سَمَاعِ جَرَسِ الْمَدْرَسَةِ ...: دانش‌آموزان ...، در انتظار شنیدن زنگ مدرسه بودند!

گزینه (۳): تَسْمَعُ (مضارع، مفرد مؤنث غایب): می‌شنود

گزینه (۴): تَنْظُرُ (مضارع): گمان می‌کند - يُمَارِسْنَ (مضارع، جمع مؤنث غایب): تمرین می‌کنند، انجام می‌دهند

(سوال ۵ (قسمت د) - شبه نهایی فردار ۱۴۰۳)

ترجم الآیة و الحدیث و العبارات التالية إلى الفارسیّة:
كَانَتِ الْمُدْرَسَاتُ يَنْتَظِرْنَ أَنْ تَفْرُغَ الْمَدْرَسَةُ مِنَ الطَّالِبَاتِ.

امتحان
نهایی

«این دانش آموز برای بستن شیر آبی که باز بود می رفت!»:

- (۱) هَذِهِ الطَّالِبَةُ كَانَتْ تَذْهَبُ أَنْ تُغْلِقَ حَتْفِيَّةَ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مَفْتُوحَةً
- (۲) هَذَا طَالِبٌ كَانَ يَذْهَبُ لِإِغْلَاقِ الْحَتْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّذِي كَانَ مَفْتُوحَةً
- (۳) كَانَ هَذَا الطَّالِبُ يَذْهَبُ لِإِغْلَاقِ حَتْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مَفْتُوحَةً
- (۴) تَذْهَبُ هَذِهِ الطَّالِبَةُ لِإِغْلَاقِ حَتْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مَفْتُوحَةً

مشاوره در تست های فارسی به عربی، به زمان فعل فارسی و توجه هم زمان به نوع فعل ها در گزینه ها، به تناسب اسم با فعل، ضمیر با اسم در گزینه ها دقت کن. هم چنین شکل ترکیب های وصفی یا اضافی رو بررسی کن!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

به ترکیب اسم اشاره و اسم بعدش، زمان فعل و تناسب آن با اسم توجه کن! ترکیب اضافی رو هم بررسی کن!

● اگر در فارسی اسم اشاره با اسم بعد از خود یک ترکیب بسازد، در عربی اسم اشاره، با اسم «آل» دار می آید تا یک ترکیب بسازد.

مثال آن دانش آموز، کوشا است: ذَلِكَ الطَّالِبُ مُجِدٌّ.

● كَانَ + مضارع = ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه)

مثال كَانَ يَكْتُبُ: می نوشت

● در ترکیب اضافی، اگر مضاف الیه، خودش مضاف برای اسم بعد واقع شود، نمی تواند حرف «آل» یا علامت تنوین «ـِ» بگیرد.

مثال مَا جَاءَ مُعَلِّمٌ صَفٌّ صَدِيقِي. معلمِ کلاسِ دوستم نیامد.

مضاف / مضاف الیه / مضاف الیه / مضاف الیه
و مضاف و مضاف

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این دانش آموز (ترکیب): هَذَا الطَّالِبُ / هَذِهِ الطَّالِبَةُ (رد گزینه ۲) - برای بستن (مصدر): لِإِغْلَاقِ (رد گزینه ۱) - برای بستن

شیر آبی که (حرف اضافه + مصدر در ترکیب اضافی با اسم موصول و فعل مناسب): حَتْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ (رد گزینه ۲)

خطاهای سایر گزینه ها:

گزینه (۱): «أَنْ تُغْلِقَ» برای «برای بستن» خطاست.

گزینه (۲): «هَذَا طَالِبٌ» برای این دانش آموز و «الْحَتْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّذِي كَانَ» برای «شیر آبی که ... بود» خطا هستند.

گزینه (۴): «تَذْهَبُ» برای «می رفت» خطاست.

عَيْنَ غَيْرِ الْمُنَاسِبِ فِي مَفْهُومِ هَذَا الْحَدِيثِ «إِنِّي مَسْئُولٌ وَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ»:

(۱) تو مسئولی از آن وقتی که خالق آفریدت	چه می‌پرسی کسی دیدت، ندیدت
(۲) نوبت کار است، اهل کار باش	من چو خفتم، ساعتی بیدار باش
(۳) دخمه بسیار است، این ویرانه را	پاسبانی کن یک امشب، خانه را
(۴) مرد افسونگر ز حرص کسب‌وکار	درنیابد آن زمان افسون مار

مشاوره سؤالات مفهوم از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی طرح می‌شوند؛ اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی می‌توانند از اشعار یا احادیث مرتبط که خارج از کتاب است نیز بیایند؛ بنابراین اگر شما به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه داری در انتخاب گزینه مورد نظر طراح توانا تری.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

مفهوم حدیث صورت سؤال در مورد «مسئولیت‌پذیری» است!

با توجه به ترجمه حدیث «بی‌گمان من و شما پاسخ‌گو هستیم!» گزینه (۴) نامناسب است.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ (٤٤ - ٤٦):

الأَرْضُ هِيَ الْكَوْكَبُ الْوَحِيدُ الْمَعْرُوفُ فِي هَذَا الْكَوْنِ أَنَّ الْحَيَاةَ فِيهَا مُمَكِّنَةٌ بِسَبَبِ الْمَاءِ وَالْأَكْسِجِينِ. يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَحْفَظَ عَلَى الْمِيَاهِ الْعَذْبَةِ (شِيرِينَ)؛ لِأَنَّ نِسْبَةَ مِيَاهِ الشُّرْبِ عَلَى الْأَرْضِ صَغِيرَةٌ جِدًّا. لِذَلِكَ، يَجِبُ أَلَّا تَهْدِرَ الْمِيَاهَ النَّظِيفَةَ، بَلْ يَجِبُ أَنْ نَنْقُلَهَا إِلَى الْأَجْيَالِ الْقَادِمَةِ. عَلَيْنَا أَنْ نَغَيِّرَ عَادَاتِنَا السَّيِّئَةَ إِلَى عَادَاتٍ إِيْجَابِيَّةٍ، وَأَنْ تَرْفَعَ عَلَمُنَا وَالْآخَرِينَ عَنْ أَهْمِيَّةِ الْمِيَاهِ النَّظِيفَةِ. عَلَيْنَا أَنْ نَشْجَعَ بَعْضُنَا الْبَعْضَ عَلَى الْإِقْتِسَادِ فِي اسْتِهْلَاكِ الْمِيَاهِ وَأَنْ نَمْنَعَ تَلَوُّثَ (أَلْوَدغِي) الْمِيَاهِ الْجَوْفِيَّةِ (زِيرْزَمِينِي) بِمُعَالَجَةِ الْمِيَاهِ الْمُسْتَعْمَلَةِ فِي الْمَنَازِلِ وَالْمَصَانِعِ حَتَّى تَسْتَمِرَّ الْحَيَاةُ عَلَى الْأَرْضِ.

ترجمه متن:

زمین تنها سیاره شناخته شده در این جهان است که به دلیل آب و اکسیژن، زندگی در آن امکان پذیر است. ما باید از آب های شیرین محافظت کنیم؛ زیرا درصد آب های آشامیدنی روی زمین بسیار کم است؛ بنابراین، ما نباید آب های پاک را هدر دهیم، بلکه باید آن را به نسل های آینده منتقل کنیم. ما باید عادات های بد خود را به عادات های مثبت تغییر دهیم و دانش خود و دیگران را در مورد اهمیت آب های پاک بالا ببریم. ما باید یکدیگر را به صرفه جویی در مصرف آب ها تشویق کنیم و با تصفیه آب های استفاده شده (فاضلاب ها) در منازل و کارخانه ها از آلودگی آب های زیرزمینی جلوگیری کنیم تا زندگی روی زمین ادامه یابد.

عَلَى حَسَبِ النَّصِّ يَجِبُ عَلَى الْبَشَرِ أَنْ ... لِحْفَظِ الْحَيَاةَ عَلَى الْأَرْضِ! عَيْنِ الْخَطَأِ:

- (١) يَرْفَعُوا عَلَمَهُمْ عَنْ أَهْمِيَّةِ الْمِيَاهِ النَّظِيفَةِ!
- (٢) يَسْتَهْلِكُوا كِمِّيَّاتٍ كَبِيرَةً مِنَ الْمَاءِ النَّظِيفِ!
- (٣) يُعَالِجُوا الْمِيَاهَ الْمُسْتَعْمَلَةَ فِي الْمَنَازِلِ وَالْمَصَانِعِ!
- (٤) يَغَيِّرُوا عَادَاتِهِمُ السَّيِّئَةَ إِلَى عَادَاتٍ إِيْجَابِيَّةٍ!

۴۴

مشاوره برای پاسخ به تست های درک مطلب، بهتره یک بار درک مطلب رو سریع بخونی تا هم مفهوم کلی متن رو درک کنی و هم زیر جزئیات خط بکشی. سوالات درک مطلب بیشتر جزء بینی است، یعنی از مطالب جزئی متن میاد و کمی هم کل بینی است، یعنی از مفهوم کلی متن میاد و حتی ممکنه عبارتی خارج از متن اما مرتبط با مفهوم متن نیز آورده بشه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

صورت تست را با دقت بخوان و بعد تمام گزینه ها را بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا گزینه درست یا خطا را انتخاب کنی!

Hint

طبق متن، «انسان ها باید برای حفظ زندگی روی زمین...!» خطا را مشخص کن: ترجمه گزینه ها:

- گزینه (١): دانش خود را در مورد اهمیت آب های پاک بالا ببرند! (درست)
- گزینه (٢): مقادیر زیادی از آب پاک را مصرف کنند! (خطا)
- گزینه (٣): آب های استفاده شده (فاضلاب ها) در منازل و کارخانه ها را تصفیه کنند! (درست)
- گزینه (٤): عادات های بد خود را به عادات های مثبت تغییر دهند! (درست)

پاسخ خیلی تشریحی

عَيْنَ الصَّحِيحِ حَسَبَ مَفْهُومِ النَّصِّ:

- (۱) تَوَجَّدَ كَمِّيَّاتٌ كَبِيرَةٌ مِنْ مِياهِ الشَّرْبِ فِي الْعَالَمِ!
- (۲) هُنَاكَ كَوْكَبٌ آخَرُ غَيْرِ الْأَرْضِ يَحْتَوِي عَلَى الْمَاءِ وَ الْأَكْسِجِينِ!
- (۳) رُبَّمَا يَكُونُ كَوْكَبًا غَيْرَ مَعْرُوفٍ يُنَاسِبُ الْحَيَاةَ!
- (۴) الْأَجْيَالُ الْقَادِمَةُ لَا تَحْتَاجُ إِلَى تَخْزِينِ الْمِياهِ!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

ترجمه گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): آب‌های آشامیدنی در جهان به مقدار زیاد وجود دارد! (خطا)
- گزینه (۲): سیاره دیگری غیر از زمین وجود دارد که حاوی آب و اکسیژن است! (خطا)
- گزینه (۳): شاید سیاره ناشناخته‌ای باشد که مناسب زندگی است! (درست)
- گزینه (۴): نسل‌های آینده به ذخیره آب‌ها نیاز ندارند! (خطا)

عَيْنُ الْخَطِّ للكلمات المعيّنة في النَّص:

- (۱) تَسْتَوِرُ: فعلٌ مضارعٌ - مصدره «إستمرار» - مفردٌ مذکر مخاطبٌ
- (۲) تُشَجِّعُ: فعلٌ مضارعٌ - حروفه الأصلية: ش ج ع - صيغته متکلم مع الغير
- (۳) تَلَوْتُ: مصدرٌ على وزن «تَفَعَّلَ» - مفرد - مذکر
- (۴) الْمُسْتَعْمَلَةُ: اسمٌ على وزن «مُسْتَفْعَلَةٌ» - مؤنث - صفة

مشاوره برای پاسخ به این تیپ سؤالات که گزینه خط را برای چهار کلمه خط کشیده شده در متن می‌خواهد، باید خصوصیات فردی اسم و فعل را که تا الان یاد گرفتید به دقت بررسی کنی تا خط پیدا شود. اگر به جواب نرسیدی در صورت آوردن نقش مضاف‌الیه و صفت برای اسم به متن مراجعه کن و بین در ترکیب وصفی آمده یا اضافی.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

فعل مضارع در صیغه مفرد مؤنث غایب با صیغه مفرد مذکر مخاطب مشابه است و فقط از جمله می‌توان صیغه آن‌ها را تشخیص داد.

مثال تَكْتُبُ الطَّالِبَةُ تمرینها. دانش‌آموز [دختر] تمرینش را می‌نویسد.

مضارع،	فاعل	ضمیر متصل،
مفرد مؤنث	مؤنث	مفرد مؤنث
غایب	غایب	غایب

مثال یا طَالِبُ، هَلْ تَكْتُبُ تَمَرِيكَ؟ ای دانش‌آموز، آیا تمرینت را می‌نویسی؟

منادا	کلمه	مضارع،	ضمیر،
پرسشی	مفرد مذکر	مفرد مذکر	مفرد مذکر
مخاطب	مخاطب	مخاطب	مخاطب

اگر دو اسم با هم تلفظ شوند و اسم دوم از نظر جنس، تعداد، داشتن و نداشتن «آل» و تنوین (ـِ) شبیه اسم اول باشد، ترکیب وصفی و اسم دوم صفت است.

مثال کتاب مفید (موصوف و صفت): کتاب مفید

برای جمع غیر عاقل (غیر انسان)، صفت به صورت مفرد مؤنث می‌آید.

مثال الْكُتُبُ النَّافِعَةُ: کتاب‌های سودمند

شکل درست خطا: «مفرد مذکر مخاطب» ← «مفرد مؤنث غائب»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● عَيِّنِ الْمُنَاسِبَ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الثَّالِيَةِ (٤٧ - ٥٠):

عَيِّنِ مَا جَاءَ فِيهِ مُتَضَادٌّ: ٢٧

- (١) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾
- (٢) سُمِّيَتْ أَطْفَافُ الْمُكَيِّفِ وَ فَاطِمَةُ أَنَارَتْ الْمَصَابِيحَ!
- (٣) لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ ... وَلَكِنْ انْظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ!
- (٤) عِنْدَمَا تَطَرَّتِ الطَّالِبَةُ بِدَقَّةٍ، وَجَدَتْ الْحُجْرَةَ فَارِعَةً، وَ بَاتِهَا مُعْلَقًا!

مشاوره از متضاد و مترادف سؤال مستقیم تو کنکور اومده و می تونه به صورت ترکیبی با موضوعات دیگه هم بیاد. بهتره موقع خوندن متن درس یا پاسخ به تمرینا، کلمات متضاد و مترادف و ترجمه شون رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینه ٢

زیرمبحث: درس های ١ و ٢

حواست باشه متضاد باید از دو کلمه مختلف باشه!

أَطْفَافٌ ≠ أَنَارَتْ (خاموش کرد ≠ روشن کرد)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

إِتْتَحَبِ الْمُتَرَادِفَ وَ الْمُتَضَادَّ فِي الْجُمْلَتَيْنِ (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ): (الظُّلْمَةُ / الْإِنَارَةُ / الْإِضَاعَةُ / السَّرَّةُ)

(سؤال ٣ قسمت ب) - امتحان نوبتی فرداد ١٤٠٣

الف) خَلَقَ اللَّهُ الشَّمْسَ الَّتِي جَذَوْنَهَا مُسْتَعْرَةً.

ب) سُمِّيَتْ ذَهَبَتْ لِإِطْفَاءِ الْمَصَابِيحِ.

امتحان
نهایی

عین اسم الإشارة للجمع يُترجم المفرد:

- (۱) هَؤُلَاءِ بَنَاتٌ تُسَاعِدُ أُمَّهَنَّ فِي نِظَافَةِ الْمَنْزِلِ!
- (۲) تَزْرَعُ الْبُذُورَ بِهَؤُلَاءِ الْفَلَاحِينَ!
- (۳) هَذَانِ الْمُعَلِّمَانِ يُدَرِّسَانِ التَّلْمِيزَ يَوْمَينِ فِي الْأُسْبُوعِ!
- (۴) أُولَئِكَ أَوْلَادٌ يَمْنَحُونَ هَدَايَاهُمْ فِي مِيلَادِ وَالِدَيْهِمْ!

مشاوره از اسم‌های اشاره در تیپ‌های مختلفی در بخش ترجمه و قواعد سؤال میاد و یه وقتایی به ظاهر در بخش قواعد اومده ولی هدف طراح ترجمه بوده؛ پس بهتره ترجمه‌شون رو یاد بگیریم.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

اسم بعد از اسم اشاره جمع رو ببین.

اسم اشاره از نظر جنس و تعداد از اسم بعد از خودش پیروی می‌کند.

مثال هذا كتاب. این، کتاب است.

اسم اشاره مفرد مذکر
مفرد مذکر

مثال هاتان مجلّتان. این دو (این‌ها)، مجله هستند.

اسم اشاره مثنی مؤنث
مثنی مؤنث

آله بعد از اسم اشاره مثنی و جمع، اسم «آله» دار پیار، اسم اشاره، مفرد ترجمه می‌شه؛ ولی آله اسم بدون «آله» پیاد، اسم اشاره طبق صیغه خودش ترجمه می‌شه.

مثال أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ نَاجِحَاتٌ. آن دانش‌آموزان، موفق هستند.

مثال أُولَئِكَ طَالِبَاتٌ نَاجِحَاتٌ. آنان، دانش‌آموزانی موفق هستند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): هَؤُلَاءِ بَنَاتٌ ... (اسم اشاره جمع + اسم بدون «آله»): اینان، دخترانی هستند ... (خطا)

گزینه (۲): هَؤُلَاءِ الْفَلَاحِينَ (اسم اشاره جمع + اسم «آله» دار): این کشاورزان ... (درست)

گزینه (۳): هَذَانِ الْمُعَلِّمَانِ (اسم اشاره مثنی + اسم «آله» دار): این دو معلم ... (خطا)

گزینه (۴): أُولَئِكَ أَوْلَادٌ (اسم اشاره جمع + اسم بدون «آله»): آنان، فرزندان هستند ... (خطا)

عَيَّنَ الْفَعْلَ يُعَادِلُ الْمَاضِيَ الْإِسْتِمْرَارِي:

- (۱) هُؤْلَاءِ فَائِزُونَ يُمَارِسُونَ تَشَاوُحًا خَرًّا!
 (۲) كَانَ نَصًّا عَرَبِيًّا فِي الْإِنْتَرْنَتِ فَتَرَجَمْتُهُ إِلَى الْفَارِسِيَّةِ مُسْتَعِينًا بِمُعْجَمٍ عَرَبِيٍّ - فَارِسِيٍّ!
 (۳) هُؤْلَاءِ يَعْمَلُونَ بِوَاجِبَاتِهِنَّ كَمُوَاطِنَاتٍ يَشْعُرْنَ بِالْمَسْئُولِيَّةِ!
 (۴) يَلْكَ الَّتِي نَصَحَ مَنْ كَانَ يَرْمِي التُّفَايَاتِ فِي غَيْرِ مَكَانِهَا بِكَلَامٍ طَيِّبٍ!

مشاوره از معادل ماضی استمراری، هم در ترجمه و هم در قواعد سؤال مباد؛ بنابراین مطالعه و یادگیری این مبحث در هر دو بخش به دانش آموز کمک می کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس های ۱ و ۲

دنبال «كَانَ» و فعل مضارع بگرد!

Hint

درس Box

كَانَ + مضارع = ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه)

مثال: كَانَ يَذْهَبُ: می رفت. كَانَتِ الطَّالِبَةُ تَكْتُبُ تمرین: دانش آموز تمرینش را می نوشت.

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): يُمَارِسُونَ (مضارع): تمرین می کنند (مضارع اخباری)
 گزینه (۲): كَانَ / تَرَجَمْتُ (ماضی): بود / ترجمه کردم (ماضی ساده)
 گزینه (۳): يَعْمَلْنَ / يَشْعُرْنَ (مضارع): عمل می کنند / احساس می کنند (مضارع اخباری)
 گزینه (۴): نَصَحَ (ماضی): پند داد (ماضی ساده) - كَانَ يَرْمِي (كَانَ + مضارع): می انداخت (ماضی استمراری)

- (۱) لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ!
- (۲) كَانَ الطَّلَابُ لَا يَسْمَعُونَ صَوْتَ مُكَتِّفِ الْهَوَاءِ!
- (۳) لَا تَزْرَعُ الْعُدْوَانَ لِأَنَّكَ تَحْصُدُ الْخُسْرَانَ!
- (۴) قَالَتْ مُدِيرَةُ الْمَدْرَسَةِ: لِمَ لَا تُخْبِرِينَنِي بِمَا تَشَاهِدِينَ!

مشاوره از «لا»ی نفی و نهی و همین‌طور فعل نفی و نهی، هم در ترجمه و هم در قواعد سؤال میاد؛ بنابراین مطالعه و یادگیری این مبحث در هر دو بخش به دانش‌آموز کمک می‌کنه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

به آخر فعل مضارعی که همراه «لا» آمده توجه کن!

درسی Box

آله «لا» بر سر فعل مضارع بیاد و آفرش رو تغییر نده لای نفی می‌شه ولی آله علامت آفر مضارع رو ساکن (ـ) کنه و نون آفرش رو حذف کنه، لای نفی می‌شه، فقط نون جمع مؤنثه که حذف نمی‌شه و برای تشفیه نفی یا نهی بودنش باید از جمله کمک بگیری.

مثال فعل نفی: لَا تَخْرُجْ؛ خارج نمی‌شوی لَا تَذْهَبَانِ؛ نمی‌روید

مثال فعل نهی: لَا تَكْتُبْ؛ ننویس لَا تَخْرُجُوا؛ خارج نشوید

گاهی بعد از فعل نهی، اسم «آله» داری می‌آید که اولش حرکت ندارد و برای این‌که خوانده شود به آخر فعل نهی حرکت کسره (ـِ) داده می‌شود، یعنی آن کسره، به جای ساکن (ـ) آمده است.

مثال لَا تَكْتُبْ (لَا تَكْتُبِ) الرَّسَالَةَ؛ نامه را ننویس.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): لَا يَرْحَمُ (لا + يَرْحَمُ؛ بدون تغییر در حرکت آخر آن) = نفی: رحم نمی‌کند
- گزینه (۲): كَانَ ... لَا يَسْمَعُونَ (لا + يَسْمَعُونَ؛ بدون حذف نون از آخر آن) = نفی: نمی‌شنیدند
- گزینه (۳): لَا تَزْرَعُ (لا + تَزْرَعُ؛ با حرکت کسره به جای ساکن در آخر آن) = نهی: نکار، کشت نکن
- گزینه (۴): لَا تُخْبِرِينَ (لا + تُخْبِرِينَ؛ بدون حذف نون از آخر آن) = نفی: باخبر نمی‌کنی

کدام عبارت‌ها دربارهٔ یک تاریخ‌نگار که با شیوهٔ تاریخ‌نگاری نوین مشغول به پژوهش است، همخوانی ندارد؟

الف) علم تاریخ همهٔ ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و هنری جوامع گذشته را در بر می‌گیرد.

ب) برای بررسی واقعهٔ مهمی مانند سقوط امپراتوری روم، فقط به توصیف جنگ‌هایی که رخ داد، اکتفا می‌شود.

ج) براساس این شیوه، علم تاریخ فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل می‌کند.

د) در این تاریخ‌نگاری از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا،

اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود.

(۲) «الف» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف و د) منطق بر معیارهای تاریخ‌نگاری نوین است، پس پژوهشگر مورد پرسش با آن‌ها موافق است.

مواردی که پژوهشگر مورد پرسش با آن‌ها مخالف است (یا مواردی که منطق بر استانداردهای تاریخ‌نگاری به شیوهٔ سنتی می‌باشد):

ب) امروزه، پژوهشگران تاریخ برای بررسی واقعهٔ مهمی مانند سقوط امپراتوری روم، فقط به توصیف جنگ‌هایی که رخ داد، اکتفا

نمی‌کنند، بلکه در ابعاد وسیع‌تر، زمینه‌ها و علت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی این واقعه را به همراه پیامدهای

گوناگون آن بررسی و تحلیل می‌کنند.

ج) تاریخ‌نگاری نوین فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل نمی‌کند، بلکه زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی

را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند.

به دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی که در دورهٔ رنسانس (حدود قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م.) در اروپا به وقوع پیوست، به تدریج علم

تاریخ نیز متحول شد و شیوهٔ نوینی در تاریخ‌نگاری پدید آمد. اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک

معتبر و دوری از داستان‌پردازی بود.

در کدام گزینه به راهکار ساسانیان برای حل مشکل عقب ماندن سال از سال حقیقی در گاه شماری اوستایی اشاره شده است؟

- (۱) بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می کردند.
- (۲) پنج روز اضافی را به نام اندرگاه به آخر ماه دوازدهم می افزودند.
- (۳) هر سه سال، یک ماه به سال می افزودند.
- (۴) در هر چهار سال، یک سال به عنوان کبیسه در نظر گرفته می شد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گاه شماری اوستایی، در هر ۴ سال، یک شبانه روز و در هر ۱۲۰ سال، ۳۰ شبانه روز از سال حقیقی عقب می افتاد. برای رفع این مشکل، بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می کردند.

نکته

در این گاه شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می شد. سپس پنج روز اضافی را به نام «اندرگاه» (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می افزودند. پس دلیل عقب افتادن گاه شماری اوستایی این بود که همه سال ها را ۳۶۵ روزه در نظر می گرفتند، در صورتی که در هر ۴ سال، یک سال کبیسه (۳۶۶ روزه) می باشد.

شفاف سازی: در دوره ساسانیان، گاه شماری اوستایی، که گاه شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می شد، در ایران رایج شد.

در گاه شماری اوستایی، چگونه مشکل عقب افتادن یک شبانه روز در هر ۴ سال از سال حقیقی حل می شد؟

(سؤال ۱۱ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

کدام گزینه مطلب نادرستی درباره نقشه‌های تاریخی ذکر می‌کند؟

- (۱) اهمیت یافتن این نقشه‌ها در مطالعه تاریخ، از پیامدهای ارتباط جغرافیا و تاریخ است.
- (۲) پیشرفت و تکامل شیوه‌های پژوهش در تاریخ در دو قرن اخیر باعث شده است تا مورخان به اهمیت استفاده از نقشه‌ها پی ببرند.
- (۳) امروزه از نقشه‌های تاریخی برای ارائه اطلاعات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و دیگر جلوه‌های حیات اجتماعی انسان در گذشته استفاده می‌شود.
- (۴) به وسیله آن‌ها می‌توان رویدادهای یک دوره یا دوران‌های مختلف تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آن‌ها نشان داد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

بیاید مطالب گفته‌شده درباره نقشه‌های تاریخی را در جدول زیر به صورت خلاصه بررسی کنیم.

ارتباط علوم جغرافیا و تاریخ	دلیل اهمیت یافتن نقشه در مطالعه تاریخ
انواع مختلف اطلاعات شامل قلمرو حکومت‌ها، مرزها، پایتخت‌ها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به خصوص جنگ‌ها، شبکه راه‌ها، مسیرهای مهاجرت و لشکرکشی‌ها و تقسیمات اداری و مالیاتی	اطلاعات ارائه‌شده در نقشه‌های تاریخی
باعث پی‌بردن مورخان به اهمیت استفاده از نقشه‌ها	تکامل شیوه‌های پژوهش در تاریخ در دو قرن اخیر
ارائه اطلاعات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و دیگر جلوه‌های حیات اجتماعی انسان در گذشته	کاربرد امروزه

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۴) درباره خط زمان است، نه نقشه‌های تاریخی.

خط زمان: نموداری است که به وسیله آن می‌توان رویدادهای یک دوره یا دوران‌های مختلف تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آن‌ها نشان داد.

کدام موارد دربارهٔ هرودت مطلب صحیحی را بیان می‌کنند؟

الف) به منظور نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر سفر و شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین‌ها را بررسی کرده است.

ب) پس از او، دیگر نویسندگان یونانی و سپس رومی، راهی را که او آغاز کنندهٔ آن بود، ادامه دادند و فن تاریخ‌نویسی را تکامل بخشیدند.

ج) بخشی از مقدمهٔ کتاب تاریخی خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است.

د) کتاب تاریخ او یک منبع دست دوم در مورد جنگ‌های ایران و یونان به شمار می‌رود.

(۱) «ب» - «د»

(۲) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د»

(۴) «الف» - «ب»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبسط: درس‌های ۱ و ۲

بررسی موارد نادرست:

ج) ابن خلدون (قرن ۸ ه. ق.)، اندیشمند مسلمان تونس‌ی بخشی از مقدمهٔ کتاب العبر خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است.

د) منبع دست اول به اثری گفته می‌شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک‌ترین زمان به وقوع آن، نوشته شده است. از آن‌جا که هرودت در یونان باستان زندگی می‌کرد و جنگ‌های ایران و یونان نیز در آن دوره رخ داده‌اند، کتاب تاریخ هرودت یک منبع دست اول دربارهٔ این جنگ‌ها به شمار می‌رود.

کتاب تاریخ هرودت که بیشتر مطالب آن شرح جنگ‌های یونان و ایران است، کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی به‌جامانده از عصر باستان است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مشاوره گاهی در سؤالات کنکور به پرسش‌هایی دربارهٔ اشخاص مهم یا اماکن و شهرهای مهم برخورد می‌کنیم که در آن هر یک از گزینه‌ها یا موارد از درس‌های مجزا کنار هم قرار گرفته‌اند. به طور مثال، در این‌جا برای پاسخ صحیح به سؤال، باید تمام مطالب مربوط به هرودت در درس‌های ۱ و ۲ تاریخ (۱) را به خوبی فراگرفته باشید (البته در درس‌های بعدی نیز مطالبی دربارهٔ این مورخ مشهور به چشم می‌خورد).

کدام موارد دربارهٔ گاه‌شماری رومیان مطالب درستی را بیان کرده‌اند؟

الف) تا سال ۴۶ ق. م. رومیان گاه‌شماری دقیقی نداشتند.

ب) حدود دو قرن بعد از رسمیت یافتن دین مسیحیت در قلمرو امپراتوری روم، تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری رومیان تعیین شد.

ج) حدود ۱۰۰۰ سال بعد از رسمیت یافتن دین مسیحیت در روم، پاپ گرگوار سیزدهم، به کمک منجمان، گاه‌شماری مسیحیان را اصلاح کرد.

د) امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه‌شماری رومی براساس گاه‌شماری بابلی اصلاح شود.

(۱) «ب» - «ج»

(۲) «ب» - «د»

(۳) «الف» - «ب»

(۴) «الف» - «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

تاریخچهٔ گاه‌شماری در روم

تا سال ۴۶ ق. م.: نبود گاه‌شماری دقیق

سال ۴۶ ق. م.: اصلاح گاه‌شماری رومی براساس گاه‌شماری مصری به دستور ژولیوس سزار

دو قرن پس از رسمیت یافتن دین مسیحیت در قلمرو امپراتوری روم (یعنی سال ۵۲۵ م.): تعیین تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری رومیان (مسیحیان)

حدود ۱۰۰۰ سال بعد از ۵۲۵ م.: اصلاح مجدد گاه‌شماری مسیحیان توسط پاپ گرگوار سیزدهم و به کمک منجمان

گاه‌شماری مسیحی، امروزه به نام گاه‌شماری میلادی شناخته می‌شود.

بررسی موارد نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ج) حدود دو قرن پس از آن‌که امپراتوری روم دین مسیحیت را رسمیت بخشید، در سال ۵۲۵ م. تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری

رومیان (مسیحیان) تعیین شد. حدود ۱۰۰۰ سال بعد از قرارداد تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه‌شماری (نه حدود ۱۰۰۰ سال بعد از

رسمیت یافتن دین مسیحیت در روم)، پاپ گرگوار سیزدهم، به کمک منجمان، بار دیگر گاه‌شماری مسیحیان را اصلاح کرد.

د) رومیان در آغاز، گاه‌شماری دقیقی نداشتند؛ به همین دلیل در سال ۴۶ ق. م. امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه‌شماری

رومی براساس گاه‌شماری مصری اصلاح شود.

کدام مورد درباره گاه‌شماری در تاریخ ایران درست است؟

- (۱) در دوره اشکانیان، گاه‌شماری‌های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود.
- (۲) گاه‌شماری هجری قمری که از سال ۱۳۰۴ ش. در ایران رسمیت یافت، براساس گاه‌شماری جلالی تنظیم شده است.
- (۳) در ایران دوران اسلامی، گاه‌شماری هجری خورشیدی به عنوان گاه‌شماری اصلی در این کشور رایج شد.
- (۴) محتوای کتاب‌های تاریخی عصر هخامنشی نشان می‌دهند که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو این سلسله رواج داشته است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه (۲): گاه‌شماری هجری خورشیدی که از سال ۱۳۰۴ ش. در ایران رسمیت یافت، براساس گاه‌شماری جلالی تنظیم شده است.
- گزینه (۳): در ایران دوران اسلامی گاه‌شماری هجری قمری رایج شد، اما در کنار آن گاه‌شماری‌های دیگری مانند یزدگردی، جلالی، دوازده حیوانی و هجری خورشیدی نیز رواج یافت.
- گزینه (۴): محتوای سنگ‌نوشته‌های بیستون و تخت جمشید نشان می‌دهند که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است، اما ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند.
- گاه‌شماری اوستایی هم در دوره اشکانیان و هم در دوره ساسانیان رواج داشت.

نکته

کدام مورد درباره گاه‌شماری در تاریخ ایران، درست است؟

(سؤال ۱۰ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

- (۱) افزودن اندرگاه به آخر ماه دوازدهم در یکی از گاه‌شماری‌های دوره اشکانی معمول بود.
- (۲) در دوره اشکانی، استفاده از گاه‌شماری قمری - خورشیدی متروک شد.
- (۳) با سقوط هخامنشیان، گاه‌شماری بابلی برای همیشه کنار گذاشته شد.
- (۴) گاه‌شماری جلالی در سال ۱۳۰۴ شمسی ابداع شد و رسمیت یافت.

کنکور

کدام گزینه به ترتیب، مطالبی دربارهٔ مراحل اول تا سوم کار باستان‌شناسان ارائه می‌دهد؟

(۱) یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان که نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است. - باستان‌شناسان به کتاب‌های تاریخی و سفرنامه‌ها رجوع می‌کنند. - باستان‌شناسان از طریق مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون، روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهند.

(۲) باستان‌شناسان به کتاب‌های تاریخی و سفرنامه‌ها رجوع می‌کنند. - یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان که نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است. - باستان‌شناسان با مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف، می‌کوشند سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک کنند.

(۳) باستان‌شناسان از روش‌های الکترومغناطیسی که قابلیت زیادی در نقشه‌برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه‌ها و آثار باستانی دارند، استفاده می‌کنند. - باستان‌شناسان در این مرحله نقشهٔ بناهای کشف‌شده را مشخص می‌کنند. - یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان که نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است.

(۴) باستان‌شناسان از طریق مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون، روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهند. - باستان‌شناسان در این مرحله نقشهٔ بناهای کشف‌شده را مشخص می‌کنند. - باستان‌شناسان از روش‌های الکترومغناطیسی که قابلیت زیادی در نقشه‌برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه‌ها و آثار باستانی دارند، استفاده می‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

ترتیب مراحل کار باستان‌شناسان

(۱) شناسایی و کشف، (۲) حفاری، (۳) استخراج و تنظیم اطلاعات

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مرحلهٔ دوم - مرحلهٔ اول - مرحلهٔ سوم

گزینهٔ (۳): مرحلهٔ اول - مرحلهٔ دوم - مرحلهٔ دوم

گزینهٔ (۴): مرحلهٔ سوم - مرحلهٔ دوم - مرحلهٔ اول

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نخستین و دومین گام کار باستان‌شناسان را ذکر کنید.

(سؤال ۹ قسمت الف) - امتحان نهایی فرورد ۱۴۰۳

در کدام گزینه به دلایل سودمندی باستان‌شناسی برای مورخان اشاره شده است؟

- (۱) عدم کفایت منابع غیرمکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - محدودیت موضوعات بررسی شده در منابع غیرمکتوب
- (۲) عدم کفایت منابع مکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - کفایت موضوعات بررسی شده در منابع غیرمکتوب
- (۳) عدم کفایت منابع غیرمکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - کفایت موضوعات بررسی شده در منابع مکتوب
- (۴) عدم کفایت منابع مکتوب برای شناخت کامل دوره‌های تاریخی - محدودیت موضوعات بررسی شده در منابع مکتوب

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

باستان‌شناسی به مطالعه دوره‌های تاریخی کمک فراوان کرده است. منابع مکتوب برای شناخت کامل این دوره‌ها، مخصوصاً اوایل آن، کافی نیستند (عدم کفایت منابع مکتوب). از سوی دیگر، بیشتر اطلاعات منابع مکتوب مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است (محدودیت موضوعات بررسی شده در منابع مکتوب)؛ بنابراین کاوش‌های باستان‌شناسی و یافته‌های علمی باستان‌شناسان به مورخان کمک زیادی می‌کند که ابعاد مختلف زندگی اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی جوامع در دوره‌های تاریخی مختلف را بهتر بشناسند.

در کدام گزینه شهر محل قرارگیری موزه‌ها به درستی عنوان شده‌اند؟

- (۱) آرمیتاژ: سن پترزبورگ - متروپولیتن: نیویورک - بریتانیا: پاریس
- (۲) لوور: پاریس - بریتانیا: لندن - متروپولیتن: سن پترزبورگ
- (۳) آرمیتاژ: سن پترزبورگ - متروپولیتن: نیویورک - لوور: پاریس
- (۴) لوور: پاریس - بریتانیا: سن پترزبورگ - متروپولیتن: نیویورک

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبفث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بسیاری از آثار باستانی ایران در موزه‌های لوور در پاریس، بریتانیا در لندن، آرمیتاژ در سن پترزبورگ روسیه و متروپولیتن در نیویورک نگهداری می‌شوند.

توضیحات ارائه شده درباره کدام مفاهیم، نادرست است؟

- الف) باستان‌شناسی: علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسان‌ها و جوامع می‌پردازد.
- ب) آثار باستانی و تاریخی: به تمامی اشیاء، ابزارها، بناها و مکان‌هایی می‌گویند که ساخته دست بشر و محصول اندیشه او هستند.
- ج) جغرافیای تاریخی: به مطالعه فرهنگ انسان‌ها و جوامع و سرزمین‌های مختلف در گذشته می‌پردازد و تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای مختلف مطالعه می‌کند.
- د) مکان باستانی: به جاهایی که باستان‌شناسان در آن‌جا آثار باستانی و تاریخی را مطالعه و در مواردی کشف می‌کنند، گفته می‌شود.

(۱) «الف» - «ج»

(۲) «الف» - «د»

(۳) «ب» - «د»

(۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲ و ۳

درسی Box

به تفاوت تعاریف و اهداف این دو علم دقت کنید.

تاریخ: علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند.

باستان‌شناسی: علمی است که آثار باستانی و تاریخی را به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسان‌ها و جوامع گذشته بررسی می‌کند.

هدف تاریخ: آگاهی از زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه‌های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی، حقوقی و هنری می‌شود.

هدف باستان‌شناسی: شناخت انسان و پژوهش در فرهنگ او

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) باستان‌شناسی: علمی است که آثار باستانی و تاریخی را به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسان‌ها و جوامع گذشته بررسی می‌کند.

ج) جغرافیای تاریخی به مطالعه مناطق و سرزمین‌های مختلف در گذشته می‌پردازد و تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای تاریخی مانند شکل‌گیری تمدن‌ها، مهاجرت‌ها، پیروزی‌ها و شکست‌ها، برپایی سکونتگاه‌ها و شهرها و ایجاد و گسترش راه‌ها و ... مطالعه می‌کند.

مکان باستانی و محوطه باستانی در کتاب درسی به یک معنی به کار برده شده‌اند.

کدام مورد جاهای خالی در عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها در هر مکان به صورت ادامه دارد و سبب می‌شود.»

۱) جریانی پیوسته در مکان - تبدیل محیط طبیعی به محیط جغرافیایی

۲) ترکیبی یا کل‌نگری - تغییر شکل مکان‌ها

۳) ترکیبی یا کل‌نگری - تبدیل محیط طبیعی به محیط جغرافیایی

۴) جریانی پیوسته در مکان - تغییر شکل مکان‌ها

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

● **پدیده:** به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد گفته می‌شود که می‌تواند عوارض طبیعی یا انسان ساخت باشد.

● **مکان:** بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل معینی انجام می‌شود که آن را مکان می‌نامند.

در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند.

روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه دلیل مناسبی برای عبارت زیر است؟

«شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.»

- ۱) جغرافیا با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کند.
- ۲) جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند.
- ۳) جغرافیا علم مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان است.
- ۴) جغرافیا به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی آشنا شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از آن‌جا که جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست، پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): دید ترکیبی یا کل‌نگری یعنی مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان.

گزینه ۳): تعریف جغرافیا از دیدگاه اراتوستن دانشمند یونانی را بیان می‌کند و به صورت سؤال ارتباطی ندارد.

گزینه ۴): جغرافیا به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود.

محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.

نکته

الف) شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی با دانش جغرافیا ممکن است. (سؤال ۱ (قسمت الف) - امتحان نهایی فرداد ۱۴۰۳)

امتحان نهایی

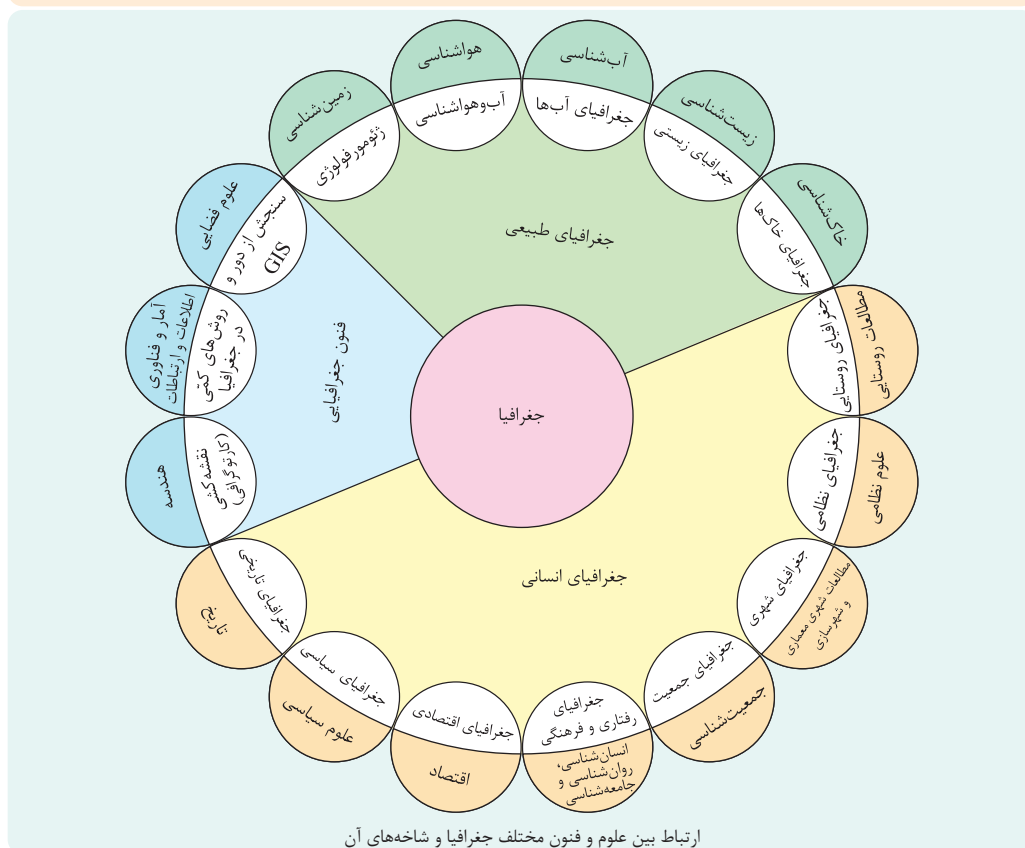
اشتراک علوم و فنون مختلف و ارتباط آن‌ها با «علم جغرافیا» در کدام شکل نمایش داده شده است؟

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

ارتباط بین علوم و فنون مختلف جغرافیا و شاخه‌های آن

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست؛ نشان‌دهنده این است که علوم فضایی و سنجش از دور زیرمجموعه فنون جغرافیایی هستند که کاملاً اشتباه است. چرا؟ به این دلیل که علوم فضایی از علوم مرتبط با GIS و سنجش از دور است که این دو زیرمجموعه فنون جغرافیایی هستند.

گزینه (۲): نادرست؛ نشان‌دهنده این است که GIS زیرمجموعه سنجش از دور است. در حالی که این‌گونه نیست و این دو رشته مجزا از یکدیگر هستند.

گزینه (۳): درست؛ نشان‌دهنده این است که GIS و کارتوگرافی هر دو فنون جغرافیایی هستند.

گزینه (۴): نادرست؛ نشان‌دهنده این است که علوم فضایی و هندسه زیرمجموعه فنون جغرافیایی هستند که کاملاً اشتباه است؛ زیرا این دو علم با فنون جغرافیایی مرتبط هستند.

- علم مرتبط با هر یک از مثال‌ها در مقابل کدام یک به درستی بیان شده است؟
- (الف) منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد: اقتصاد
- (ب) با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، دما ۶ درجه کاهش می‌یابد: آب‌وهواشناسی
- (ج) جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات جغرافیایی: آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات
- (د) ارتباط فعالیت‌های اقتصادی با دریا در شهرهای شمالی: جغرافیای اقتصادی
- (ه) در معماری شهرهای مرکزی ایران از بادگیر استفاده می‌شود: آب‌وهواشناسی
- (۱) الف - ب
- (۲) ج - د - ه
- (۳) ب - د
- (۴) الف - ج - د

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (الف) منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد: جغرافیای اقتصادی
- (ب) با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع دما ۶ درجه کاهش می‌یابد: هواشناسی
- (ج) جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات جغرافیایی: آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات
- (د) ارتباط فعالیت‌های اقتصادی با دریا در شهرهای شمالی: جغرافیای اقتصادی
- (ه) در معماری شهرهای مرکزی ایران از بادگیر استفاده می‌شود: آب‌وهواشناسی

علم جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر استفاده می‌کند و با یک دید همه‌جانبه بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها انجام می‌دهد.

نکته

۶۵ با توجه به شکل‌های داده‌شده، کدام گزینه درست است؟

(ب)

(الف)

- ۱) شکل (الف) برخلاف شکل (ب) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است.
- ۲) شکل (الف) همانند شکل (ب) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازهاست.
- ۳) شکل (الف) همانند شکل (ب) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است.
- ۴) شکل (الف) برخلاف شکل (ب) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازهاست.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به دو گونه است:

الف) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

ب) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

شکل (الف) نمایش قطع بی‌رویه درختان جنگلی در مازندران را نشان می‌دهد که ناشی از نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است و شکل (ب) کشاورزی و رفع نیاز را در گیلان نمایش می‌دهد که حکایت از درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازهاست.

شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست؛ پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام مورد ارتباط سؤالات کلیدی در جغرافیا را با متن زیر که به «بررسی تشدید بیابان‌زایی» می‌پردازد، به ترتیب از «الف» تا «د» به درستی مطرح کرده است؟

«تداوم خشکسالی‌ها در سال‌های اخیر در پی تخریب پوشش گیاهی و برداشت بی‌رویه آب در جنوب ایران موجب شده است که خاک به تدریج فرسایش یابد، قابلیت کشاورزی خود را از دست بدهد و در نهایت پدیده بیابان‌زایی تشدید شود.»

الف) چه چیزی؟

ب) چه کسانی؟

ج) چرا؟

د) چه‌طور؟

۱) تشدید بیابان‌زایی - تخریب پوشش گیاهی - از دست رفتن قابلیت کشاورزی خاک - فرسایش خاک

۲) بیابان‌زایی - برداشت بی‌رویه آب - تخریب پوشش گیاهی - از دست رفتن قابلیت کشاورزی خاک

۳) تشدید بیابان‌زایی - برداشت بی‌رویه آب - تداوم خشکسالی‌ها - فرسایش خاک

۴) بیابان‌زایی - تخریب پوشش گیاهی - فرسایش خاک - تداوم خشکسالی‌ها

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

نکته	هدف سؤال	سؤالات کلیدی در پژوهش جغرافیا
رکن اساسی جغرافیا	محل وقوع پدیده جغرافیایی	کجا
باید بفهمیم چه پدیده‌ای در حال رخ دادن است.	شناسایی ماهیت پدیده	چه چیز
بررسی علت‌های طبیعی یا انسانی پدیده	علت بروز پدیده	چرا
بررسی زمان یا دوره بروز پدیده	زمان وقوع پدیده	چه‌موقع
بررسی روابط متقابل انسان و محیط	افراد یا گروه‌های درگیر با پدیده یا فعالیت‌ها و برنامه‌های انسانی مؤثر در پدیده	چه کسی یا چه کسانی
بررسی مراحل و زمینه‌های ایجاد پدیده	سیر تکوین و روند شکل‌گیری پدیده	چه‌طور

الف) باید ببینیم چه اتفاقی افتاده یا چه پدیده‌ای رخ داده است. «تشدید بیابان‌زایی» یا «بیابان‌زایی» پدیده مورد نظر است؛ پس مورد اول هر چهار گزینه درست است.

ب) باید ببینیم چه کسانی یا کدام فعالیت‌های انسانی در این پدیده اثر داشته است. در متن سؤال از افراد خاصی صحبت نمی‌شود، اما برخی برنامه‌های انسانی که در کنار عوامل دیگر منجر به وقوع این پدیده شده آمده است: «تخریب پوشش گیاهی» و «برداشت بی‌رویه آب»؛ پس مورد سوم همه گزینه‌ها درست است.

ج) حال باید ببینیم علت اصلی وقوع پدیده چیست. علت اصلی پدیده بیابان‌زایی «تداوم خشکسالی‌ها» است که در کنار فعالیت‌های انسانی منجر به وقوع آن شده است.

د) در پاسخ به سؤال «چه‌طور» باید روند و مسیر به وجود آمدن پدیده بیابان‌زایی را بررسی کنیم. تداوم خشکسالی‌ها در کنار فعالیت‌های انسانی موجب شده «خاک فرسایش یابد» و «قابلیت کشاورزی خود را از دست بدهد» و در نتیجه پدیده بیابان‌زایی اتفاق بیفتد یا تشدید شود.

گاهی وقت‌ها دانش‌آموزان در تشخیص سؤال‌های «چرا» و «چه‌طور» گیج می‌شوند. برای این‌که این دو را بهتر بفهمید، به این نکته توجه کنید:

سؤال «چرا» به علت اصلی یک پدیده اشاره می‌کند؛ یعنی می‌پرسد: چرا این اتفاق افتاد؟

سؤال «چه‌طور» به مراحل و روند شکل‌گیری پدیده می‌پردازد؛ یعنی می‌پرسد: «این اتفاق چه‌طور به وجود آمد؟»

چرا = علت اصلی

چه‌طور = مراحل و روندی که پدیده را به وجود آورده

کدام مورد، ارتباط سؤالات کلیدی در جغرافیا را با متن زیر، به ترتیب از «الف» تا «د»، به درستی مطرح کرده است؟

(سؤال ۱۱۹ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

«از جمله مشکلات کشورهای پیرامون، این است که کشورهای مرکز گاهی با روش‌های مختلف، افراد با استعداد و متخصص یا به اصطلاح مغزهای متفکر را از کشورهای پیرامون به خود جذب می‌کنند.»

الف) «کجا»، این پدیده در کدام مکان اتفاق افتاده است؟

ب) «چه چیز»، چه چیزی اتفاق افتاده است؟

ج) «چرا»، علت وقوع این پدیده چیست؟

د) «چه‌طور»، زمینه‌های به وجود آمدن این پدیده چیست؟

- ۱) کشورهای پیرامون - وابستگی به واردات کالاهای صنعتی - پرورش و پرداخت هزینه افراد متخصص - کمبود نیروی کار ماهر به دلیل جذب آن‌ها توسط کشورهای مرکز
- ۲) کشورهای پیرامون - عدم شرایط توسعه صنعتی - کمبود نیروی کار ماهر و متخصص - پرورش و پرداخت هزینه افراد متخصص و جذب آن‌ها توسط کشورهای مرکز
- ۳) کشورهای مرکز - تولیدکننده مواد اولیه - جذب نیروی کار متخصص - پرورش و پرداخت هزینه افراد متخصص و جذب آن‌ها در کشورهای پیرامون
- ۴) کشورهای مرکز - صادرکننده مواد خام - پرورش و پرداخت هزینه رشد و تحصیل افراد متخصص - جذب افراد با استعداد و مغزهای متفکر

در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر در افزایش ریزگردها در جنوب ایران» موارد زیر مطرح شده است. در این میان کدام گزینه به مطالب درستی اشاره کرده است؟

- الف) به نظر می‌رسد عامل افزایش این پدیده طبیعی، بادهایی باشد که از سمت عربستان به ایران می‌وزد.
ب) تداوم خشکسالی در خطه جنوب ایران به خصوص استان خوزستان عامل افزایش این پدیده بوده است.
۱) اگر «الف» مرحله اول و «ب» نتیجه‌گیری باشد، لازم است قبل از این دو، پژوهش دیگر محققان مطالعه شود.
۲) اگر «الف» فرضیه و «ب» مرحله آخر باشد، لازم است حد فاصل این دو، پژوهش دیگر محققان مطالعه شود.
۳) اگر «ب» نتیجه‌گیری و «الف» فرضیه باشد لازم است قبل از این دو، پژوهش دیگر محققان مطالعه شود.
۴) اگر «الف» مرحله اول و «ب» نتیجه‌گیری باشد، لازم است حد فاصل این دو، اهمیت پژوهش بررسی شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

هر تحقیق و پژوهش علمی مراحل دارد من جمله جغرافیا:

- ۱) طرح سؤال و بیان مسئله
- ۲) تدوین فرضیه
- ۳) جمع‌آوری اطلاعات
- ۴) پردازش اطلاعات
- ۵) نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

ترتیب مراحل بسیار مهم است.

۱) گام اول: بیان مسئله:

از نام این مرحله مشخص است ما با یک سؤال طرفیم که در ذهن پژوهشگر برای شناخت محیط اطرافش ایجاد شده است.

ویژگی‌های یک مسئله علمی واضح و روشن باشد.

عبارات خبری و کلی نباشد.

- پژوهش دیگر محققان بررسی شود. (بررسی سابقه و پیشینه تحقیق)
- در این مرحله اهمیت پژوهش مشخص شود.
- مشخص می‌شود که آیا کسی دیگر قبلاً جواب این سؤال را ارائه کرده یا نه؟

۲) گام دوم: تدوین فرضیه:

همان‌طور که از نامش پیداست، یک فرض (حدس - گمان) است.

این حدس و گمان (فرضیه) در پاسخ به بیان مسئله است.

فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد (هر چه علم محقق بیشتر باشد حدس و فرضیه او می‌تواند علمی‌تر و اندیشمندانه‌تر باشد).

۳) گام سوم: جمع‌آوری اطلاعات:

- دو روش اصلی
- الف) روش کتابخانه‌ای
 - مورد استفاده در تمامی پژوهش‌ها
 - منابع: سالنامه‌ها - نقشه‌ها - تصاویر
 - ب) روش میدانی
 - مراجعه مستقیم به مکان مورد مطالعه و یا افراد
 - پرسش‌نامه
 - استفاده از ابزارهایی مثل مصاحبه
 - مشاهده

۴ گام چهارم: پردازش اطلاعات

- زمان انجام: پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات
- اقدامات اصلی:

حذف اطلاعات غیرضروری

نگهداری اطلاعات مرتبط با موضوع تحقیق

تجزیه و تحلیل داده‌ها

۵ گام آخر (پنجم): نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها:

دستیابی به پاسخ مسئله

تأیید یا رد فرضیه (فرضیه‌ها) با ذکر دلایل علمی و منطقی

عبارت «الف» یک فرضیه است؛ زیرا حاوی یک کلمه کلیدی برای تشخیص است.

کلمات کلیدی تشخیص فرضیه: به نظر می‌رسد - ممکن است - شاید و ...

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

هر عبارتی که به طور قطعی بیان نشود و همراه با حدس و گمان باشد در ساختار فرضیه گنجانده می‌شود، پس این عبارت یک فرضیه گام دوم یک پژوهش است. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

عبارت «ب» نشان‌دهنده نتیجه‌گیری است، چراکه با لحنی قطعی و خبری بیان شده و فاقد هرگونه حدس یا گمان است.

این عبارت را می‌توان پاسخی علمی نیز دانست، زیرا در آن دلیل منطقی و مستند علمی برای پاسخ به مسئله ارائه شده است.

دلیل علمی: تداوم خشکسالی (البته وزش بادهای عربستان به سمت غرب ایران نیز می‌تواند یکی از عوامل علمی در شکل‌گیری

این پدیده باشد، اما نکته مهم در این‌جا، تمرکز بر علت تشدید پدیده است، نه صرفاً چگونگی پیدایش اولیه آن)

مطالعه پژوهش دیگر محققان و بررسی اهمیت پژوهش مربوط به مرحله اول تحقیق است. با این توصیف این دو کار علمی باید

قبل از تدوین فرضیه و نتیجه‌گیری مسلماً انجام شود. (رد گزینه (۴))

در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر در افزایش جمعیت شهر کرج» موارد زیر مطرح شده است. در این میان، کدام

(سؤال ۱۴ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

گزینه به مطالب درستی اشاره دارد؟

الف) بین تقاضای نیروی کار در شهر کرج و جذب جمعیت در آن، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد.

ب) به نظر می‌رسد وجود زمینه‌های مناسب اشتغال، عامل افزایش جمعیت در شهر کرج است.

۱) در صورتی که «ب» فرضیه و «الف» نتیجه‌گیری باشد، لازم است حد فاصل این دو گام، اقداماتی مانند حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط، انجام شود.

۲) در صورتی که «ب» فرضیه و «الف» نتیجه‌گیری باشد، لازم است حد فاصل این دو گام، سابقه و پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران بررسی شود.

۳) در صورتی که «ب» نتیجه‌گیری و «الف» فرضیه باشد، ضروری است پیش از این دو گام، اطلاعات مورد نیاز از مکان مورد مطالعه، جمع‌آوری شود.

۴) در صورتی که «ب» نتیجه‌گیری و «الف» فرضیه باشد، ضروری است پیش از این دو گام، ابتدا جمع‌آوری اطلاعات و سپس پردازش آن انجام شود.

کنکور

- در کدام گزینه به ترتیب عبارتی در خصوص سه گام آخر (سوم، چهارم و پنجم) مراحل پژوهش در جغرافیا آمده است؟
- الف) ارائه پیشنهاد و راهکار حاصل از تحقیق به سازمان مدیریت بحران استان برای کنترل بحران و آرونگی دما
ب) گفت‌وگو با پزشکان متخصص درباره تأثیر این بحران بر سلامت شهروندان
ج) تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از گزارش‌های پزشکی برای شناسایی الگوهای تأثیر آلودگی بر سلامت شهروندان
- (۱) ج - ب - الف
(۲) ب - ج - الف
(۳) ج - الف - ب
(۴) الف - ج - ب

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

ارائه راه‌حل و پیشنهاد مربوط به مرحله آخر یعنی نتیجه‌گیری است، پس عبارت «الف» بیانگر گام آخر تحقیق است. (رد گزینه ۳)

در مرحله چهارم یعنی پردازش داده‌ها گفتیم که پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات، مرحله پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می‌شود؛ پس عبارت «ج» مربوط به مرحله چهارم است. (رد گزینه‌های ۱) و ۳)

عبارت «ب» مربوط به یکی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات، یعنی روش میدانی است؛ زیرا از مصاحبه و گفت‌وگو استفاده شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

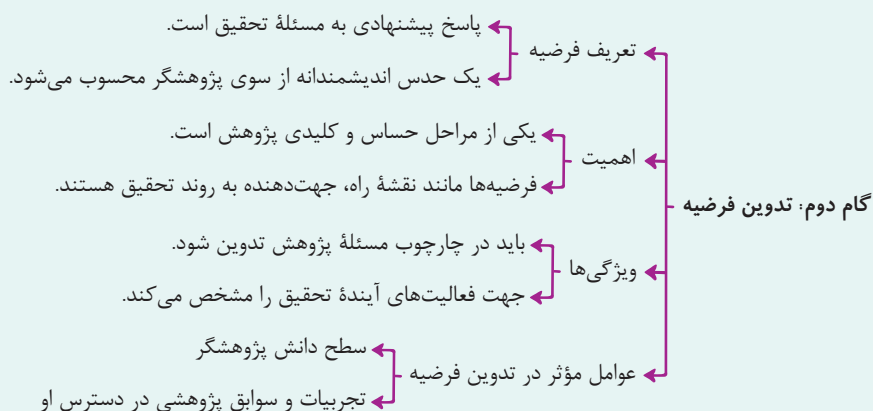
در کدام گزینه با توجه به عبارت زیر گام دوم پژوهش جغرافیایی به درستی تدوین شده است؟
«آلودگی دریاها در چرخه اکوسیستم اختلال ایجاد می‌کند.»

- (۱) چه عواملی نقش قابل توجهی در ایجاد آلودگی دریاها دارد؟
- (۲) دخل و تصرف زیاد انسان در ایجاد این اختلال اکوسیستمی کاملاً مشهود است.
- (۳) افزایش روزافزون ورود زباله‌های صنعتی به دریاها ممکن است باعث ایجاد این اختلال شده باشد.
- (۴) تأثیر چرخه طبیعی دریا در بروز این اختلال را می‌توان منتفی دانست.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): نادرست؛ به صورت یک سؤال مطرح شده، پس یک بیان مسئله است و بیان مسئله گام اول یک پژوهش است.
- گزینه (۲): نادرست؛ به صورت یک گزاره قطعی مطرح شده است، پس یک نتیجه‌گیری و مربوط به گام پنجم پژوهش است.
- گزینه (۳): درست؛ به صورت یک حدس و فرض تدوین شده است، پس یک فرضیه و مربوط به گام دوم پژوهش است.
- گزینه (۴): نادرست؛ به رد یک فرضیه اشاره دارد، در حالی که این اقدام، مربوط به مرحله پنجم پژوهش یعنی نتیجه‌گیری است، چراکه در این مرحله، فرضیه‌ها تأیید یا رد می‌شوند؛ بنابراین گزینه (۴) بیانگر گام پنجم است.

متن زیر به «روند تغییر روش‌های نوین آبیاری محصولات کشاورزی» اشاره دارد. با توجه به آن کدام گزینه به ترتیب سؤالات کلیدی را تدوین کرده است؟

«افزایش دمای جهانی موجب کاهش بارندگی در مناطق استوایی شده است، به گونه‌ای که کشاورزان برای جبران این مشکل، به روش‌های جدید آبیاری روی آورده‌اند.»

- (۱) چه‌طور - چرا - چه چیز
- (۲) چرا - چه چیز - چه‌طور
- (۳) چه چیز - چرا - چه‌طور
- (۴) چه‌طور - چه چیز - چرا

مشاوره: روش یادگیری پیشنهادی برای درک بهتر سؤالات کلیدی: تکنیک «داستان‌سازی»
 به پدیده جغرافیایی انتخاب کن (مثل مهاجرت، فرسایش خاک، یا گسترش شهرها) و با همین ۶ سؤال برایش به داستان‌باز. مثلاً درباره فرسایش خاک: کجا؟ در مناطق کوهستانی شمال ایران چه چیزی؟ فرسایش شدید خاک چرا؟ به خاطر جنگل‌زدایی و بارندگی شدید چه‌وقت؟ در سال‌های اخیر چه کسانی؟ کشاورزان، دامداران و سیاست‌گذاران چه‌طور شد که به این وضعیت رسید؟ اول درختان قطع شدن، بعد بارون شدید اومد، خاک بدون پوشش گیاهی شسته شد، شیب زمین باعث سرعت آب شد و کم‌کم خاک از بین رفت. یعنی به روند علت معلولی طی شد که به فرسایش ختم شد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

در متن مورد نظر، پدیده‌ای که قرار است مورد بررسی قرار گیرد به صورت صریح بیان شده است: «تغییر روش‌های آبیاری محصولات کشاورزی». این موضوع به «ماهیت پدیده» اشاره دارد و در قالب پرسش «چه چیزی؟» قابل تحلیل است. (رد گزینه (۳)) پرسش «چه‌طور؟» به بررسی زمینه‌ها و عوامل اولیه شکل‌گیری پدیده می‌پردازد و در واقع ناظر بر منشأ آن است. در این متن، افزایش دمای جهانی به عنوان منشأ تغییرات در روش‌های آبیاری معرفی شده است. (رد گزینه (۲)) در ادامه، پرسش «چرا؟» که معمولاً پس از روشن‌شدن منشأ پدیده مطرح می‌شود، به علت وقوع آن می‌پردازد. مطابق با متن، کاهش بارندگی به عنوان پیامد افزایش دمای جهانی، علت اصلی بروز تغییر در روش‌های آبیاری عنوان شده است. (رد گزینه (۴))

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام سؤال کلیدی در جغرافیا، به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده‌ها می‌پردازد؟

(سؤال ۳ (قسمت الف) - امتحان نهایی فردا ۱۴۰۳)

(۱) چرا	(۲) چه‌موقع
(۳) چه چیز	(۴) چه‌طور

کدام گزینه درباره مغالطه‌ها قابل پذیرش است؟

- (۱) توسط ذهن منطق‌دانان طراحی شده‌اند.
- (۲) با مطالعه دانش منطق از آن‌ها رها می‌شویم.
- (۳) تعریف‌ها و استدلال‌هایی با ظاهر نادرست‌اند.
- (۴) ممکن است از دچار شدن به آن‌ها آگاه نباشیم.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

- هدف منطق جلوگیری از خطای اندیشه است.
- به هرگونه خطای اندیشه در منطق، مغالطه یا سفسطه گفته می‌شود.
- مغالطات ممکن است به صورت عمدی یا غیرعمدی رخ دهند.
- (۱) بررسی انواع خطاهای ذهن ← راه‌های جلوگیری از خطاهای ذهن را نشان دهند.
- (۲) دسته‌بندی انواع خطاهای ذهن ← منطق‌دانان کوشیده‌اند با

مغالطات ممکن است به صورت عمدی یا غیرعمدی رخ دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): منطق‌دانان قواعد اندیشه و خطاهای ذهن را کشف می‌کنند و توضیح می‌دهند، نه این‌که آن‌ها را ابداع کنند!

گزینه (۲): منطق هیچ‌گاه نمی‌تواند همه خطاهای ذهن را از بین ببرد و همواره احتمال خطا وجود دارد.

گزینه (۳): مغالطه‌ها ممکن است در ظاهر درست به نظر بیایند، اما محتوایی غلط و نادرست دارند که انسان را به اشتباه می‌اندازد.

این‌که منطق‌دانان راه‌های جلوگیری از مغالطات را نشان می‌دهند و این‌که هدف دانش منطق جلوگیری از خطای اندیشه است، به این معنا نیست که ما با منطق دیگر به دام مغالطات و خطاهای ذهن نمی‌افتیم. ما هیچ‌وقت از خطاهای ذهن مبرا و مصون نیستیم. چه دانستن و چه به کار بستن منطق، تنها از احتمال رخ دادن خطا می‌کاهد، ولی هیچ‌گاه از تمام خطاهای اندیشه جلوگیری نمی‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کدام گزینه دربارهٔ ضرورت یادگیری دانش منطق صحیح است؟

- (۱) ما انسان‌ها گاهی در معرض خطاهای اندیشه یا همان مغالطات هستیم.
- (۲) ضرورت دانش منطق برای کاستن از مغالطات، فقط به دانشمندان اختصاص ندارد.
- (۳) در صورت مطالعهٔ دانش منطق، می‌توانیم با فکر کردن و اندیشیدن زندگی کنیم.
- (۴) همهٔ انسان‌ها ذاتاً با دانش منطق آشنا هستند و در طول زندگی آن را فرامی‌گیرند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

همهٔ ما انسان‌ها در معرض خطاهای ذهن هستیم ← پس دانستن منطق برای همهٔ انسان‌ها لازم است.

زیرا ← همهٔ ما با فکر کردن و اندیشیدن زندگی می‌کنیم و منطق علم درست‌اندیشیدن است.

(البته همهٔ انسان‌ها برای یادگیری منطق اقدام نمی‌کنند و اکثر انسان‌ها منطق نمی‌دانند. ما این‌ها داریم دربارهٔ ضرورت یادگیری این علم صحبت می‌کنیم.)

● منطق‌دانان قواعدی را که باید رعایت کنیم مشخص کرده‌اند تا دچار خطای فکر (مغالطه) نشویم.

دانستن و فراگیری دانش منطق برای همهٔ انسان‌ها لازم است، نه فقط برای دانشمندان و فیلسوفان.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ما انسان‌ها همواره در معرض خطای اندیشه یا همان مغالطه هستیم.

گزینهٔ (۳): ما انسان‌ها ذاتاً فکر می‌کنیم و براساس فکر کردن و اندیشیدن زندگی می‌کنیم، حتی اگر منطق نخوانده باشیم.

گزینهٔ (۴): دانش منطق و اصطلاحات آن ذاتی نیستند و بدون مطالعه با دانش منطق آشنا خواهیم شد. آن‌چه انسان ذاتاً می‌داند، نحوهٔ فکر کردن است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ۱) منطق همانند سیستم‌های کنترلی خودرو است که باعث حرکت آن رو به جلو می‌شوند.
- ۲) منطق علمی کاربردی است که مهارت و تبحر در آن نیازمند تمرین و تکرار است.
- ۳) بدون به کار بستن علم منطق نمی‌توانیم خطاهای اندیشه را دقیق‌تر و سریع‌تر بیابیم.
- ۴) منطق به محتوای علوم کاری ندارد، همانند شاقول بنایی که آجرها را در اختیار ما نمی‌گذارد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

● کاربردی بودن دانش منطق به این معناست که اگر به دنبال تبحر و مهارت در دانش منطق هستیم باید به آن عمل کرده و آن را به کار ببندیم. مهارت و تسلط منطقی منوط به تمرین و تکرار است و با صرف مطالعهٔ منطق نمی‌توانیم منطق‌دان ماهر باشیم.

● ابزاری بودن دانش منطق به این معناست که منطق با صورت و فرم دانش علوم و قواعد صوری اندیشه سروکار دارد، نه با محتوای علوم. برای مثال منطق نمی‌آید کشف کند «آب در ۱۰۰ درجه می‌جوشد» و آن را در اختیار علم تجربی قرار دهد. محتوای دانش توسط خود علوم کشف می‌شود. منطق می‌آید و قوانین اندیشه را بررسی می‌کند.

● کتاب درسی منطق را «از جهت کاربردی بودن» به دو چرخه سواری تشبیه کرده است که باید به صورت عملی فرا گرفته شود و «از جهت ابزاری بودن» به دو چیز تشبیه کرده است: ۱) «سیستم‌های کنترلی خودرو» که فقط اطلاعات خودرو را به ما نشان می‌دهند و اعلام هشدار می‌کنند، اما باعث حرکت خودرو نمی‌شوند. ۲) «شاقول بنایی» که باعث پدید آمدن بنای فکری محکمی می‌گردد، اما مصالح و مواد بنا را باید از جایی دیگر تأمین کرد.

پاسخ خیلی تشریحی

منطق به محتوای علوم نمی‌پردازد و باعث پیشبرد آن نمی‌شود، بلکه صرفاً قوانین اندیشه را بازگو کرده و نسبت به خطاها هشدار می‌دهد؛ همانند سیستم‌های کنترلی خودرو که در برابر موانع و مشکلات به ما هشدار می‌دهند ولی خود باعث حرکت خودرو نمی‌شوند.

منطق باعث پیشبرد محتوای علوم و ایجاد مواد لازم برای توسعهٔ آن‌ها نمی‌شود. منطق قوانین فکر را بررسی می‌کند و از این جهت ابزاری در خدمت سایر دانش‌هاست. این مورد را شاید بتوان وجه ممیز و خصیصهٔ دانش منطق به شمار آورد.

گول نخوری

همه موارد زیر به واسطه فرایند استدلال روشن می شوند، به جز

- (۱) تأثیر عادات شخصی بر موفقیت شغلی
(۲) نیازمندی درمان سرطان به شیمی درمانی
(۳) ارتباط بین عرضه و تقاضا در اقتصاد
(۴) مفاهیم استعلایی در قوه فاعله انسان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

اقسام علم:

درس Box

(۱) تصور: هر یک از مفاهیم ذهن بدون در نظر گرفتن ارتباط آن ها با مفاهیم دیگر یا واقعیت داشتن یا نداشتن آن ها. مثل: درک ما از «سیمرغ»، «درخت»، «مثلث قائم الزاویه» و ...

(۲) تصدیق: جملاتی که در آن ها به ارتباط مفاهیم با یکدیگر یا وجود داشتن و نداشتن آن حکم می دهیم. مثل: درک ما از قضایای «درختان در روز اکسیژن تولید می کنند»، «مثلث قائم الزاویه سه زاویه مساوی ندارد» و ...

هر تصدیقی خود متشکل از یک سری تصور است. در واقع تصدیق همان نسبت دادن تصورات گوناگون به یکدیگر است. به تصدیق قضیه هم گفته می شود.

در تصدیقات حکم و قضاوت وجود دارد. حکم یعنی آن بخش از تصدیق که ارتباط یا عدم ارتباط تصورات را با هم مشخص می کند: «هوا سرد است»، «هوا گرم نیست».

یا در آن اوصافی را به چیزی نسبت می دهیم. فعل مثبت مثال: «هوا سرد است». حکم در تصدیق به دو صورت است. یا در آن اوصافی را از چیزی سلب می کنیم. فعل منفی مثال: «هوا سرد نیست».

فکر عبارت است از «معلوم کردن مجهول». ما همواره مجهولاتی داریم که نسبت به آن ها شناخت و آگاهی نداریم و با استفاده از معلومات قبلی خود سعی می کنیم که مجهولات را برای خود بدل به معلومات کنیم و از ظرف مجهولات کاسته و به ظرف معلومات اضافه کنیم. معلومات و مجهولات ما یا تصورند یا تصدیق؛ بنابراین فکر کردن دو حالت دارد:

(۱) معلوم کردن تصور مجهول ← تعریف

(۲) معلوم کردن تصدیق مجهول ← استدلال

اقسام علم: تصور ≈ تعریف
تصدیق ≈ استدلال
اقسام فکر

تعریف	استدلال
۱ روشن کردن تصور مجهول با تصورات معلوم	روشن کردن تصدیق مجهول با تصدیقات معلوم
۲ در پاسخ به پرسش چیستی مطرح می شود.	در پاسخ به پرسش چراپی مطرح می شود.
۳ در آن به معنا، توصیف و توضیح یک مفهوم پرداخته می شود.	در آن به دلیل و روند نتیجه گیری یک گزاره پرداخته می شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آن چه توسط فرایند استدلال روشن می شود تصدیق است؛ بنابراین این سؤال در واقع می خواهد گزینه ای را بیابیم که تصدیق نیست (تصور است). با این حال می بینیم که همه گزینه ها به صورت یک تصور یا یک عبارت بدون فعل بیان شده اند؛ بنابراین به جای توجه به ظاهر گزینه ها، باید به معنای آن ها توجه کنیم. در گزینه های (۱)، (۲) و (۳) به ارتباط بین دو امر حکم داده شده است. گزینه (۱) می گوید «عادات های شخصی بر موفقیت شغلی تأثیر می گذارند». گزینه (۲) می گوید «درمان سرطان به شیمی درمانی نیاز دارد». گزینه (۳) می گوید: «در اقتصاد بین عرضه و تقاضا ارتباط وجود دارد». برای توضیح هر کدام از این سخنان به استدلال نیاز داریم تا سؤال «چرا» را برای ما پاسخ دهد. اما در گزینه (۴) صرفاً یک تصور می بینیم که باید آن را تعریف کنیم و چیستی آن را توضیح دهیم.

پس جملات انشایی / غیر خبری (مثل پرسشی، امری، تعجبی، ندا و ...) تصدیق محسوب نمی‌شوند.

پس باید دارای حکم فعل / قضاوت باشد.

تصدیق عبارت است از: «یک جمله تام خبری با معنا که قابلیت صدق و کذب داشته باشد.»

پس دقت کنید جملاتی که هر چند خبری هستند، اما اساساً نسبت دادن یا سلب کردن آن وصف به آن موضوع از اساس بی‌معنی و بی‌ربط است، تصدیق نیستند. مثل: «پایتخت کرمانشاه ایران است.»؛ یک کشور که نمی‌تواند پایتخت شهر باشد.

پس جملات ناتمام و ناقص که هنوز به اتمام نرسیده‌اند تصدیق نیستند. مانند: «مادر علی که بیمار بود، ...»

قابلیت این را داشته باشد که درست و غلط باشد، نه این که لزوماً درست و صادق باشد.

مشخص کنید که کدام یک از موارد زیر تعریف و کدام یک استدلال هستند: (منطق - تمرین صفحه ۱۰ کتاب درسی)

- چون قاشق چوبی گرما را منتقل نمی‌کند، غذا را با آن هم بزنی دستت نمی‌سوزد. (.....)
- منطق علمی است که از خطای ذهن جلوگیری می‌کند. (.....)
- معلم ما در کلاس است؛ پس در خانه‌اش نیست. (.....)
- ترابری یعنی حمل و نقل کالا یا مسافر از جایی به جای دیگر. (.....)

در کدام عبارت، احتمال برداشت معانی متعدد وجود ندارد؟

- (۱) شاید به خواب شیرین فرهاد رفته باشد.
(۲) منم که دیده به دیدار دوست کردم باز.
(۳) ای بی خبر ز لذت شرب مدام ما.
(۴) بر باد اگر رود دل ما زان هوا رود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

کدام عبارت‌ها می‌توانند زمینه‌ساز مغالطه اشتراک لفظ بشوند؟

عبارت‌هایی زمینه‌ساز مغالطه اشتراک لفظ هستند که در آن‌ها معنای واژه مشترک لفظی مشخص نیست و ابهام دارد. به همین خاطر می‌گوییم که ممکن است مخاطب در فهم مقصود گوینده یا معنای آن واژه به اشتباه بیفتد و دچار مغالطه اشتراک لفظ شود، اما اگر معنای مشترک لفظی در آن جمله براساس یک‌سری نشانه‌ها و قراین به طور یقینی مشخص است و امکان برداشت معنای اشتباه وجود ندارد، پس آن عبارت زمینه‌ساز مغالطه اشتراک لفظ نیست!

● روزی راننده‌ای به پیچی رسید. ← در این عبارت نمی‌توانیم به طور یقینی بفهمیم معنای «پیچ» کدام است: (۱) پیچ و مهره (۲) پیچ جاده. شاید حدس بزنیم که کدام معنا مد نظر است، اما اصلاً به طور یقینی مشخص نیست و امکان خطا وجود دارد؛ پس این عبارت زمینه‌ساز مغالطه اشتراک لفظ است.

● روزی راننده‌ای به پیچی رسید، خم شد و آن را برداشت. ← در این عبارت با توجه به قرینه «خم شد و آن را برداشت» می‌توانیم بفهمیم که مقصود از «پیچ» به طور یقینی و قطعی «پیچ و مهره» است و منظور گوینده را می‌توانیم به درستی دریابیم و امکان خطا وجود ندارد (پیچ جاده را که نمی‌توان برداشت!)؛ پس این عبارت نمی‌تواند زمینه‌ساز مغالطه اشتراک لفظ باشد.

مقصود از «بر باد رفتن»، «نابودشدن» است و مقصود از «هوا»، «عشق و هوس» است و هیچ‌کدام ابهام ندارند و معنایشان مشخص است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): لفظ «شیرین» می‌تواند به دو معنای (۱) نام معشوقه فرهاد و (۲) دلچسب و لذت‌بخش فهم شود.

گزینه (۲): لفظ «دیدار» می‌تواند به دو معنای (۱) دیدن و مشاهده کردن و (۲) چهره و رخ فهم شود.

گزینه (۳): لفظ «مدام» می‌تواند به دو معنای (۱) همیشگی و (۲) نام نوعی شراب فهم شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام عبارت، احتمال برداشت معانی متفاوت وجود ندارد؟

(سؤال ۱۲۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

- (۱) شیشه میز شکسته را فروختم.
(۲) خواجه در ابریشم و ما در گلیم.
(۳) ببخشید ساعتتون چند است؟
(۴) مریم و برادرش دو سال اختلاف سن دارند.

در کدام یک از استدلال‌های زیر مغالطه اشتراک لفظ وجود ندارد؟

- ۱) عشق نوعی هوا است؛ هوا قابل تنفس است؛ در نتیجه می‌توان عشق را تنفس کرد.
- ۲) نوازنده داشت تار می‌زد؛ هر چه را بزنی می‌شکند؛ در نتیجه نوازنده تار را می‌شکند.
- ۳) پهلوان شیر است؛ هر شیری قوه شکار دارد؛ در نتیجه پهلوان قوه شکار دشمنانش را دارد.
- ۴) مجنون راه بادیه در پیش گرفت؛ بادیه عامل مستی و سرخوشی است؛ در نتیجه او راه مستی را برگزید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

مغالطه اشتراک لفظ: هرگاه در یک عبارت مشترک لفظی وجود داشته باشد و فرد به خاطر ظاهر مشترک واژه به اشتباه بیفتد و معنای نادرست و اشتباهی از آن بگیرد، مغالطه «اشتراک لفظ» رخ داده است.

مثال او سیر است، سیر بدبو است؛ پس او بدبو است!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

واژه «شیر» این‌جا معنایش به صورت مشترک لفظی نیست و یک معنای مشخص دارد. آن‌چه باعث مغالطه شده است این است که این واژه در عبارت اول به دلالت التزامی (استعاره) و در عبارت دوم به دلالت مطابقی به کار رفته است. اشتباه گرفتن دلالت التزامی با دلالت مطابقی مغالطه توسل به معنای ظاهری است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: واژه «هوا» مشترک لفظی است که در عبارت اول به معنای «آرزو و هوس» و در عبارت دوم به معنای «اکسیژن» است؛ بنابراین گوینده که این دو معنا را با هم اشتباه گرفته دچار مغالطه اشتراک لفظ شده است.

گزینه ۲: واژه «زدن» مشترک لفظی است که در عبارت اول به معنای «نواختن ساز موسیقی» و در عبارت دوم به معنای «ضربه زدن» است؛ بنابراین گوینده که این دو معنا را با هم اشتباه گرفته دچار مغالطه اشتراک لفظ شده است.

گزینه ۴: واژه «بادیه» مشترک لفظی است که در عبارت اول به معنای «صحرا و بیابان» و در عبارت دوم به معنای «شراب و حمراء» است؛ بنابراین گوینده که این دو معنا را با هم اشتباه گرفته دچار مغالطه اشتراک لفظ شده است.

صرف وجود مشترک لفظی در یک عبارت به معنای رخ دادن مغالطه اشتراک لفظ نیست. باید آن واژه مشترک لفظی یک معنای نادرست و غیر قابل جای‌گذاری داشته باشد و فرد اشتباهی آن معنا را بگیرد تا بگوییم دچار مغالطه شده، وگرنه این‌که من در سخنانم از یک واژه مشترک لفظی مثل «شیر» استفاده کنم یا این‌که شاعری در شعرش از یک واژه چندمعنایی (ایهام‌ساز) استفاده کند، لزوماً به این معنا نیست که مغالطه رخ داده است!

گول نخوری ✗

در کلمات مشخص شده کدام عبارت، هر سه دلالت لفظ بر معنا دیده می شود؟

- (۱) او با آثار زیبایی که پدید آورد، جهان را حیرت زده و مبهور خود کرد.
- (۲) می توان گفت که کلید محبوبیت این نمایش نامه، وصف روزگار تاریک اوست.
- (۳) در پرده پایانی، قهرمان داستان، چاقوی خونین را به سالن نشان می دهد.
- (۴) تراژدی این داستان به حدی است که قلب همگان را به اندوه دچار می کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

ما در بخش قبلی با رابطه لفظ و معنا آشنا شدیم و فهمیدیم که الفاظ به شکل قرارداد زبانی به یک سری معانی در ذهن ما ارجاع می دهند. در این جا خود همین رابطه لفظ و معنا را بررسی می کنیم و می بینیم یک لفظ که به معنای خاص ارجاع می دهد، ممکن است این ارجاع را به سه حالت متفاوت انجام دهد. به این سه حالت متفاوت رابطه یک لفظ با معنایش، اقسام دلالت می گوئیم. به مثال کتاب درسی درباره لفظ خانه و معنای آن دقت کنید:

(۱) خانه ام را فروختم.

(۲) خانه ام را رنگ زدم.

(۳) خانه ام را دزد برد.

- در مثال اول مقصود از «خانه» معنای اصلی آن است و این لفظ بر کل خانه دلالت می کند. به این دلالت، «دலالت مطابقی» می گویند.
- در مثال دوم مقصود کل خانه نیست، بلکه لفظ «خانه» بر «بخشی از خانه» (مثلاً دیوارهای آن) دلالت می کند. این دلالت، «دலالت تضمینی» است.
- در مثال سوم مقصود از لفظ «خانه» نه کل آن است، نه بخش یا جزء تشکیل دهنده آن، بلکه منظور لوازم و ادواتی است که همراه خانه و در خانه هستند. به این دلالت لفظ بر معنا «دலالت التزامی» گفته می شود.

«قهرمان» دلالت مطابقی دارد. - مقصود از «چاقو» در واقع «تیغه چاقو» است و دلالت تضمینی دارد. - مقصود از «سالن» در واقع «جمعیت و انسان های درون سالن تئاتر» است و دلالت التزامی دارد.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): واژگان «زیبایی» و «مبهور» دلالت مطابقی دارند. - مقصود از «جهان» در واقع «مردم جهان» است و دلالت التزامی دارد.

گزینه (۲): «کلید» استعاره از «علت» است و دلالت التزامی دارد. - «نمایش نامه» دلالت مطابقی دارد. - مقصود از «تاریک» در واقع «ویران، خراب یا سخت» است و دلالت التزامی دارد.

گزینه (۴): واژگان «داستان» و «اندوه» دلالت مطابقی دارند. - مقصود از «قلب» در واقع «احساسات» است و دلالت التزامی دارد.

هنگامی که می گوئیم دلالت تضمینی، منظور نه کل آن چیز بلکه بخشی از آن است (دو حالت است: یا جزء سازنده مصداق آن و یا بخشی از مفهوم آن). مثلاً شاید یکی بگوید که وسایل خانه هم بخشی از خانه هستند، اما این طور نیست. وقتی می گوئیم «بخشی از آن» منظور جزئی است که سازنده آن چیز است یا بخشی از مفهوم و معنای آن است. خانه بدون وسایل هم باز خانه است. کلاس بدون دانش آموزان هم باز کلاس است؛ پس اگر منظورمان از گفتن خانه، وسایل خانه و منظورمان از گفتن کلاس، دانش آموزان حاضر در کلاس باشد، دلالت تضمینی نیست و التزامی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

در کدام عبارت واژه مشخص شده نمی تواند باعث مغالطه نگارشی کلمات شود؟

- (۱) وزیر گفت: «من آن چه را می خواهم که صلاح دید ملک باشد.»
- (۲) خداوند در چنان مرتبه ای است که سنای او در تصور نمی گنجد.
- (۳) تحقق بزرگ ترین آرزوها برای خداوند قدیر آسان است.
- (۴) زنگار گناه پای انسان را سست و او را به زَلّت دچار می کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

عوامل زمینه ساز بروز مغالطه نگارشی کلمات:

- (۱) عدم رعایت علائم سجاوندی (نقطه، ویرگول و ...)
- (۲) عدم رعایت حرکت های کلمات
- (۳) عدم رعایت املا و دیکته درست کلمات

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): این واژه می تواند به دو صورت «مَلِک» (به معنای پادشاه) و «مُلک» (به معنای کشور و مردم) نوشته شود و این جمله هم چنان معنا می دهد.
- گزینه (۲): این واژه می تواند به دو صورت «سنا» (به معنای روشنایی، بلندی) و «ثنا» (به معنای حمد و ستایش) نوشته شود و این جمله هم چنان معنا می دهد.
- گزینه (۳): این واژه صرفاً با املای «قدیر» (به معنای توانا) معنا می دهد و نوشتن آن به صورت غدیر (به معنای آبگیر و برکه) قابل قبول نیست.
- گزینه (۴): این واژه می تواند به دو صورت «زَلّت» (به معنای لغزش و گناه) و «ذَلّت» (به معنای خواری و پستی) نوشته شود و این جمله هم چنان معنا می دهد.

هر غلط و اشتباه نگارشی باعث رخ دادن مغالطه نگارشی کلمات نمی شود!

گول نخوری ✗

تنها هنگامی که اشتباه رخ داده در معنا مؤثر باشد، مغالطه نگارشی کلمات ایجاد می شود. حال این تأثیر در معنا ممکن است این گونه باشد که جمله دومعنایی و دوپهلوی می شود یا به کل معنای جمله تغییر می کند و غلط می شود؛ پس هر جایی که ویرگول گذاشته نشده بود لزوماً مغالطه نگارشی نیست یا مثلاً هر غلط املایی ای مغالطه نگارشی محسوب نمی شود. عدم حرکت گذاری هم تنها در کلمات هم نویسه لازم است (کلماتی مثل مُلک و مَلِک و ...) که ظاهرشان بدون حرکات یکسان است، آن هم فقط زمانی که هیچ قرینه ای در جمله نباشد و گذاشتن حرکات لازم باشد؛ پس این اشتباهات نگارشی برای آن که مغالطه بسازند باید در معنا تأثیرگذار باشند.

در کدام عبارت «ابهام در مرجع ضمیر» دیده نمی‌شود؟

- (۱) سعید مداد حسین را به برادرش قرض داد.
- (۲) پلیس در تعقیب دزد بود که ناگهان او شلیک کرد.
- (۳) نمی‌توانید با دروغ‌هایتان من و او را ناراحت کنید.
- (۴) انسان چگونه یک دایناسور را در زمان حیاتش ببیند؟

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

با مفهوم «ضمیر» در ادبیات آشنا شده‌اید و می‌دانید که ضمائر دو دسته هستند:

(۱) ضمائر منفصل (من، تو، او، ما، شما، آن‌ها)

(۲) ضمائر متصل (ـم، ـت، ـش، ـمان، ـتان، ـشان)

❖ **مغالطه ابهام در مرجع ضمیر:** گاهی اوقات در جملات ضمائر منفصل یا متصل وجود دارند، اما درباره این که این ضمائر دقیقاً به چه چیزی برمی‌گردند ابهام وجود دارد. به این ابهام و دوپهلوبودن جملات که ناشی از مشخص‌نبودن مرجع ضمیر است، «مغالطه ابهام در مرجع ضمیر» گفته می‌شود.

❖ **مثال:** رستم بر اسب نشست. دستی بر سرش کشید: (۱) رستم دستی بر سر خودش کشید. (۲) رستم دستی بر سر اسب کشید.

❖ **مثال:** پلنگ دنبال آهو بود که شکارچی به آن شلیک کرد: (۱) به پلنگ شلیک کرد. (۲) به آهو شلیک کرد.

در این عبارت ضمیر «تان» به مخاطب و ضمائر «من» و «او» هر کدام به شخص خاص و متفاوتی ارجاع می‌دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مشخص نیست که ضمیر «ش» به برادر سعید ارجاع می‌دهد یا به برادر حسین.

گزینه (۲): مشخص نیست که ضمیر «او» به پلیس ارجاع می‌دهد یا به دزد.

گزینه (۴): مشخص نیست که ضمیر «ش» به حیات انسان ارجاع می‌دهد یا به حیات دایناسور.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام گزینه موارد زیر به ترتیب مغالطه‌های «نگارشی کلمات - ابهام در مرجع ضمیر - توسل به معنای ظاهری» ذکر شده‌اند؟

الف) پژوهشی درباره‌ی نیازهای رفاهی دانشجویان در دانشگاه تهران آغاز شد.

ب) طبیعی بود که علی رتبه‌ای بهتر از حسن بیاورد. من سال قبل گفتم که فرد با استعداد نتیجه‌ی بهتری می‌گیرد!

ج) من گفتم که دست‌هایت را باز می‌کنم، نگفتم که تو را آزاد می‌کنم!

۱) الف - ب - ج ۲) ج - الف - ب

۳) الف - ج - ب ۴) ج - ب - الف

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیاید هر عبارت را بررسی کنیم:

● در عبارت «الف» نوشتن «ویرگول» لازم است. اگر ویرگول را قبل از عبارت «در دانشگاه تهران» بنویسیم، دانشگاه تهران مرکز انجام این پژوهش است. اگر هم ویرگول را بعد از این عبارت بنویسیم، دانشگاه تهران محل دانشجویانی است که می‌خواهیم نیازهای رفاهی آن‌ها را بررسی کنیم.

● در عبارت «ب» مرجع و منظور گوینده از عبارت «فرد با استعداد» مشخص نیست و معلوم نیست که این وصف به علی یا به حسن برمی‌گردد؛ پس با مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

● در عبارت «ج» فرد به جای معنای التزامی از آن عبارت که به معنای «آزادکردن و رهاکردن» است، به معنای ظاهری و مطابقی آن متوسل شده است و مقصود خود را در معنای ظاهری جمله محدود کرده است؛ پس با مغالطه‌ی توسل به معنای ظاهری روبه‌رو هستیم.

توجه کنید که برای مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر همیشه قرار نیست پای یک ضمیر در میان باشد. با توجه به مثالی که کتاب درسی در داستان پادشاه لیدیه آورده، می‌توان گفت که حالت دیگری هم برای مغالطه‌ی ابهام در مرجع ضمیر وجود دارد:

● گاهی اوقات یک «وصف / توصیف» یا یک «اسم» وجود دارد که معلوم نیست مربوط به چه چیزی / کسی است. این حالت را هم که معلوم نیست آن وصف یا اسم به چه چیزی برمی‌گردد ذیل ابهام در مرجع ضمیر حساب می‌کنیم، مثلاً در داستان پادشاه لیدیه، این‌گونه است که پادشاه قبل از جنگ با ایران از پیشگو مشورت می‌خواهد. پیشگو می‌گوید تو با این جنگ پادشاهی قدرتمندی را نابود می‌کنی. پادشاه لیدیه در جنگ شکست می‌خورد. کاهن در پاسخ به شکوای او گفت که نگفته کدام پادشاهی قدرتمند! او پادشاهی قدرتمند لیدیه را نابود کرد.

گول نخوری ✖

هیئت مدیره یک بانک خصوصی تصمیم دارد تعداد شعبات موجود خود را در ایران گسترش دهد، ولی در حال حاضر به نتیجه قطعی نرسیده است که در هر استان چه تعداد شعبه جدید تأمین کند و از بین مناطق مختلف در هر استان کدام منطقه را انتخاب کند. از طرفی تأسیس شعبه در برخی از شهرستانها برای بانک مذکور، توجیه اقتصادی ندارد و هیئت مدیره مجبور است بین شهرستانهای هر استان فقط یک شهرستان را انتخاب و در آنجا تأسیس کند. هیئت مدیره بانک مذکور از کدام قوانین مربوط به انتخاب در کسب و کار باید تبعیت کند؟

(۱) قانون دوم

(۲) قانون اول و سوم

(۳) قانون پنجم

(۴) قانون سوم و چهارم

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

درسی Box

برای این که تصمیم گیری منطقی باشد، باید تمام منافع را با تمام هزینه ها مقایسه کنید و در نهایت به این نتیجه برسید که در گزینه ای که شما انتخاب کرده اید، منافع بیشتر از هزینه ها است.

هنگامی که می خواهید بین یک کسب و کار شخصی یا شرکتی انتخاب کنید و یا در مورد اضافه کردن یک خط تولید در کارخانه تصمیم بگیرید، باید بین منافع و هزینه های انتخابتان مقایسه کنید. البته همیشه مقایسه هزینه ها و منافع براساس اطلاعاتی که از آن ها داریم انجام می گیرد. به عنوان یک کارآفرین، مقایسه میان منافع و هزینه های کسب و کارتان از مهم ترین مراحل راه اندازی یا استمرار آن است.

مقایسه منافع و هزینه ها بخشی از تصمیم گیری منطقی است، اما بهترین تصمیم به نوع رویکرد شما بستگی دارد. دو نوع گسترده از انواع تصمیمات وجود دارد، اولین دسته به یک انتخاب از میان گزینه های مختلف می پردازد و دسته دوم به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره می کند.

زمانی که هیئت مدیره بانک قصد دارد تعداد شعب خود را افزایش دهد، مربوط به قانون پنجم است (بین هزینه ها و منافع خود مقایسه کنید) و این خود یک تصمیم گیری منطقی است، هم چنین زمانی که متوجه می شوند که تأسیس شعب مختلف در برخی شهرستانها توجیه اقتصادی ندارد بدان معناست که هیئت مدیره منافع و هزینه ها را با یکدیگر مقایسه می کند. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): قانون دوم مربوط به محاسبه هزینه فرصت هر انتخاب است.

گزینه (۲): قانون سوم مربوط به آن است که قید بودجه را ترسیم کنید و قانون اول مربوط به شناسایی منابع کمیاب است.

گزینه (۴): قانون سوم مربوط به ترسیم قید بودجه و قانون چهارم مربوط به فراموشی هزینه های هدررفته است.

پاسخ خیلی تشریحی

اگر کل سرمایه اولیه یک شرکت تولیدی (تعداد کل سهام) برابر ۲۰۰,۰۰۰ باشد، سرمایه‌گذاری که مالک ۲۰ درصد شرکت است، چند سهم خریده است؟

(۲) ۵۰,۰۰۰

(۱) ۴۰,۰۰۰

(۴) ۳۰,۰۰۰

(۳) ۶۰,۰۰۰

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

سهام یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن شریک است. مثلاً اگر دارایی شرکتی به ۱۰۰/۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه‌گذاری که ۱۰/۰۰۰ سهم آن را خریداری کرده است مالک ۱۰ درصد از سهام شرکت است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$۱۰۰ \times \frac{\text{سهم شخص مورد نظر}}{\text{کل سرمایه شرکت (تعداد کل سهام)}} = \text{درصد مالکیت شخص مورد نظر}$$

$$\frac{۲۰}{۱۰۰} = \frac{X}{۲۰۰,۰۰۰} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} ۱۰۰X = ۲۰ \times ۲۰۰,۰۰۰$$

$$\Rightarrow ۱۰۰X = ۴,۰۰۰,۰۰۰ \Rightarrow X = \frac{۴,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰۰} = ۴۰,۰۰۰ \quad \text{تعداد سهم خریداری شده شخص مورد نظر}$$

ویژگی‌های زیر مربوط به کدام نوع از کسب‌وکارها هستند؟

(الف) مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی و دعاوی

(ب) قرض از دوستان و خانواده

(ج) افزایش سرمایه از طریق وام‌های بانکی

(د) با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

(۱) (الف) شخصی / (ب) شرکت / (ج) شرکت / (د) تعاونی

(۲) (الف) شخصی / (ب) شخصی / (ج) شرکت / (د) تعاونی

(۳) (الف) شرکت / (ب) شخصی / (ج) تعاونی / (د) شرکت

(۴) (الف) شرکت / (ب) شخصی / (ج) شرکت / (د) تعاونی

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث مزایا و معایب انواع کسب‌وکارها دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیر ۱۴۰۳ و اردیبهشت ۱۴۰۴ و در امتحان نهایی تیر ۱۴۰۳ از کسب‌وکار شخصی سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

کسب‌وکار شخصی

درس Box

مزایای کسب‌وکار شخصی	معایب کسب‌وکار شخصی
راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت (همه‌چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)
آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...)	مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده)
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید).	

شرکت

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)	معایب ایجاد شرکت (سهامی)
مسئولیت محدود برای سهامداران (ضرر و بدهی سهامداران محدود به میزان سهام)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهامداران یا افزایش سرمایه آن‌ها و نیز وام‌های بانکی)	تأخیر در تصمیم‌گیری
امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا: امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا)	پیچیدگی‌ها در رابطه مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی
تخصّص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
	قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

تعاونی: کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

بررسی عبارات:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی و دعاوی مربوط به معایب کسب‌وکار شخصی است (رد گزینه‌های (۳) و (۴)).

(ب) قرض از دوستان و خانواده هم از جمله معایب کسب‌وکار شخصی است که با عنوان مشکل تأمین مالی مطرح می‌شود (رد گزینه (۱)).

(ج) افزایش سرمایه از طریق وام‌های بانکی هم از جمله مزایای شرکت با عنوان امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی می‌باشد.

(د) در تعاونی‌ها تولیدکنندگان جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

کدام یک از موارد زیر جزء کسب و کار شخصی محسوب می شود؟

(سؤال ۲ (قسمت ب) - امتحان نهایی فردا ۱۴۰۳)

(۲) راننده اسنپ

(۱) بنگاه های معاملات ملکی

(۴) صنعت گران کلان

(۳) حسابدار شرکت

به مشاغلی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان و هنرمندان، اصطلاحاً مشاغل می‌گویند.

(۱) کوچک‌مقیاس

(۳) خدماتی

(۲) خویش‌فرما

(۴) مالکیت شخصی و کارآفرینی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مشاغلی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان را در اصطلاح مشاغل خویش‌فرمایی می‌گوییم، اما نوع کسب‌وکار آن‌ها از نوع شخصی می‌باشد؛ هم‌چنین کسب‌وکار شخصی بیشتر آن‌ها کوچک‌مقیاس است و در همه نوع فعالیت از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند.

اصطلاح مشاغل با نوع کسب‌وکار دو چیز کاملاً متفاوت است، در صورتی که نوع کسب‌وکار در بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان و ... همگی از نوع کسب‌وکار شخصی هستند.

گول‌نخوری ✗

عده از افراد می توانند کسب و کار جدید راه اندازی کنند. کسی که بخواهد کارآفرین باشد باید را داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم کالا یا خدمتی را تولید کند.

- (۱) خاصی - مهارت ابتکار عمل
- (۲) کمی - ویژگی های ریسک پذیری و نوآوری
- (۳) زیادی - انگیزه کافی و ریسک پذیری مناسبی
- (۴) خاصی - مهارت های سازمان دهی، نوآوری و ریسک پذیری

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبف: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فقط عده خاصی از افراد می توانند کسب و کار جدید راه اندازی کنند، نه عده زیاد یا کمی از افراد (رد گزینه های (۲) و (۳)). یک کارآفرین با جمع کردن عوامل تولید می تواند کالا و یا خدماتی را تولید کند، که در این زمینه کارآفرین باید مهارت ابتکار عمل را داشته باشد (رد گزینه (۴)) و به همین علت است که کارآفرینی به کار و تلاش زیادی نیاز دارد تا کسب و کار را زنده نگه دارد.

صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

(الف) اساسنامه شرکت مشخص می کند که شرکت چگونه منحل می شود.

(ب) مؤسسه غیرانتفاعی نهادی قانونی است و با هدفی تجاری شکل گرفته است.

(ج) مقایسه منافع و هزینه ها بخشی از تصمیم گیری منطقی است، اما بهترین تصمیم به نوع رویکرد شما بستگی دارد.

(د) ارزش گذاری ذهنی یک کالا می تواند براساس هویت و زیبایی انجام گیرد.

(۱) الف) نادرست/ ب) درست/ ج) درست/ د) درست

(۲) الف) درست/ ب) نادرست/ ج) درست/ د) درست

(۳) الف) درست/ ب) نادرست/ ج) نادرست/ د) درست

(۴) الف) نادرست/ ب) درست/ ج) درست/ د) نادرست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس های ۲ و ۳

مقایسه منافع و هزینه ها بخشی از تصمیم گیری منطقی است، اما بهترین تصمیم به نوع رویکرد شما بستگی دارد. دو نوع گسترده از انواع تصمیمات وجود دارد. اولین دسته به یک انتخاب از میان گزینه های مختلف می پردازد و دسته دیگر به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره می کند. به عنوان مثال، گاهی اوقات گزینه های تصمیم ما این است که مطالعه کنیم یا به گردش برویم و گاهی نیز درباره میزان مطالعه یا مدت زمان گردش در حال تصمیم گیری هستیم.

بررسی عبارات:

(الف) درست؛ اساسنامه شرکت باید بیان کند که شرکت برای چه کسب و کاری تشکیل شده است، سهام آن چه میزان است و چگونه تقسیم و فروخته می شود، چگونه شرکت سرمایه اولیه خودش را تأمین می کند و چگونه سود و زیان بین آن ها تقسیم می شود، سهامداران چه حقوق و مسئولیت هایی را در شرکت دارند و شرکت چگونه منحل می شود.

(ب) نادرست؛ مؤسسه غیرانتفاعی نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است. همچنین این مأموریت ها اغلب زمینه های انسانی و اجتماعی دارند، مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت، سلامت و ... محدود عمل آن ها گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.

(ج) درست؛ مقایسه منافع و هزینه ها بخشی از تصمیم گیری منطقی است، اما بهترین تصمیم به نوع رویکرد شما بستگی دارد.

این مطلب مربوط به قانون پنجم در اصول انتخاب درست است. (قانون پنجم: بین هزینه ها و منافع خود مقایسه کنید).

(د) درست؛ ارزش گذاری ذهنی می تواند براساس معیارهای واقعی مثل نیاز، کیفیت، کارکردها، هویت، زیبایی و ... باشد.

دانش آموزان به فعالیت های فردی در کلاس دقت لازم را داشته باشند که می تواند از صورت سؤال، مجدداً سؤالی طراحی شود.

دانش آموز عزیز گول نخوری! با دیدن هدف تجاری در عبارت «ب» باید متوجه اشتباه بودن عبارت بشی.

مشاوره دانش آموزان به اصول انتخاب درست دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴ و اردیبهشت ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

چه تعداد از عبارات‌های زیر صحیح است؟

- (الف) دو نوع گسترده از تصمیمات وجود دارد و اولین دسته به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره می‌کند.
 (ب) تخصصی که یک فرد در جهت فروش محصولات خود دارد، به عنوان نیروی انسانی محسوب می‌شود.
 (ج) مسئولیت محدود برای سهامداران بدان معناست که سود و زیان سهامداران به صورت محدود تقسیم می‌شود.
 (د) فردی که در کسب‌وکارش، ۵ نیرو را استخدام می‌کند و از ۶ نفر از دوستان خود کمک می‌گیرد، کسب‌وکار شخصی راه‌اندازی کرده است.

۲ (۲)

۱ (۱)

۴ (۴)

۳ (۳)

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث

- (۱) اصول انتخاب درست (۵ قانون)، که در کنکور اردیبهشت ۱۴۰۳ و اردیبهشت ۱۴۰۴ به عنوان سؤال مطرح شده است
 (۲) مزایا و معایب انواع کسب‌وکارها، که در کنکور تیر ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است
 دقت لازم را داشته باشند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

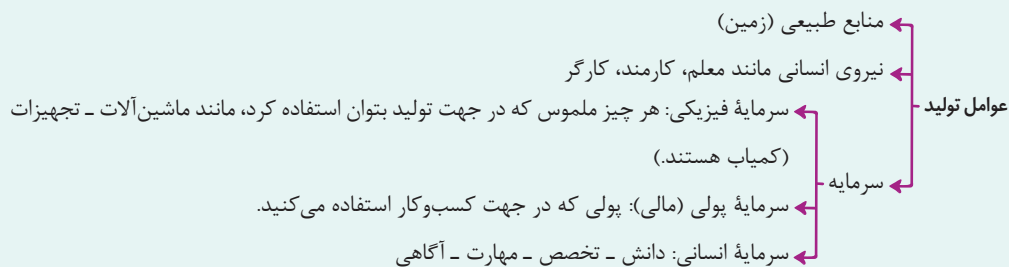
درس‌Box

● دو نوع گسترده از انواع تصمیمات وجود دارد. اولین دسته به یک انتخاب از میان گزینه‌های مختلف می‌پردازد و دسته دیگر به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره می‌کند.

به عنوان مثال گاهی اوقات گزینه‌های تصمیم ما این است که مطالعه کنیم یا به گردش برویم و گاهی نیز درباره میزان مطالعه یا مدت‌زمان گردش در حال تصمیم هستیم.

● در قانون اول در اصول انتخاب درست که باید منابع را شناسایی کنیم و بدانیم آن‌ها کمیاب هستند، به این موضوع اشاره می‌شود که اگر به عنوان یک کارآفرین و یا تولیدکننده وارد میدان اقتصاد می‌شوید، باید ابتدا از منابع و عوامل تولید خود آگاه شوید. اقتصاددانان منابع تولید را به طور کلی به سه دسته طبقه‌بندی می‌کنند:

منابع طبیعی (زمین)، نیروی کار و سرمایه

● اگر شما در جهت راه‌اندازی یا ارتقای کسب‌وکارتان یکی از دوستانتان را استخدام کنید تا در این راه به شما کمک کند، دیگر تنها نیستید و کارتان یک کار شخصی است، چراکه مسئولیت تمام تصمیمات مهم، سخت و دشوار بر عهده شماست و این شماست که مالک درآمد این خدمت هستید. حال ممکن است به این فکر بیفتید که یکی دیگر از دوستانتان را در سود یا زیان خود شریک کنید، در این صورت دیگر شما به تنهایی پاسخگو نیستید و حتی درآمد حاصل از کار نیز با نسبت توافقی بین شما دو نفر تقسیم می‌شود و از سوی دیگر احتمالاً شریک شما نیز به اندازه شما مراقب و دلسوز این کسب‌وکار خواهد بود. این جاست که درباره تغییر شکل کسب‌وکار خودتان به نوعی شرکت فکر می‌کنید.

بررسی عبارات:

(الف) دو نوع گسترده از انواع تصمیمات وجود دارد. اولین دسته به یک انتخاب از میان گزینه‌های مختلف می‌پردازد و دسته دیگر به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره دارد، در نتیجه عبارت «الف» نادرست است.

(ب) مهارت، تخصص، دانش، آگاهی و زحمت همگی جزء سرمایه‌های انسانی از عوامل تولید هستند، اما افرادی که با عناوینی مانند کارگر، کارمند، معلم و ... در حال فعالیت در یک کسب‌وکار هستند، به عنوان نیروی انسانی عوامل تولید در نظر گرفته می‌شوند؛ بنابراین تخصص افراد جزء سرمایه‌های انسانی است نه نیروی انسانی؛ در نتیجه عبارت «ب» نادرست است.

(ج) مسئولیت محدود برای سهامداران یعنی آن‌که ضرر و بدهی سهامداران محدود به میزان سهام است نه این‌که سود و زیان سهامداران به صورت محدود تقسیم می‌شود. مسئولیت محدود برای سهامداران مربوط به مزایای ایجاد شرکت می‌باشد، که سهامداران اگر دچار ضرر شوند، ضرر آن‌ها به میزان سهام آن‌ها می‌باشد و نه بیشتر؛ در نتیجه عبارت «ج» نادرست است.

(د) فردی که در راه‌اندازی کسب‌وکارش نیرویی را استخدام کند یا از دوستان و خانواده کمک بگیرد هر چه‌قدر هم که تعداد این افراد زیاد باشد، هم‌چنان کسب‌وکار او شخصی محسوب می‌شود، چراکه هیچ‌کدام از این افراد را در سود و زیان خود شریک نکرده است؛ در نتیجه عبارت «د» درست است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

زوج جوانی که قصد دارند جشن عروسی خود را در یک محیط بسیار گران قیمت برگزار کنند و بابت هزینه برگزاری این جشن از دیگران مبالغ زیادی پول قرض گرفته‌اند، دچار کدام اشتباه رایج در تصمیم‌گیری شده‌اند؟

- (۱) بی‌صبری زیاد و عدم بررسی گزینه‌های دیگر با رویکرد منطقی هزینه - فایده
- (۲) اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن
- (۳) خوش‌بینی زیاد درباره درآمد آینده و بی‌صبری زیاد
- (۴) بی‌صبری زیاد در تصمیم‌گیری

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

پنج اشتباه رایج در تصمیم‌گیری

● اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها

- ✓ وقتی که جنس ۱۶۰ هزار تومانی که ۵۰ درصد تخفیف دارد را صرفاً به خاطر تخفیف آن، بر جنس ۸۰ هزار تومانی ترجیح دهیم!
- ✓ وقتی فقط به دلیل این که حراج یا فروش ویژه اعلام شده خرید می‌کنیم!

● توجه به هزینه‌های هدررفته

- ✓ وقتی غذایی را که سفارش داده شده دوست نداریم، اما به خاطر پولی که داده‌ایم تا آخرش می‌خوریم!
- ✓ وقتی دوره آموزشی بی‌کیفیتی را چون پول داده‌ایم تا آخر می‌رویم!

● بی‌صبری زیاد

- ✓ گاهی به جای صبر در تحصیل و یادگیری و بهره‌مندی از منافع آتی آن، سراغ کارهای کم‌ارزش آتی می‌رویم!
- ✓ گاهی برای تأمین هزینه‌های مصرف فعلی، زیر بار سنگین انواع بدهی می‌رویم!

● اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن

- ✓ وقتی خوش‌بینی زیاد درباره درآمد آینده داریم و پس‌انداز کم‌تری برای نیازهای آتی می‌کنیم!
- ✓ وقتی در زمینه‌های پرخطر، بدون آمادگی لازم سرمایه‌گذاری می‌کنیم!

● چسبیدن به وضعیت فعلی

- ✓ هنگامی که با چسبیدن به وضعیت فعلی و پرهیز از بررسی گزینه‌های جدید با رویکرد منطقی هزینه - فایده تصمیم می‌گیریم!

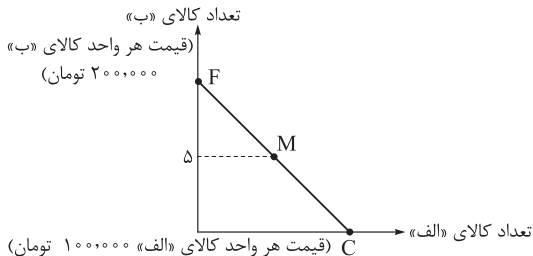
زوج جوانی که قصد گرفتن جشن عروسی در محیط گران قیمت را دارند و حاضرند که مبالغ زیادی را از دیگران قرض بگیرند، دچار بی‌صبری زیاد شده‌اند، چراکه باید برای تأمین هزینه‌های مصرف فعلی، زیر بار سنگین انواع بدهی بروند. بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): عدم بررسی گزینه‌ها با رویکرد منطقی هزینه - فایده مربوط به چسبیدن به وضعیت فعلی است. گزینه‌های (۲) و (۳): خوش‌بینی زیاد درباره درآمد آینده و پس‌انداز کم‌تر برای نیازهای آتی و سرمایه‌گذاری در زمینه‌های پرخطر بدون آمادگی لازم، مربوط به اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر میزان بودجه یک شخص در طی یک ماه برای خرید دو کالای «الف» و «ب»، ۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان باشد و قید بودجه وی به صورت زیر باشد:

- الف) در نقطه F چند واحد کالای «ب» می تواند در طی یک ماه خریداری کند؟
 ب) در نقطه M چند واحد کالای «الف» می تواند در طی یک ماه خریداری کند؟
 ج) در نقطه C چند واحد کالای «الف» می تواند در طی یک ماه خریداری کند؟

- ۱) الف) ۱۰ / ب) ۱۰ / ج) ۲۰
 ۲) الف) ۱۰ / ب) ۲۰ / ج) ۱۰
 ۳) الف) ۲۰ / ب) ۲۰ / ج) ۱۰
 ۴) الف) ۱۰ / ب) ۲۰ / ج) ۲۰

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف)

بودجه در تمام نقاط روی خط بودجه یکسان است.

در این سؤال بودجه ۲,۰۰۰,۰۰۰ تومانی در تمام نقاط خط بودجه یکسان است. می توانیم برای به دست آوردن تعداد کالای خریداری شده از فرمول زیر استفاده کنیم:

قیمت کالای مورد نظر ÷ کل بودجه = تعداد کالای خریداری شده در نقطه F

$$\frac{\text{قیمت کالای «ب»}}{\text{کل بودجه}} = \text{واحد واحد}$$

$$2,000,000 \div 200,000 = 10 \text{ واحد}$$

ب) برای به دست آوردن تعداد کالای «الف» خریداری شده در نقطه M از فرمول زیر استفاده می کنیم.

تعداد کالای «ب» × قیمت هر واحد + تعداد کالای «الف» × قیمت هر واحد = بودجه در نقطه
 در نقطه مورد نظر کالای «ب» + در نقطه مورد نظر کالای «الف» = مورد نظر

$$2,000,000 = 100,000x + 200,000 \times 5$$

$$2,000,000 = 100,000x + 1,000,000$$

$$2,000,000 - 1,000,000 = 100,000x$$

$$1,000,000 = 100,000x \Rightarrow x = \frac{1,000,000}{100,000} = 10$$

تعداد کالای «الف» خریداری شده در نقطه M

ج)

قیمت کالای مورد نظر ÷ کل بودجه = تعداد کالای خریداری شده در نقطه C

$$\frac{\text{قیمت کالای «الف»}}{\text{کل بودجه}} = 20$$

$$2,000,000 \div 100,000 = 20$$

در نقاط ابتدایی و انتهایی خط بودجه یکی از کالاها را خریداری نمی کنیم و تمام بودجه خود را اختصاص به خرید یک کالا می دهیم. مثلاً در نقطه F بودجه خود را فقط به خرید کالای «ب» اختصاص می دهیم و در نقطه C، تمام بودجه خود را به خرید کالای «الف» اختصاص داده ایم.

یک کارگاه تولیدی سالیانه ۲۰۰۰ قطعه فرضی به ارزش هر قطعه ۹۶۰,۰۰۰ تومان تولید می‌کند. اطلاعات زیر در مورد این شرکت در دسترس است. وضعیت سود یا زیان شرکت تولیدی با احتساب هزینه پنهان چگونه است؟

۱	هزینه مواد اولیه سالیانه	۳۰۰ میلیون تومان
۲	حقوق ماهانه هر کارمند	۳ میلیون تومان (جمعاً ۳۰ کارمند)
۳	هزینه آب، برق و گاز ماهانه	۶۰ میلیون تومان
۴	مجموع عوارض شهرداری و مالیات	$\frac{۵}{۳}$ حقوق سالیانه
۵	میزان درآمد ماهانه مدیر شرکت اگر به جای کار در شرکت، در یک اداره دولتی مشغول به کار می‌شد.	۶ میلیون تومان

(۲) سود ۲,۵۰۲,۰۰۰,۰۰۰

(۱) سود ۲,۰۵۲,۰۰۰,۰۰۰

(۴) زیان ۲,۵۲۰,۰۰۰,۰۰۰

(۳) زیان ۲,۰۵۲,۰۰۰,۰۰۰

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبعض: درس‌های ۱ و ۳

سود با احتساب هزینه پنهان، همان سود ویژه یا اقتصادی می‌باشد.

(هزینه‌های پنهان + هزینه‌های آشکار) - درآمد = سود اقتصادی

منظور از هزینه‌های آشکار، هزینه‌هایی است که اولاً با فعالیت تولید مرتبط باشند و دوماً بابت آن پول پرداخت می‌شود.

تعداد کارمندان

$$۱,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = ۱۲,۹۶۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۳۰ \times ۱۲ = \text{حقوق سالیانه کارمندان}$$

تبدیل به سال

پول آب، برق و گاز ماهانه داده شده است که باید به سال تبدیل شود.

$$۷۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = \text{پول آب، برق و گاز سالیانه}$$

$$۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۵}{۳} = \text{مجموع عوارض شهرداری و مالیات}$$

مجموع هزینه‌های آشکار را محاسبه می‌کنیم:

$$۱,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۷۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{هزینه‌های آشکار}$$

هزینه پنهان را محاسبه می‌کنیم:

میزان درآمد مدیر شرکت اگر به جای کار در شرکت، در یک اداره دولتی مشغول به کار می‌شد، مفهوم هزینه‌های پنهان (هزینه فرصت‌ها) را در بر دارد؛ به دلیل آن که صاحب کارگاه از درآمدی که می‌توانست در یک اداره دولتی کار کند صرف نظر (چشم‌پوشی) کرده است.

$$۷۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۶,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = \text{هزینه پنهان}$$

تعداد قطعه

$$۱,۹۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۹۶۰,۰۰۰ \times ۲۰۰۰ = \text{درآمد کارگاه تولیدی}$$

ارزش هر قطعه

(هزینه‌های پنهان + هزینه‌های آشکار) - درآمد = سود یا زیان اقتصادی

$$-۲,۰۵۲,۰۰۰,۰۰۰ = \text{زیان} = ۱,۹۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - (۳,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۷۲,۰۰۰,۰۰۰)$$

هنگامی که عدد به دست آمده منفی باشد، یعنی درآمد کم‌تر از هزینه‌ها بوده است که در این صورت مدیر شرکت زیان کرده است.

دانش‌آموز عزیز اگر عدد درآمد کم‌تر از هزینه‌ها شد، گول نخوری! گزینه‌های مربوط به سود را حذف کن.

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث سود یا زیان شرکت دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی ۱۴۰۱ و تیر ۱۴۰۲ و همچنین در امتحان نهایی ۱۴۰۳ از این مبحث سؤال مطرح شده است.

نکته

نکته

پاسخ خیلی تشریحی

نکته

نکته

گول نخوری

یک واحد تولید کفش با ۱۰ نیروی کار، به شرح زیر فعالیت می‌کند. با توجه به درآمد و هزینه‌های آن، سود واقعی این واحد تولیدی چه قدر است؟

(سوال ۱۴۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

الف) خرید مواد اولیه در هر ماه $\frac{1}{8}$ سرمایه فیزیکی

ب) دستمزد ماهیانه هر کارگر ۴ میلیون تومان

ج) هزینه آب، برق، گاز و اجاره ماهیانه، معادل ۲۵ درصد دستمزد کارگران در سال

د) سرمایه فیزیکی (تجهیزات تولید)، معادل ۸۰۰ میلیون تومان

ه) ماهیانه ۱۵۰۰ جفت کفش تولید و با قیمت ۶۰۰ هزار تومان فروخته می‌شود.

و) هزینه فرصت (هزینه پنهان) کارفرما برای شاغل شدن در یک شرکت مهندسی، ماهیانه ۲۰ میلیون تومان است.

۷,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ (۲)

۶,۶۴۰,۰۰۰,۰۰۰ (۱)

۶,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ (۴)

۶,۸۸۰,۰۰۰,۰۰۰ (۳)